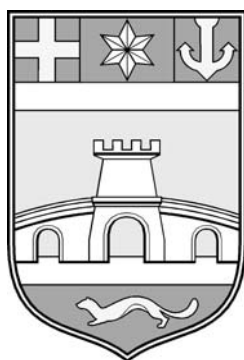

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

**INFORMACIJA O STANJU I
RAZVOJNIM MOGUĆNOSTIMA
TURIZMA NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE
I RADU TURISTIČKE
ZAJEDNICE ŽUPANIJE**

Materijal pripremili:

- *Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije*
- *Turistička zajednica Osječko-baranjske županije*

Osijek, lipnja 2016.

**INFORMACIJA O STANJU I
RAZVOJNIM MOGUĆNOSTIMA
TURIZMA NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE
I RADU TURISTIČKE
ZAJEDNICE ŽUPANIJE**

UVOD

Turizam kao društveno-ekonomska djelatnost predstavlja skup odnosa i pojava koje proizlaze iz putovanja i boravka posjetitelja u nekom mjestu, pri čemu se ne zasniva stalno prebivalište, a ima značajan utjecaj na ukupna društvena i gospodarska kretanja određenog područja. Osnovnu pretpostavku za turistički razvitak cijele Hrvatske, a time i Osječko-baranjske županije predstavlja visoko vrijedan prostor, koji je strateški resurs turizma i temeljno nacionalno dobro.

Turizam u našoj Županiji, kao gospodarska grana, a kao posljedica razvitka kontinentalnog turizma u Hrvatskoj, ima tendenciju uspona. Turizam je značajan izvozni proizvod i pruža veće mogućnosti zapošljavanja stanovništva različitog profila zanimanja i dobnih skupina, a Osječko-baranjska županija ima potencijala i može ponuditi tržištu programe kontinentalnog turizma uvažavajući prednosti ekološki održive poljoprivrede i očuvanog okoliša. Ruralnim područjima pripada 92% teritorija Republike Hrvatske na kojima živi oko 40% pučanstva Republike Hrvatske.

1. ZEMLJOPISNE ODREDNICE TURIZMA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Osječko-baranjska županija je kontinentalna županija u Panonskoj nizini na sjeveroistoku Hrvatske, obuhvaća dio Podunavlja i Podravlja. Smještena je na plodnom tlu Panonske nizine između rijeka Save, Drave i Dunava i čine ju slikovit ravničarski kraj, šume, blagi brežuljci, ribnjaci, vodeni tokovi i močvarna područja koja daju regiji prepoznatljivu i privlačnu turističku sliku.

Osječko-baranjska županija svojim zemljopisnim obilježjima pripada skupini kontinentalnog turizma. Kontinentalnom turizmu u Republici Hrvatskoj nije se posvećivala dovoljna pozornost. U posljednje vrijeme odnos prema kontinentalnom turizmu se mijenja pod utjecajem zbivanja na svjetskom turističkom tržištu. Naime turistički trendovi u svijetu sve više pokazuju promjenu ponašanja turista koji nastoje doživjeti što je više moguće različitih iskustava tijekom svog puta, tako se u posljednjem desetljeću pokazuju sve izraženiji znakovi zanimanja za tzv. "eko-turizam", "ruralni turizam", "seoski turizam", "obrazovni turizam" "avanturistički" i sl. Pitanja okoliša, održivog razvoja i različitosti ponude u cjelini, postali su izuzetno privlačni čimbenici u turizmu. Za Osječko-baranjsku županiju od izuzetne je važnosti razvitak turizma kao pokretačka snaga regionalnom gospodarskom razvitku.

2. NOSITELJI TURIZMA I TURISTIČKE ATRAKTIVNOSTI U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI

Prostorni plan Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 1/02., 4/10., 11/12. i 7/13., u daljnjem tekstu: PPOBŽ) kao temeljni strateški dokument prostornog razvoja Županije utvrdio je da se turizam na području Županije mora razvijati na osnovu prirodnih i kulturnih bogatstava i raznolikosti te izdašnosti i ekološke očuvanosti prirodnih resursa. Kopački rit i druga zaštićena područja te područja termalnih izvora značajne su okosnice razvoja turizma.

U cilju aktiviranja ruralnog prostora i njegove autohtonosti potrebno je povezati turizam i poljoprivredu kroz ekološku proizvodnju zdrave hrane. Ovo povezivanje treba stvoriti specifičnu ponudu kroz koju mogu oživjeti ruralna područja i tradicijska graditeljska i etnološka baština. Prostorni plan Županije pruža strateški i prostorni okvir za razvoj turizma na području Županije, a njegove postavke dalje se razvijaju kroz izradu prostornih planova uređenja.

Nositelji turizma na području naše Županije su prije svega gradovi Osijek, Donji Miholjac, Đakovo, Našice, Belišće, Beli Manastir i Valpovo, te općine Bilje, Bizovac, Draž i Erdut koje se ističu određenim atrakcijama, ali i aktivnostima turističkih djelatnika i lokalne samouprave na tom području da navedene atraktivnosti valoriziraju i stave u funkciju turizma.

Park prirode "Kopački rit"

U jugoistočnom dijelu Baranje, nalazi se jedno od najznačajnijih prirodnih, poplavnih područja europskog značenja - Kopački rit. Ukupno poplavno područje zauzima površinu od 33.010 ha, od koje je kategorijom zaštite Park prirode zaštićeno 17.700 ha, a kategorijom Posebnog zoološkog rezervata obuhvaćeno je područje 7.000 ha (6.234,52 ha). O koliko značajnom prirodnom biotopu se radi potvrđuje i uvrštavanje u popis međunarodno značajnih močvara - "Ramsarsko područje".

Park prirode Kopački rit na ušću Drave u Dunav je najznačajnije, najvrednije i najatraktivnije prirodno zaštićeno područje cijele istočne Hrvatske. Područje Kopačkog rita zaštićeno je kao Ramsarski lokalitet, odnosno močvarno područje svjetskog značaja. Diljem Hrvatske i izvan nje Kopački rit je poznat po atraktivnim močvarnim krajolicima i izuzetnom bogatstvu životinjskog svijeta, osobito jelena i brojnih vrsta ptica.

Razmjerno slaba posjećenost Parka s obzirom na njegovu atraktivnost najviše je posljedica lokacije Parka izvan glavnih smjerova tranzitnih turističkih kretanja te još uvijek prisutna percepcija ovog područja kao ratne zone. Nažalost, ova je percepcija dijelom i opravdana zbog miniranosti ovog prostora tijekom domovinskog rata, odnosno opasnosti od zaostalih mina. To je još uvijek vidljivo u prostoru i može značajno destimulirati potencijalne posjetitelje, posebice iz inozemstva.

Ipak, Kopački rit je uspio ponovno profunkcionirati kao prava turistička atrakcija, jer postoji prihvatni centar za posjetitelje, prodaju se ulaznice, a redovito funkcionira i organizirani obilazak Parka brodovima. Postavljanje "smeđe turističke signalizacije" pozitivno je utjecalo na broj posjetitelja Parka prirode.

Tablica 1. Broj posjetitelja po godinama

Godina	Broj posjetitelja
2007.	33.500
2008.	36.700
2009.	36.000
2010.	33.000
2011.	33.000
2012.	28.756
2013.	27.000
2014.	26.800
2015.	29.836

Izvor: Kopački rit

Budući turistički razvitak područja bit će moguće planirati na temelju adekvatne valorizacije prirodnih osobina temeljnog fenomena i u skladu s ograničenjima koja iz njih proizlaze. Svakako da će se turistički razvitak oslanjati na naselja na rubovima rezervata - Bilje, Kopačevo, Lug, Vardarac, koja bi se trebala u tom pravcu usmjeravati, razvijajući preduvjete (prvenstveno infrastrukturne).

Rubne zone Parka prirode "Kopački rit"

Rubne zone Kopačkog rita, na području Bilja, te rubnih naselja Kopačevo, Lug, Vardarac su buduća područja turističko-ugostiteljske ponude, kao i izletničko-rekreacijskih i športskih sadržaja. U tom smislu je i program povezivanja ovog prostora u mrežu europskih biciklističkih staza (od Beremenda-Mađarska-krunom dravskog nasipa prema Bilju, te dunavskim nasipom kroz Park prirode sve do Batine, te dalje nasipom do mađarske granice), kao i povezivanje ovog prostora na mikroplanu (Osijek-Bilje, do rekreacijskog centra CINOTA, te dalje dionicama Bilje-Kopačevo-Sakadaš-Podunavlje-Kozjak-Tikveš-Zlatna Greda-Zmajevac).

Planirane aktivnosti na razvoju ruralnog turizma, kroz smještaj u kućama tradicijskog graditeljstva i razvitak agroturizma i ekopoljoprivrede, uključivanje kulturno-povijesne i graditeljske baštine u turizam (dvorac u Bilju, dvorci u Tikvešu), etnografske radionice starih zanata, etnografska muzejska zbirka u Lugu i slično, obogatit će turističku ponudu kompletnog područja Baranje.

Bizovačke toplice

U okviru valorizacije termalnih izvora i razvoja zdravstvenog i rekreacijsko-izletničkog turizma razvile su se Bizovačke toplice, na izvorima slane termomineralne hiperterme, kojoj temperatura vode iznosi čak 96°C. To je jedina takva hiperterma u Europi. Stari kompleks Bizovačkih toplica s bazenima, te hotel Termia, imaju ukupno 200 smještajnih jedinica, a uz kompleks "Aquapolis", od 8 bazena, s različitim sadržajima i vodenim atrakcijama, predstavljaju lječilišni i turističko-rekreacijski kapacitet, koji će u budućoj turističkoj valorizaciji predstavljati značajnu osnovu za dalji razvoj, uključivo i razvoj kongresnog turizma. Ulaskom koncerna Blue Sun u vlasničku strukturu uređen je novi najveći otvoreni bazen u Republici Hrvatskoj s umjetnim valovima, te je napravljena i opremljena nova poliklinika. Uređeni su i postojeći sadržaji, a očekuju se nova, značajna ulaganja, prvenstveno u hotel Termiju.

Tablica 2. Broj kupača 2007. - 2015.

Godina	Broj kupača
2007.	190.000
2008.	180.000
2009.	160.000
2010.	158.000
2011.	135.416
2012.	119.000
2013.	89.813
2014.	56.906
2015.	78.144

Izvor: Bizovačke toplice

Tablica 3. Usporedba kupanja u razdoblju siječanj - prosinac 2010./2015. god.

Mjesec	2010 god	2011. god	2012. god	2013. god	2014. god.	2015. god
Siječanj	8.357	6.497	8.680	5.788	2.012	3.946
Veljača	4.395	4.722	2.803	4.458	1.693	2.937
Ožujak	4.805	4.839	4.381	4.807	1.837	3.399
Travanj	5.114	4.551	4.786	5.004	1.433	2.566
Svibanj	14.699	11.707	11.776	10.329	1.588	3.777
Lipanj	23.335	25.520	23.164	16.748	1.944	9.635
Srpanj	30.584	27.347	29.349	17.520	14.171	17.353
Kolovoz	26.834	27.094	26.395	18.076	19.145	24.915
Rujan	7.191	10.939	7.902	3.331	5.507	4.946
Listopad	5.367	5.136	3.801	968	2.793	1.508
Studeni	3.808	3.588	3.442	1.347	2.495	1.558
Prosinac	3.374	3.376	3.252	1.437	2.288	1.604
UKUPNO:	137.863	135.316	129.731	89.813	56.906	78.144

Izvor: Bizovačke toplice

Državna ergela lipicanaca Đakovo i Lipik - HCK

Državna ergela Đakovo

Državna ergela Đakovo od izuzetne je važnosti za grad Đakovo, Slavoniju kao i cijelu Hrvatsku u domeni konjogojstva, konjičkih sportova i kontinentalnog turizma. Duga tradicija lipicanskog uzgoja toliko je ukorijenjena u ovaj prostor da je on sastavni, punopravni dio njegove svake turističke, gospodarske i sportske razglednice. Osnovna joj je zadaća uzgoj i selekcija konja. Treba istaknuti također da zaprežni sport postaje sve značajniji segment u konjičkom sportu. Ergela Đakovo sa svoje dvije atraktivne lokacije u posljednje je vrijeme vrlo privlačna destinacija mnogim potencijalnim turistima u zemlji i inozemstvu, koju posjeti godišnje i do dvadeset tisuća gostiju.

Povijest Ergele

Ergelu u Đakovu osnovali su bosansko-srijemski biskupi, na svojim posjedima u Đakovu koje im je darovao hrvatsko-ugarski kralj Koloman 1239. godine. Tu darovnicu je 1244. godine potvrdio kralj Bela IV. Prvi zapisi o konjima spominju se 1374. godine, kada se u Đakovu vjenčao bosanski ban Tvrtko s bugarskom princezom Doroteom, te je biskupu koji ih je vjenčao darovao 10 arapskih kobila i jednog pastuha.

Godinom osnutka smatra se 1506. godina, kada se prvi put spominje naziv "ERGELA" za vrijeme biskupovanja Mije Kesarića. Imao je Ergelu od 90 rasplodnih konja.

1806. godina - Ergela Lipica se ispred Napoleona smješta u Đakovu. Početak uzgoja konja lipicanske pasmine. 1854. godina - Biskup Josip Juraj Strossmayer dovodi iz Slovenije iz Lipice sedam lipicanskih kobila i jednog pastuha.

1972. godine - Posjet engleske kraljice Elizabete II. princa Filipa i princeze Ane ergeli lipicanaca u Đakovu.

2006. godine obilježen je vrlo značajni jubilej: 500 godina postojanja Ergele (1506. - 2006.) i 200 godina uzgoja lipicanaca u Đakovu (1806. - 2006.).

Djelatnost ustanove:

- provođenje programa uzgoja lipicanaca u Državnoj ergeli;
- provođenje uzgojno-seleksijskog rada u Državnoj ergeli;
- ispitivanje uzgojne i uporabne vrijednosti kopitara u Državnoj ergeli;
- prosljeđivanje identifikacijskih i uzgojnih podataka konja Državne ergele ovlaštenoj ustanovi;
- sudjelovanje u programima zaštite i očuvanja lipicanske pasmine konja u Državnoj ergeli;
- organiziranje i provođenje poljoprivredne proizvodnje za potrebe Državne ergele;
- razvoj sportskih aktivnosti s lipicanskom pasminom;
- organiziranje i sudjelovanje u organiziranju izložbi, smotri i drugih manifestacija kopitara;
- organizacija turističkih djelatnosti za potrebe Državne ergele;
- izrada promotivnih i drugih materijala za potrebe Državne ergele;
- korištenje konja iz ergele u turističkoj ponudi, rekreaciji, hipoterapiji, lovu, hobi-programima, tradicionalnim priredbama i izložbama;
- korištenje konja iz ergele u državnom protokolu, vojsci, policiji i školskom obrazovanju;
- drugi poslovi utvrđeni Statutom.

Ergela Đakovo nalazi se na dvije lokacije: Pastuharni i Ivandvoru.

Pastuharna

Nalazi se u samom centru Đakova, koju tijekom god. posjeti oko 15.000 turista iz Hrvatske i inozemstva. U uredima pastuharne nalaze se mnogi stručni zapisi, originalni rodovnici najvrednijih primjeraka, stotine pozlaćenih i srebrnih pehara koje su osvajali đakovački konji na brojnim prvenstvima, te na počasnom mjestu crno-bijela fotografija britanske kraljevske obitelji snimljene u pastuharni koju su kraljica Elizabeta II. princ Filip i princeza Ana svojeručno potpisali prilikom posjeta ergeli 1972. godine.

Na pastuharni se provode obuke i treniranje muških grla za lonžiranje, jahanje, preskakanje prepona, te prezanje (učenje vožnje jednogrega, dvogrega i četverogrega). Na ovoj se lokaciji Ergele Đakovo nalazi i hipodrom s prostorom za vježbanje konja, kao i zatvorena jahaonica. Gosti uz pratnju stručnog vodiča Ergele Đakovo obilaze staje za konje (3 zasebne staje), najveću zatvorenu jahaonicu u Hrvatskoj (cca 4200 m²), vanjski hipodrom, šetnicu za konje, teren za dresuru i za preskakanje prepona, fajakere za potrebe zaprežnog sporta i izložene pehare s turnira. U krugu Ergele smještena je suvenirnica s ponudom brojnih suvenira i dječje igralište za najmlađe.

Zaprežni sport

U prošlosti je i lipicanac bio prije svega radni konj, a s mehanizacijom poljoprivrede broj konja je opadao ne samo u Slavoniji i Hrvatskoj nego i u svijetu. Opstankom ove pasmine lipicanac postaje dio tradicijske kulture, folkloru i prepoznatljivosti slavonske ravnice.

Zaprežni sport postaje sve značajniji segment konjičkog sporta, uz konje atraktivnog izgleda i kvalitetnog genetskog potencijala u vožnji jednogrega, dvogrega i četverogrega. Karakteristike konja lipicanaca koje ga čine prepoznatljivim su: dobra narav, velika poslušnost, talent za izvođenje dresurnih figura, a također je vrstan konj za vožnju i rekreativno jahanje.

Izgradnja dvorane za konjičke sportove s pratećim sadržajima jahaonica

Dvorana za konjičke sportove s pratećim sadržajima - jahaonica, namijenjena je mnogobrojnim ljubiteljima konjičkog sporta te je ujedno prostor za trening u preskakanju prepona. Uređenje interijera dvorana izuzetno je namjenski riješeno, te po svojoj veličini omogućava široki raspon konjičkih aktivnosti na jednom mjestu. Tome pridonosi i kvalitetna podloga parkura napravljena od kvarcnog pijeska i kokosovih vlakana.

Namjena ovog objekta prvenstveno je usmjerena na rad i dresuru konja, sportska natjecanja tijekom cijele godine, za školu jahanja, kao i za terapijsko jahanje. Prostor omogućava aukcijske prodaje konja, izložbe i sajmove konja tokom cijele godine. Stvorila se mogućnost za poboljšanje uvjeta rada s konjima, kvalitetnije pružanje usluga konjogojskim udrugama, te sadržajnija turistička ponuda potencijalnim organiziranim grupama turista, a time i uspješnija promidžba kontinentalnog turizma u Hrvatskoj i svijetu. Multisadržajni kompleks površine cca 4.200 kvadratnih metara sadrži teren za jahanje - parkur (arena), prostor za 800 gledatelja (sjedeca i mjesta za stajanje), boksovi za konje, kupaonica za konje i solarij, prostori za stručne skupove. Do sada je 80% projekta realizirano, a u skorije vrijeme trebao bi biti obogaćen nizom novih sadržaja kao što su: suvenirnica, restoran, muzej te VIP salon. Navedenim sadržajima obogatila bi se turistička ponuda grada Đakova, te kontinentalnog turizma cijele Hrvatske.

Državnu ergelu u Đakovu tijekom godine posjeti oko 20 000 turista, mnogi ugledni gosti iz zemlje i inozemstva, umjetnici, veliki broj novinara i renomiranih TV-postaja, humanitarne udruge, kao i udruge branitelja domovinskog rata.

Ivandvor

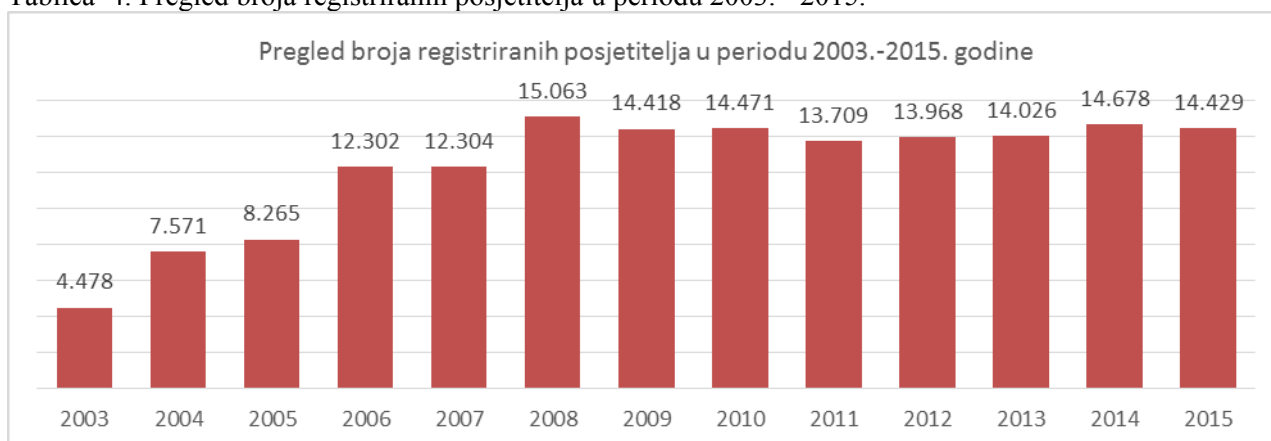
Na prostoru Ivandvora smješteno je matično stado kobila i pomladak koji se ondje odgaja i othranjuje do svoje treće godine nakon čega muška ždrebad odlazi na obuku u Pastuharnu u centar grada Đakova. Ivandvor je izgrađen 1912. godine po nalogu tadašnjeg biskupa Ivana Krapca. On je izgradio staje za konje i stanove za radnike - ergelaše. Njihov oblik i vizure očuvani su do današnjeg dana. Na lokaciji Ivandvora smješteno je matično stado kobila i pomladak koji se ovdje odgaja do svoje treće godine, nakon čega muška omad odlazi na obuku u Pastuharnu.

Ivandvor je okružen sa cca 310 hektara livada i oranica koje radnici Ergele obrađuju vlastitom mehanizacijom i na taj način osiguravaju gotovo svu potrebnu hranu za konje u tijeku jedne godine (sijeno, slama, zob). Objekti na Ivandvoru adaptirani su i renovirani 2005. godine, a izgrađeni su prilazni putovi, parkiralište, šetnice.

Obilazak turističkim šetnicama uz pratnju turističkog vodiča oko ispusta s rasplodnim kobilama i njihovim podmlatkom, te omadi do treće godine starosti u prirodnom okruženju netaknute prirode pravi je doživljaj za svakog posjetitelja. Na ovoj lokaciji smješteno je oko 120 grla lipicanske pasmine. Obilazak obuhvaća i razgledavanje autohtonog seoskog domaćinstva (slavonski ambar, đeram, bunar i krušna peć). Dolazak na vidikovac na kojem turisti mogu uživati u nepreglednim pašnjacima na kojima u ljetnoj sezoni boravi matično stado cijeloga dana. Ovdje je 1972. godine svečano primljena engleska kraljica Elizabeta II, princ Filip i princeza Ana prilikom njihova posjeta Ergeli Đakovo. Posjetiteljima je omogućeno fotografiranje, te je osigurano mjesto za odmor na hrastovim klupama postavljenim na turističkim šetnicama uz ispuste za konje.

Tijekom 2015. godine Državna ergela Đakovo registrirala je dolazak 14.429 posjetitelja (s plaćenom ulaznicom), tj. 249 posjetitelja manje (1,7%) nego u odnosu na 2014. godinu.

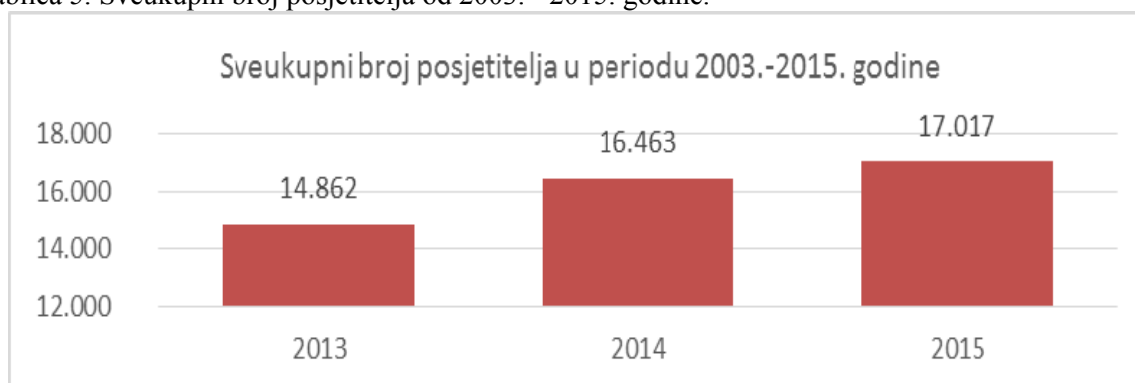
Tablica 4. Pregled broja registriranih posjetitelja u periodu 2003. - 2015.

Izvor: Državna ergela Đakovo

Gledano prema sveukupnom broju posjetitelja (s uključenim gratis ulazima - pratnja turističkih grupa) ostvaren je veći broj dolazaka za 554 posjetitelja (3,4%). Ovdje svakako treba dodati i cca 3.000 - 4000 posjetitelja za vrijeme Đakovačkih vezova kada se također ne plaća ulaz. Iz ovoga proizlazi da je Ergelu Đakovo ukupno posjetilo u 2015. godini isto kao i prošle god. preko 20.000 posjetitelja. Treba naglasiti da je prihod bio veći u 2015. godini u odnosu na prethodnu iz razloga što je povećana i unaprijeđena ponuda.

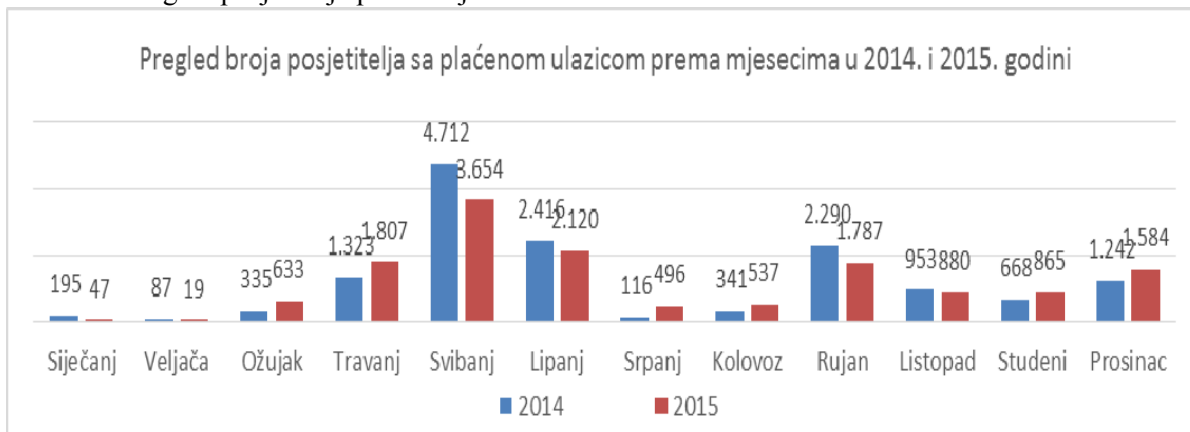
Tablica 5. Sveukupni broj posjetitelja od 2003. - 2015. godine.

Izvor: Državna ergela Đakovo

Gledano prema mjesecu u godini najveći dolazak posjetitelja zabilježen je u periodu ožujak - lipanj, a sezona većeg broja posjetitelja i ove je godine izražena u periodu rujan - prosinac. Prosječan broj posjetitelja po mjesecu iznosio je u prosjeku 1.202 posjetitelja.

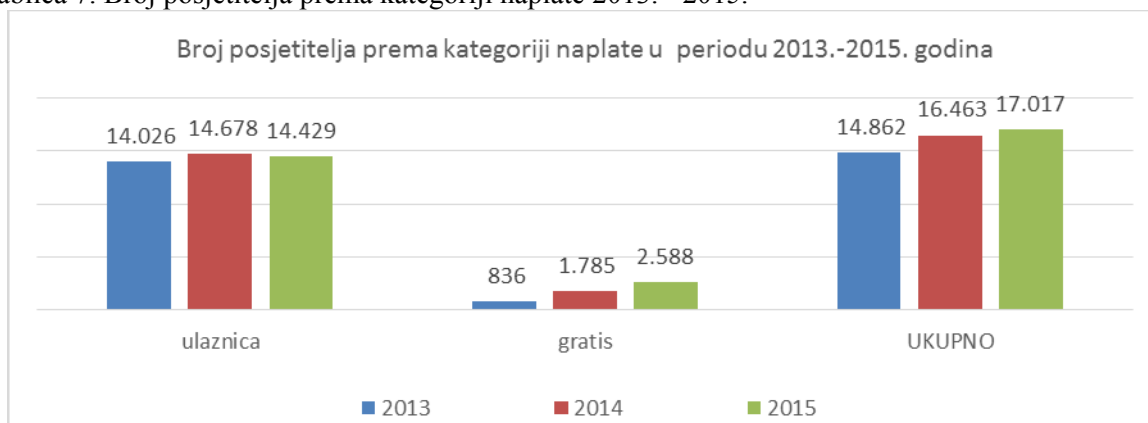
Tablica 6. Pregled posjetitelja prema mjesecima u 2014. i 2015.

Izvor: Državna ergela Đakovo

Obzirom na kategoriju naplate ulaznica u 2015. godini odobreno je 2.588 gratis ulaznica (vođači i pratitelji turoperatera, pratitelji grupa u dolasku, odobreni ulazi, manifestacije bez naplate). Sveukupan broj posjetitelja s uključenim pratiteljima turističkih grupa u 2015. godini iznosio je 17.017 posjetitelja.

Tablica 7. Broj posjetitelja prema kategoriji naplate 2013. - 2015.

Izvor: Državna ergela Đakovo

Obzirom na zemlju dolaska posjetitelja u 2015. godini ergelu je posjetilo 15.309 domaćih posjetitelja (90%) i 1.708 posjetitelja iz inozemstva (10%).

Tablica 8. Broj posjetitelja - domaći i strani gosti

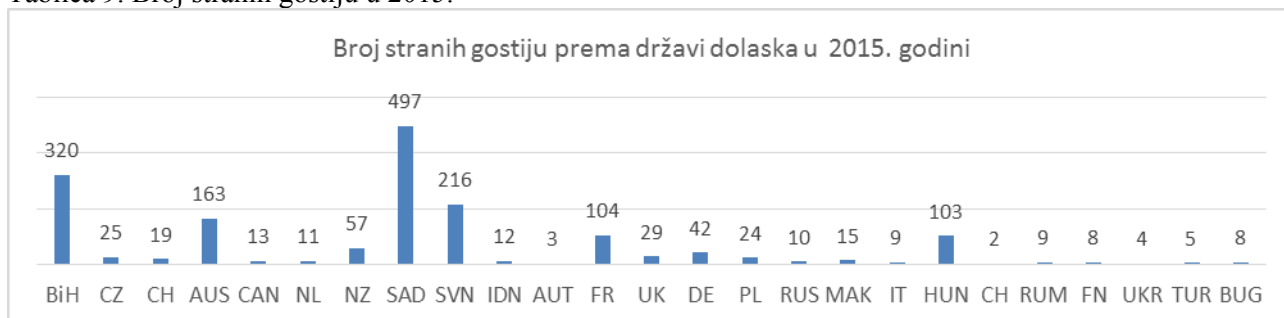

Izvor: Državna ergela Đakovo

Broj posjetitelja se iz godine u godinu sve više povećava, a samim time se i povećavaju vlastita financijska sredstva. Stoga možemo zaključiti da ovdje dolazi do određene sinergije: što bolji uzgoj i selekcija, odnosno povećava se broj kvalitetnih konja, te su konstantni uspjesi u konjičkim natjecanjima što u konačnici rezultira sve većim brojem turista.

Statistički gledano u broju posjetitelja iz inozemstva, najveći broj istih dolazi iz SAD (29,1%), Bosne i Hercegovine (18,7%), Slovenije (12,6%) i Australije (9,5%).

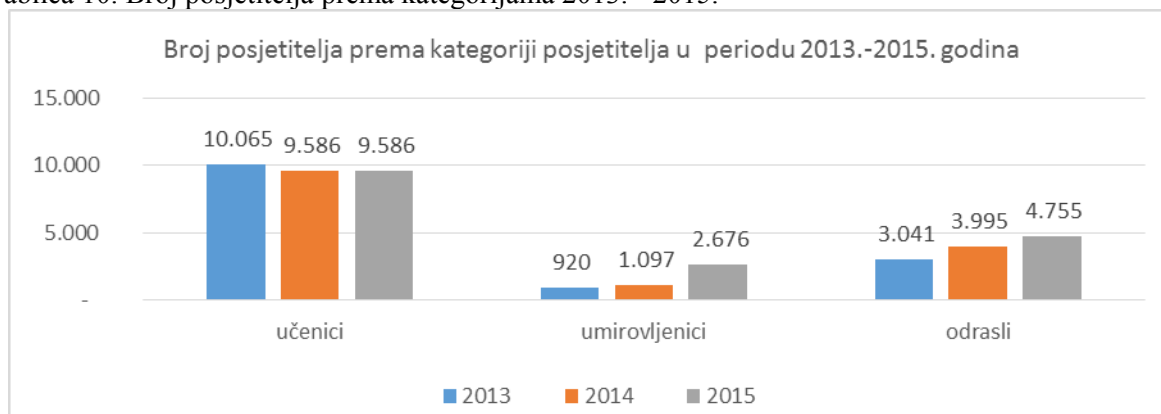
Tablica 9. Broj stranih gostiju u 2015.

Izvor: Državna ergela Đakovo

Prema kategoriji posjetitelja registriran je najveći broj učenika (9.586 posjetitelja), zatim odraslih (4.755 posjetitelja), te na posljednjem mjestu umirovljenika (2.676 posjetitelja). U odnosu na 2014. godinu u kategoriji odraslih posjetitelja i umirovljenika zabilježen je porast dolazaka, dok je kod učenika zabilježen identičan broj posjetitelja

Tablica 10. Broj posjetitelja prema kategorijama 2013. - 2015.

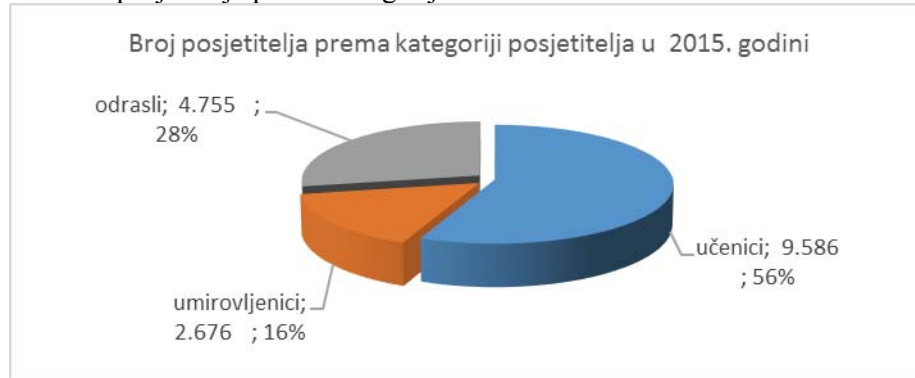

Izvor: Državna ergela Đakovo

Gledano prema kategoriji posjetitelja učenici obuhvaćaju 56% dolazaka, odrasli posjetitelji 28%, a umirovljenici 16% ukupnih dolazaka u ergelu.

U 2015. godini proporcija dolaska djece u odnosu na 2014. godinu se smanjila za 9% u najvećoj mjeri radi povećanog posjeta umirovljenika (povećanje od 8%).

Tablica 11. Grafikon posjetitelja prema kategoriji u 2015.

Izvor: Ergela Đakovo

Shema programa i paketa turističke ponude Ergele - Đakovo u 2015.

Osnovni programi

- Obilazak Pastuharne
- Obilazak Ivandvora
- Obilazak obje lokacije

Edukativni programi

- Prvi kontakt s lipicancem
- Lipicanac čovjekov prijatelj
- Promatranje kobilica i ždrebad na pašnjacima

Posebni programi

- Konjičke predstave
- Tematske predstave
 - Božićni bal lipicanac
 - Uskrs na Ergeli Đakovo i Ergeli Lipik
- Vožnja lipicanskim kočijama
- Dodatni programi za djecu

Paketi

- Paketi za vrtićku i djecu predškolskog uzrasta
- Paketi za učenike osnovnih i srednjih škola
- Obiteljski paketi
- Umirovljenički paketi

Ulaganja i planovi Državne ergele Đakovo

Ulaganja u 2012. godini

Ulaganja u 2012. godini iznosila su oko 42.500,00 kuna i to za:

1. Jahaonica VII. faza - stručni nadzor u Dvorani za konjičke sportove s pratećim sadržajima (26.000,00 kn),
2. Investiranje u završetak objekta za zbrinjavanje stajskog otpada (16.500,00 kn).

Ulaganja u 2013. godini

Ulaganja u Državnu ergelu Đakovo su radi teške financijske situacije smanjena na minimum, tj. ulaganja su se odnosila isključivo na tekuće održavanje i popravke.

Ulaganja u 2014. godini

U 2014. god na Ergeli Đakovo se nije ulagalo u kapitalne objekte već se ulagalo isključivo na popravke i tekuće održavanje.

Ulaganja u 2015. godini:

U 2015. god na Ergeli Đakovo se nije ulagalo u kapitalne objekte već se ulagalo isključivo na popravke i tekuće održavanje.

Planirane aktivnosti koje predstoje u 2016. godini jesu:

Pastuharna

- organizacija turističkih posjeta, turističkih aktivnosti i dodatnih sadržaja
- organizacija izložbi i sportskih natjecanja
- ulaganja u nove pakete turističke ponude (npr. Uskrs na Ergeli)
- dodatni turistički sadržaji za vrtiće, škole i fakultete
- pronalaženje sredstava EU fondova za završetak jahaonice i popratnih sadržaja
- uređenje i održavanje infrastrukture - lokacija Pastuharna
- izgradnja spremišta za vozila i hrane - Pastuharna
- rekonstrukcija elektroinstalacijske mreže.

Izvor: Državna ergela Đakovo

Ivandvor

- uzgojne aktivnosti s lipicanskim konjima
- uređenje pet sjenica - pod, stolovi i klupe
- izgradnja nove staze
- krčenje o osušenih stabala i obnavljanje žive ograde
- turistička ponuda obilaska
- dodatni turistički sadržaji za vrtiće, škole i fakultete
- uređenje okoliša Ivandvora
- rekonstrukcija elektroinstalacijske mreže.

Baranjsko vinogorje s vinskim podrumima u Zmajevcu

U Osječko-baranjskoj županiji postoji, uz Erdutsko, još jedno vrlo atraktivno vinogorje. Radi se o Baranjskom vinogorju u području oko Banske kose na sjeveru Baranje, koje se ovdje posebno ističe i stoga što već sada raspolaže određenim sadržajima koji su dijelom u turističkoj funkciji. Naime ovdje postoji i nekoliko uređenih vinskih podruma, izdubljenih u prapornim naslagama, zbog čega se ističu atraktivnim izgledom koji je poznat i izvan granica Hrvatske. Za sada se veći broj uređenih podruma odnosi samo na jednu lokaciju unutar mjesta Zmajevac između Kneževih Vinograda i Batine na južnoj strani Banske kose, iako sličnih podruma ima i u drugim dijelovima vinogorja i na južnoj i sjevernoj strani.

Izletničko i ribolovno područje Zeleni otok - Batina

Izletničko-vikend i ribolovno područje Zeleni otok - Batina, na Dunavu, gdje uz postojeće vikendice, te ugostiteljske i rekreacijske sadržaje, treba uz obnovu postojećih sadržaja, kvalitetnim dopunama športsko-rekreacijskih sadržaja i kulturno-povijesnih sadržaja (spomenik i spomen-područje Batinske bitke), povratiti značaj izletničkog, ali i tranzitnog punkta, kroz mogućnost razvijanja riječnog turističkog prometa Dunavom.

Športsko-rekreacijski centar Kneževi Vinogradi

Športsko-rekreacijski centar Kneževi Vinogradi uz postojeće športsko-rekreacijske objekte i sadržaje (bazeni i športski tereni) ima u svom sastavu i ugostiteljski objekt restoran "Panon". Do kraja 2014. godine SRC "Bazeni" bio je u zakupu kod dugogodišnjeg zakupnika tvrtke "Gradnja" d.o.o. Osijek. Kupališna sezona trajala je od sredine lipnja do 1. rujna. Tijekom 2014. u SRC "Bazeni" uloženo je 1.176.959,58 kn za modernizaciju, postavljanje novih filtera za filtriranje bazenske vode, što je većim dijelom financiralo Ministarstvo turizma.

U prvoj polovini 2015. godine raskinut je Ugovor o zakupu od strane zakupnika Gradnje d.o.o. Osijek sa SRC Bazeni "Kneževi Vinogradi". Slijedom navedenog, SRC Kneževi Vinogradi nastavlja upravljati Općina Kneževi Vinogradi i to putem tvrtke u 100% vlasništvu Općine, "Kneževi parkovi" d.o.o. za komunalnu djelatnost.

Općina Kneževi Vinogradi izradila je projektnu dokumentaciju za modernizaciju i sanaciju školjke i okolnog terena, čiji se radovi procjenjuju u vrijednosti oko 1.500.000,00 kuna. Ishođena je projektna dokumentacija te građevinska dozvola za rekonstrukciju i proširenje ugostiteljskog dijela, čijim bi se proširenjem povećao kapacitet restorana na 400 sjedećih mjesta, te bi se uredilo šest dvokrevetnih i jedna trokrevetna soba (15 ležajeva). Ukupna vrijednost projekta procijenjena je na cca 5.000.000,00 kuna.

Financiranje navedenih investicija planirano je putem otvorenih natječaja i fondova, Programa ruralnog razvoja Ministarstva poljoprivrede, Ministarstva obrta i poduzetništva te Ministarstva turizma.

U planu je izgradnja Teniskog centra u neposrednoj blizini bazena, za što je također ishoda građevinska dozvola. Vrijednost investicije je 3.500.000,00 kuna.

Tablica 12. Broj kupača na ŠRC Kneževi Vinogradi

	Kupači	Odrasli	Djeca
2007.	18.728	13.128	5.600
2008.	23.301	16.742	6.559
2009.	22.649	15.806	6.843
2010.	21.483	14.518	6.965
2011.	23.145	15.943	7.202
2012.	24.515	17.615	6.900
2013.	17.913	12.247	5.666
2014.	Cca 20.000		
2015.	Cca 20.000		

Izvor: ŠRC Kneževi Vinogradi

Erdutsko vinogorje i kula u Erdutu s Vidikovcem

Erdutsko vinogorje jedno je od najatraktivnijih u Slavoniji, jer mu posebnost izgleda daje pružanje velike rijeke Dunava u njegovom podnožju sa čuvenim lesnim naslagama i strmim padinama. Stoga ovaj prostor ima status zaštićenog krajolika, a najbolji dokaz vrijednosti njegovog slikovitog izgleda su brojne kuće za odmor uz županijsku cestu Aljmaš - Erdut iznad Dunava. Štoviše, upravo se ova lokacija u cijeloj Slavoniji smatra najatraktivnijom za posjedovanje kuće za odmor, tako da se vrijednosti nekih kuća s odvojenim pristupom i pogledom na Dunav i okolne šume mogu uspoređivati s kućama za odmor na najekskluzivnijim lokacijama na Jadranu.

Ove činjenice su osobito važne stoga što u Erdutu postoji vinarija u sklopu nekadašnje kurije Adamović-Cseh, poznata po hrastovoj bačvi kapaciteta 75.000 litara, uvrštenoj u Guinnessovu knjigu rekorda. No, za sada se radi o zatvorenom objektu koji nije namijenjen turistima. Tako je zapravo jedino mjesto s kojeg se pruža pogled na Dunav stara srednjovjekovna kula u Erdutu, koja stoga i figurira kao ključna točka zanimljiva za turističko posjećivanje.

Podunavlje - Aljmaš - Erdut - Dalj

Izletničko i ribolovno-rekreacijsko područje od ušća Drave u Dunav, potez Aljmaš-Erdut-Dalj, kojemu je potrebno obnovom kapaciteta od prije Domovinskog rata vratiti značenje izletničkog i ribolovnog područja. Razvijanjem i aktiviranjem vinorodnih područja toga kraja, kroz otvaranje tzv. vinskih cesta, treba razvijati ovu specifičnost ruralnog turizma.

Đakovačko vinogorje

Počeci vinarske i vinogradarske tradicije Biskupije Đakovačke i Srijemske sežu u predtursko doba, a nakon oslobođanja od Turaka osobito obnavljaju biskup Petar Bakić sadnjom vinograda u Trnavi, proširuje ih biskup Josip Čolnić. Biskup Anto Mandić osniva vinograde u Mandićevcu, na obroncima Krndije, a biskup Josip Juraj Strossmayer gradi podrume u Trnavi i Mandićevcu. Biskupija Đakovačka i srijemska najjači je proizvođač traminca na ovom području, koji čini 60% njihova sortimenta. Ostalih 40% zauzima proizvodnja vrhunske trnavačke graševine, te vrhunski trnavački chardonnay. U vrhunskom trnavačkom tramincu uživaju i ljubitelji vina izvan naših granica. Podrumi Biskupije također su poznati i po arhivskim vinima, čime dokazuju postojanje izvanrednih berbi, što je plod svesrdnog ulaganja, znanja i ljubavi u konačan također i vrhunski pakirani proizvod.

Feričanačko vinogorje

Područje općine Feričanci nalazi se u zapadnom dijelu Osječko-baranjske županije, na geoprometnom položaju koji karakterizira važan cestovno položaj mjesta. Počeci uzgoja vinove loze sežu u 13. stoljeće. Najviše utjecaja na razvoj feričanačkog vinogradarstva imali su Cisterciti i fratri iz Našica. Nakon izгона Turaka doseljenici su prihvatili kulturu uzgoja vinove loze i proizvodnje vina tako da je već 1850. godine u Feričancima izgrađen podrum kapaciteta 1.000 hl. Danas pod imenom "Feravino" na tržište se plasiraju: vrhunsko vino rajnski rizling i kvalitetno vino graševina, pinot bijeli i poznata feričanačka frankovka. Uz proizvodnju vina u Feričancima sve značajniju ulogu ima i razvoj vinskog turizma koji će u vremenu koje dolazi zasjati punim sjajem.

Rekreacijsko područje "Drava"

Rekreacijsko područje "Drava" kontinuirani je pojas na lijevoj i desnoj obali Drave, od ušća rijeke Karašice, do zimske luke u Osijeku. Ovo područje pripada administrativno područjima tri jedinice lokalne samouprave (Gradu Osijeku, općinama Petrijevcima i Darda).

S obzirom da Drava svojim prirodnim obilježjima (slikovitim, šumom obraslim obalama, pješčanim plažama i sprudovima, bogatstva ribom) predstavlja prirodni rekreacijski potencijal za područja kroz koja prolazi, tako su na ovim prostorima već izgrađeni pojedini športski i rekreacijski lokaliteti (kuće za odmor na ušću Karašice, kupalište Pampas, Konjički klub s hipodromom i strelište "Pampas", Eko-staza), koji su zbog administrativne podijeljenosti ostali međusobno nepovezani. Zbog toga je i predloženo definiranje ovog prostora kao jedinstvenog rekreacijskog područja.

Ribnjak kod Donjeg Miholjca i ornitološki rezervat "Podpanj"

Područje velikog Ribnjaka kod Donjeg Miholjca, te područja "Podpanj" (zaštićenog ornitološkog rezervata), kojeg čine dvije bare, smješteno je na zapadnom završetku ribnjaka Donji Miholjac. Ukupna površina Podpanja s okolnim terenom iznosi 65,5 ha. Ovo područje, zajedno s ribnjacima predstavlja vrlo važan močvarni lokalitet i prvu značajniju postaju za ptice selice, nakon mađarske ravnice. O međunarodnom značaju ovog prostora govori i uvrštavanje područja Podpanj na listu Ornitološki značajnih područja u Europi.

Jezero Borovik

Izuzme li se Kopačevsko jezero u Parku prirode Kopački rit u vrijeme najviših voda, jezero Borovik zapadno od Đakova sa 2,5 četvornih kilometara površine najveće je jezero u Županiji. Kako se i Kopačevsko jezero i većina drugih ujezerenih površina odnose pretežito na močvarna područja i ribnjake, ovo je ujedno i jedino "pravo" jezero u Županiji. Iako je umjetnog porijekla kao i znatno manja jezera Jošava kod Đakova i Lapovac kod Našica, ima mnogo atraktivniji izgled zbog izrazito šumovitog okoliša i smještaja u brežuljkastom okruženju na istočnim obroncima Krndije. Uostalom, njegovo veće turističko značenje vidljivo je i iz postojanja manjeg privatnog kampirališta uz jezero te privremenog ugostiteljskog objekta. Jezero je locirano izvan glavnih prometnih putova u najslabije naseljenom dijelu Županije, što umanjuje mogućnosti njegovog jačeg izletničkog korištenja, ali mu daje ugođaj očuvane prirode i mira.

Turističko-rekreacijski kompleks jezera Borovik bi se razvijao etapno, na površini od 573 ha. Jezero bi, osim, kao vodoprivredni objekt, imao i druge namjene, te mogućnosti za razvitak športova na vodi (skijanja, veslanja, jedrenja), što se namjerava i izgradnjom jaht centra, te marina, bazena, golf igrališta i tenis igrališta u okolini, kao i uređenjem okolnih terena za skijanje.

Jezero Lapovac II kod Našica

Športsko-rekreacijski centar jezero Lapovac II - Našice osim osnovne namjene jezera, kao vodoprivrednog objekta, koristi se i za veslačke regate, kupanje i šaranski ribolov. Kupovi u šaranskom ribolovu privlače brojne natjecatelje iz mnogih zemalja i predstavljaju potencijal za razvoj ribolovnog turizma na toj destinaciji. Našički ribići čine kostur državne reprezentacije koja je višestruki prvak i viceprvak svijeta u šaranskom ribolovu. Biciklistička staza oko jezera Lapovac idealna je za natjecanja u profesionalnom brdskom biciklizmu, a u ljetnom periodu oko jezera se organiziraju i glazbene manifestacije. Izletnici često imaju potrebe za kampiranjem, a za sada to čine u osobnoj organizaciji uz dozvolu turističke zajednice.

Našička geološka staza

Našička geološka staza nije dovoljno uređena i afirmirana turistička lokacija u našoj Županiji, ali je ovdje iznimno istaknuta s obzirom da nudi izrazito specifičnu vrstu sadržaja koja odudara od ostale ponude Županije pa i Hrvatske u cjelini. Naime, radi se o poučnoj stazi koja za temu ima geologiju te o poduhvatu koji afirmira uglavnom marginalizirani gorski dio Županije. Preko ove staze posredno se ostvaruje i participacija u turističkom korištenju parka prirode Papuk u Virovitičko-podravskoj i Požeško-slavonskoj županiji, čije se istočne granice pružaju sasvim blizu Osječko-baranjske županije. Postoji vodič stazom s detaljnim opisom. Staza završava na Bedemgradu, srednjovjekovnom lokalitetu koji je također neiskorišteni biser našičkog područja.

Osječka Tvrđa i Muzej Slavonije

Stara povijesna urbana jezgra Osijeka "Tvrđa" je jedna od najbolje očuvanih gradskih jezgri u unutrašnjosti Hrvatske. Unutar donedavno zapuštenog prostora jezgre, jasno omeđenog impozantnim zidinama, nalazi se i više pojedinačnih vrijednih objekata te Muzej Slavonije kao najveći u Istočnoj Hrvatskoj. Zgrada Muzeja sagrađena je prema sačuvanim dokumentima 1702. i to je jedna od

najstarijih očuvanih zgrada u Tvrđi u baroknom slogu za potrebe tadašnjega gradskog magistrata. Tu je i zgrada gradske straže iz 1709. koja je prema središnjem tvrđavskom trgu okrenuta s nizom arkada i prepoznatljivim tornjem. Unutar Tvrđe smješten je najveći dio Osječkog Sveučilišta, zgrada golemih dimenzija s atlasima na visokom ulaznom portalu. U Tvrđi su i deseci drugih svjetovnih spomenika, od kojih se osobito ističu plemićke i druge kuće, niz vojarni s otvorenim nizovima arkada i slično. Uz to ovaj prostor ističe se i brojnim ugostiteljsko-turističkim sadržajima.

Spomenik s Vidikovcem u Batini

Valja naglasiti da je osnova njegove privlačnosti dvojaka, s jedne strane privlačnu snagu ima sam spomenik poznatog hrvatskog kipara Augusta Augustinčića kao arhitektonsko djelo sorealističke arhitekture i spomenik jednom posebnom kontekstu oslobođanja naše zemlje od fašizma, a s druge strane privlači lokacija spomenika na jednom od najatraktivnijih vidikovaca Hrvatske. Kao vidikovac ovaj je lokalitet privlačan svakom putniku namjerniku, dok je kao spomenik usprkos svoje jedinstvenosti izrazito privlačan samo manjem dijelu potencijalnih turista.

Kiparska kolonija Ernestinovo

Općinsko središte Ernestinovo južno od Osijeka poznato je po koloniji kipara naivaca, koji svoje radove izlažu na otvorenom, a povremeno i u okviru galerijskog prostora. Kolonija je tijekom rata izbjegla u progonstvo, ali se vratila i ponovno djeluje te tako predstavlja jedinstvenu atrakciju koja obogaćuje turističku ponudu Županije.

Dvorac Pejačević u Našicama

Dvorac Pejačević u središtu Našica jedan je od najljepših i najočuvanijih dvoraca ne samo u Slavoniji, nego i u cijeloj Hrvatskoj. Ovaj klasicistički dvorac građen početkom 19. stoljeća smješten je u lijepo uređenom parku, gdje se nalazi još jedan manji, prizemni, takozvani novi dvorac. Dodamo li tome činjenicu da se u dvorcu nalazi i lijepo uređeni muzej s posebnim sobama posvećenim slavnim osobama iz Našica Dori Pejačević, Teodoru i Ladislavu Pejačević koji su bili hrvatski banovi i Izidoru Kršnjavom, jasno je da se radi o vrlo privlačnoj i uređenoj atrakciji. Kako se neposredno uz dvorac i park nalazi glavni našički trg, te hotel uz niz ugostiteljskih sadržaja, jasno je da ovaj lokalitet ima izuzetnu turističku vrijednost.

Dvorac Pejačević ujedno predstavlja i centralnu točku Našica, u kojima se nalazi još jedna atrakcija višeg reda, Franjevački samostan s crkvom Svetoga Antuna Padovanskog, a u bližoj okolici još dvije, templarska crkva Svetog Martina i kapela obitelji Pejačević. Dodamo li tome i lokalne atrakcije koje ulaze u sustav turističke ponude na razini Našica, kao grob Dore Pejačević, privatni Poučni park (zoološki vrt) i jezero Lapovac. Sve ovo ukazuje da na području Našica postoji vrlo jaka koncentracija turistički zanimljivih lokaliteta.

Dvorac Hillebrand-Mailath u Donjem Miholjcu

U Donjem Miholjcu, gradu smještenom gotovo na obali Drave, kontinuitet naseljenosti traje od davnina. U gradu su dva plemićka dvorca. Oveću plemićku građevinu tzv. stariji miholjački dvorac, koji se prednjom fasadom proteže uz središte Donjega Miholjca, izgradila je 1818. barunica Marija Ana udovica baruna Josipa Ignaca Hillebrand von Prandaua (rođena Pejačević). Kasnobarokni prizemni dvorac završava kružnom dekorativnom kulom na jugoistočnom uglu dvorca koja je od njega odmaknuta i s njime povezana terasom. Uličnom pročelju ritam daje niz od 19 jednakih prozora s neupadljivim kasnobaroknim ukrasima, a dvorišnom pročelju niz boltano zatvorenih prozora.

Druga miholjačka ljepotica je noviji historicističko-neoromantičarski dvorac grofovske obitelji Mailáth s prekrasnim perivojem engleskoga tipa koji stvara sliku dvorca u duhu engleskoga stila tipa Tudor. Građen je od 1903. do 1914. i jedan je od najmlađih, ali i najljepših i najromantičnijih dvoraca u Slavoniji. Naime, veći broj tornjića i dimnjaka te polukružnih i drugih rizalita, terase obrubljene željeznim stupastim ogradama, kule na uglovima - sve to daje dvorcu romantični izgled rijetko viđen u ravnoj Slavoniji. (Obitelj Mailáth je 1885. dobila Donji Miholjac ženidbenom vezom s obitelji Prandau).

U Donjem Miholjcu riječ je o dva dvorca, kompleks Prandau-Mailath. Dvorac Prandau izgrađen je 1818. godine u kasno-baroknom stilu i uz tu godinu veže se i nastanak perivoja, a dvorac Mailath od 1903. - 1906. u engleskom stilu Tudor u duhu lovačkog dvorca. U dvorcu Prandau nalazi se Porezna uprava, matični ured i uredi državne uprave, a u dvorcu Mailath, gradska uprava, uredi županijske i državne uprave te prekršajni sud i točno je da nisu u funkciji turizma.

Dvorac Hillebrand-Mailath smješten u samom središtu Donjeg Miholjca i okružen lijepo uređenim parkom je vanjskim izgledom vjerojatno najatraktivniji u Županiji, a spada i u najbolje očuvane dvorce u Hrvatskoj. Jedan od glavnih razloga za to je i razmjerna mladost ovog dvorca, izgrađenog početkom 20. stoljeća, zbog čega on ipak ima manji povijesni značaj ne samo od našičkog, nego i od turistički još slabije valoriziranog valpovačkog dvorca. Unatoč tomu unutrašnjost dvorca Hillebrand-Mailath bolje je prilagođena uvjetima suvremenog čovjeka nego kod starijih dvoraca, pa su u njemu smješteni uredi gradske uprave Donjeg Miholjca. Za razliku od dvorca Pejačević dvorac trenutno nema turističku funkciju.

Dvorac princa Eugena Savojskog u Bilju

Slično prethodno opisanom dvorcu Hillebrand-Mailath i dvorac princa Eugena Savojskog u Bilju smješten je u središtu mjesta Bilje, okružen je lijepo uređenim parkom, a ističe se i atraktivnim vanjskim izgledom te dostupnošću i unutarnjeg dijela za turističko posjećivanje. U susjedstvu s jednim od najvećih europskih močvarnih ptičjih rezervata uz Dunav - Kopačkim ritom, najveću pozornost privlači vrijedno spomeničko zdanje barokni dvorac s velikim perivojem koji je dao podignuti princ Eugen Savojski između 1705. i 1712. godine. Ovaj dvorac ima i veću povijesnu vrijednost, kako zbog vremena izgradnje početkom 18. stoljeća, tako i zbog važnosti njegovog prvog vlasnika, čuvenog vojskovođe Eugena Savojskog.

Glavni, reprezentativni, dio dvorca je jednokatan s masivnim tornjem u središnjem dijelu, ukrašen pilastrima i profiliranim vijencima. Pobočna krila jednostavno su obrađena s pravilnim nizovima prozora. Na dvorišnom pročelju iznad ulazne bolte očuvan je polikromirani grb obitelji Savojski. Otkop oko dvorca podsjeća na srednjovjekovni način obrane. Središnja glavna zgrada okrenuta je prema mostu. Dvorac je bio sjedište golemoga Beljskog vlastelinstva sve do 1827. kada je uprava prenesena u Kneževo. Cjelokupni kompleks dvorca nadopunjuje romantični i njegovani prostrani perivoj. I svrha korištenja unutrašnjosti dvorca je "bliža" turizmu, jer se u njemu nalazi dio Uprave "Hrvatskih šuma", dom zdravlja i još neke javne službe.

Dvorac Prandau-Normann u Valpovu

Valpovo, grad na Karašici, zapravo je grad muzej. Razvio se iz srednjovjekovnog utvrđenog grada Walpo koji se spominje već u prvoj polovici 15. stoljeća. Kao rijetko koja srednjovjekovna utvrda u Hrvatskoj, uspjela se sačuvati sve do danas, i to zato jer ju Turci Osmanlije prilikom napuštanja (1687.) nisu srušili. U 18. stoljeću nekadašnju su utvrdu grofovi obitelji Hillebrand von Prandau pretvorili u dvorac s tornjem na pročelju, a oko njega uredili prostran perivoj. Sjeverni dio perivoja (oko samog dvorca) uređen je po uzoru na engleske pejzažne perivoje. Južni dio perivoja čini autohtona šuma u kojoj prevladavaju hrast i lipa. Dvorac, u kojem se danas nalazi Gradski muzej, jedan je od najznačajnijih spomenika svjetovne arhitekture sjeverne Hrvatske.

Dvorac Prandau-Normann u Valpovu je sličan dvorcima u Našicama, Donjem Miholjcu i Bilju, dobro očuvan, atraktivnog izgleda, a također je i okružen lijepo uređenim parkom. Štoviše, po povijesnom značaju i monumentalnosti on i nadmašuje ova tri dvorca, čemu doprinose i razmjerno dobro očuvane zidine i opkopi oko dvorca, te gotička kapela i obrambena kula.

Sakralni objekti

Sakralni objekti koje je moguće turistički vrednovati su: crkve, samostani, svetišta, groblja i drugo. Sakralna baština naše zemlje u cjelini, a tako i Osječko-baranjske županije ima nesumnjivo veliku kulturnu vrijednost, zbog čega se u popisima vrijednih turističkih resursa redovito navode

brojne crkve kao potencijalne turističke atrakcije. Treba istodobno voditi računa da su osim u slučajevima kad se radi o vrhunskim atrakcijama kao što je Đakovačka katedrala, crkve kao turistički objekti razmjerno slabo posjećeni i ne ostvaruju skoro nikakve izravne turističke prihode. Povrh toga, vrlo mali broj crkava može se smatrati turističkim atrakcijama neovisno o njihovoj stvarnoj vrijednosti, jer uz njih najčešće nema nikakve informacije dostupne svim posjetiteljima čak ni o imenu crkve, vremenu nastanka crkve, značaju pojedinih umjetničkih djela u njoj itd. Jedini pozitivan pomak je običaj osvjetljavanja glavnih crkvi, što je prisutno u najvećem dijelu Županije.

Svetište Gospe od utočišta u Aljmašu

Aljmaš je dijecezanska župa i jedno od najznačajnijih marijanskih prošteništa istočne Hrvatske. U župnoj crkvi Pohoda Marijina nalazi se svetište čudotvornog kipa Gospe od Utočišta, što su ga 1704. tamo prenijeli osječki isusovci. Tijekom Domovinskog rata, razorena je aljmaška crkva, a zatim svi prognanički domovi. Na mjestu stare crkve, 2001. godine započela je gradnja nove, četvrte crkve u tri stoljeća Aljmaškog svetišta.

U crkvenom svetištu postavljena je oltarna pala - "Marijanski triptih" u tehnici vitraja, rad akademskog slikara Vladimira Meglića. Motivi pale su: Navještenje, Pohod Marije Elizabeti i Isusovo rođenje. Postavljen je posebno projektirani sakristijski namještaj, liturgijska sjedišta u svetištu i klupe u crkvenoj lađi, sve je rađeno u hrastovini. Nova crkva je ukrašena trima mozaicima, koji su rad akademskog slikara Vladimira Meglića iz Zagreba. Prvi motiv je Mala Gospa. Likove Marijine majke Ane i Marije kao djevojčice, okružuje i upotpunjuje niz raznolikih i znakovitih simbola. Tema drugog mozaika je Marijino Uznesenje (Velika Gospa). Veličanstveni događaj stavljen je u prepoznatljivi aljmaški hodočasnički okoliš. Treći mozaik ornamentima i blistavim arkandelima, Gabrielom i Mihaelom, ukrašuje zidnu nišu u kojoj je trajno izložen zavjetni kip aljmaške Gospe. Dijecezanski biskup mons. Marin Srakić posvetio je novu župnu i hodočasničku crkvu 1. kolovoza 2004. godine.

Na brdu "Kalvarija", 2006. godine, izgrađena je staza Križnog puta duga 480 m, popločena betonskim kockama. Postavljeno je 14. velikih hrastovih križeva. Postavljeno je 14. mramornih ploča s prigodnim tekstom uz svaku postaju. Uz stazu je postavljena rasvjeta i odvodnja. Nabavljene su klupe i korpe za smeće, te zasađeno 800 sadnica ukrasnog grmlja. Blagoslov novoizgrađene staze Križnog puta obavljen je 1. kolovoza 2006, a u prvoj polovici 2007. godine, dovršena izgradnja 2. i 3. faze aljmaškog svetišta. Izgrađen je tzv. "Hodočasnički plato", brojne ispovjedaonice, prostor za hodočasnike, kapelica, dvorana, suvenirnica te sanitarni čvor. Uređen je sav okoliš oko svetišta, popločen, zasađeno ukrasno grmlje i cvijeće. Svetište je u potpunosti izgrađeno na radost štovatelja Gospe Aljmaške.

Svetište Gospe od Utočišta u Aljmašu predstavlja najznačajnije hodočasničko središte cijele istočne Hrvatske. Aljmaš spada u dobro opremljene turističke lokalitete u Županiji s više ugostiteljskih objekata, opremljenim parkiralištima, a postoje i određeni interpretacijski sadržaji vezani uz svetište. Aljmaš je mjesto koje nudi i druge atraktivne turističke sadržaje u samom mjestu i njegovoj bližoj okolini. Pritom se misli u prvom redu na obalu Dunava na jednoj od najpristupačnijih lokacija u Županiji i u blizini Parka prirode Kopački rit, ali i na obližnje Erdutsko vinogorje i samo mjesto Erdut.

Razvoj vjerskog turizma, kroz tradicionalno godišnje hodočašće u Aljmaš, još je jedna u nizu specifičnosti ovog turističkog potencijala. Svetište u Aljmašu tijekom 2015. godine posjetilo je oko 200.000 posjetitelja.

Crkva Svetog Petra i Pavla u Osijeku (Konkatedrala)

U samom središtu Gornjega grada dominira župna crkva sv. Petra i Pavla (konkatedrala) izvana građena od fasadne opeke. Građena je od 1894. do 1898. potporom tadašnjega bosansko-đakovačkog i srijemskog biskupa Josipa Jurja Strossmayera. Odasvud uočljiv zvonik diže se uvis 90 metara. Podijeljen je u četiri galerije. Od inventara osobito su vrijedne freske Mirka Račkoga.

Crkva Svetog Petra i Pavla (konkatedrala) u Osijeku najznačajniji je sakralni objekt u Županiji nakon Đakovačke katedrale, a zbog impozantne visine predstavlja i ključnu referentnu točku grada Osijeka smještenog u izrazito ravničarskom krajoliku. Radi se o stalno otvorenoj crkvi, koja se u graditeljskom smislu izdvaja atraktivnim vanjskim izgledom, kao i bogatim unutarnjim uređenjem. Ovom župnom crkvom središnji Trg Ante Starčevića i Osijek dobili su svoj prepoznatljiv simbol - vertikalnu i krunu grada.

Katedrala Svetog Petra u Đakovu i Spomen muzej biskupa J.J. Strossmayera

Iako Đakovo nije županijsko središte i veličinom je tek šesti grad istočne Hrvatske, upravo je ono sjedište crkvene vlasti u Slavoniji, a znatan dio hrvatske povijesti iz njega se upravljalo i katoličkom crkvom u Bosni. Stoga se upravo u Đakovu nalazi najimpozantniji i najvažniji sakralni objekt u našoj Županiji i cijeloj Slavoniji i Baranji, Đakovačka katedrala Svetog Petra s dva zvonika (visokih 84 m) koju je podigao bosansko-đakovački i srijemski biskup Josip Juraj Strossmayer. Građena je u razdoblju od 1866. do 1882. godine po nacrtima bečkih arhitekata Karla Roesnera i Fridricha von Schmidta. U kripti katedrale je grobnica biskupa Strossmayera s reljefom - rad kipara Rudolfa Valdeca.

Neposredno uz katedralu smješten je i muzej posvećen čovjeku najzaslužnijem za njenu izgradnju i jednoj od najvećih povijesnih ličnosti Hrvatske, biskupu Josipu Jurju Strossmayeru, što dodatno uvećava važnost ovog lokaliteta. Zbog navedenih elemenata Đakovačka katedrala Svetog Petra i Pavla svojim značajem znatno nadmašuje veličinu Đakova kao grada.

Crkva Svih Svetih u Đakovu

Crkva Svih Svetih u Đakovu ima osobitu važnost kao jedan od rijetkih spomenika iz razdoblja turske vlasti u Slavoniji pa i Hrvatskoj. Naime, na mjestu ove crkve stajala je Hadži pašina džamija, koja nije kao većina drugih spomenika iz tog razdoblja posve uništena, već je samo pretvorena u crkvu. Stoga se u njenoj unutrašnjosti jasno vide osmanlijski ornamenti, što ovoj crkvi daje osobit značaj u širim razmjerima, i posebno zanimljiv za turiste. Stoga ovu crkvicu treba promatrati kao posebnu atrakciju, a ne samo kao dio urbane jezgre Đakova, tim više što se iz njenog vanjskog izgleda da naslutiti zanimljivost njene unutrašnjosti.

Franjevački samostan s crkvom Svetog Antuna Padovanskog u Našicama

Franjevački samostan u središtu Našica u sklopu kojega se nalazi crkva Svetoga Antuna Padovanskog spada među najznačajnije samostanske komplekse u Slavoniji, a i sama crkva je po raskošnom unutarnjem uređenju jedna od najzanimljivijih na istoku Hrvatske.

Templarska crkvice Svetog Martina u Martinu kod Našica

Romanička crkvice Svetog Martina u Martinu kod Našica jedan je od rijetkih očuvanih sakralnih objekata templarskog reda u cijeloj Hrvatskoj, a s obzirom na porijeklo iz 13. stoljeća i jedna od najstarijih u Slavoniji. Već i ta činjenica je dovoljna za njeno uvažavanje kao osobite turističke atrakcije, budući da su izuzetno rijetke crkve u panonskoj Hrvatskoj koje su ostale čitave nakon perioda turske vlasti.

Crkva Svetog Petra i Pavla u Topolju

U Baranji se, osim dvorca u Bilju, nalazi još jedna važna ostavština princa Eugena Savojskog, a to je crkva Svetog Petra i Pavla u Topolju, nedaleko Batine i graničnog prijelaza Duboševica. Kao i dvorac u Bilju i ovaj je objekt izgrađen početkom 18. stoljeća i u spomen veličanstvene pobjede nad Turcima. Radi se o crkvici jedinstvenog tlocrta i unutarnjeg svoda koja se smatra najvrednijim sakralnim spomenikom u Baranji.

Osim ranije navedenih sakralnih objekata ovdje treba istaknuti i Crkvu Svetog Mihovila u Donjem Miholjcu, crkvu Svetog Petra i Pavla u Marijancima, crkvu Bezgrešnog začeća blažene djevice Marije u Valpovu, crkvu Začeća Marijina u Valpovu, crkvu Svetog Mateja u Bizovcu, crkvu Svih Svetih u Donjoj Motičini, crkvu Svetog Duha u Feričancima, crkvu Svetog Petra i Pavla u Koški, Svetog Trojstva u Čepinu, crkvu Svetog Ladislava u Laslovu, Svetog Jakova u Gorjanima, crkvu Svetog Martina i Svetog Mihajla u Belom Manastiru, crkvu Uzašašća Svetog Križa u Petlovcu, crkvu Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije u Bilju, crkvu Svetog Ivana Krstitelja i Svetog Mihajla u Dardi, kalvinističku crkvu u Lugu, crkvu Našašća Svetog Križa u Zmajevcu, crkvu Svetog Mihovila u Kneževim Vinogradima, te svakako osim crkve Svetog Petra i Pavla i crkve Svetog Jakova i Svetog Roka u Gornjem gradu i Presvetog imena Marijinog u Donjem Gradu kao najznačajnijim sakralnim objektima u Osijeku izvan Tvrđe, kao i manje poznate crkve Svetog Đurđa u Podravskim Podgajcima, crkvu Svetog Roka u Valpovu, crkvu Svetog Ivana u Koprivni, crkvu Svetog Dimitrija u Dalju, crkvu Svetog Nikolaja u Bijelom Brdu, crkvu Svetog Petra i Pavla u Dopsinu, crkvu Uznesenja Blažene djevice Marije u Dragotinu, crkvu Svete Ane u Podolju i Uznesenja Blažene Djevice Marije u Duboševici, kao i karmelićanski samostan kod Levanjske Varoši, te župne crkve u preostalim općinskim središtima Županije i važnijim naseljima kao što su Drenje, Tenja, Piškorevci, Budimci, Jelisavac, Seona, te drugi sakralni objekti u gradovima i turistički važnijim mjestima.

Kao što vidimo Osječko-baranjska županija obiluje sakralnim objektima, međutim činjenica je da su mnogi od njih u ruševnom i zapuštenom stanju, te je potrebno uložiti značajna sredstva u obnovu i uređenje istih.

Mons. Gašparović član je Međunarodne biskupske konferencije svetog Ćirila i Metoda i ne pripada Hrvatskoj biskupskoj konferenciji. Uspostavio je i Đakovačko-osječku crkvenu pokrajinu te uzdigao Biskupiju đakovačko-osječku na metropolitansko sjedište, dokidajući naslov bosanska, a dodavši joj osječka, jer je Osijek najveće središte Slavonije; dodijelio joj kao sufraganske biskupije Srijemsku i Požešku biskupiju, koje su do sada pripadale Hrvatsko - slavonskoj crkvenoj pokrajini.

Jedna od najznačajnijih promjena je da je ustanovljena Đakovačko-osječka nadbiskupija, biskup Marin Srakić imenovan je prvim đakovačko-osječkim nadbiskupom i metropolitom. Svečana proslava nove crkvene pokrajine u Katoličkoj crkvi u Hrvata - Đakovačko-osječke crkvene pokrajine, odnosno Đakovačko-osječke nadbiskupije koju je proglasio papa Benedikt XVI. - održana je 4. listopada u Đakovu.

Dosadašnja Đakovačka i srijemska biskupija nastala je sjedinjenjem stare Bosanske i Srijemske biskupije bulom pape Klementa XIV. Godine 1773. nazvana je Bosansko-srijemska biskupija sa sjedištem u Đakovu, a dosadašnji naziv potječe od 1963. Prvi biskup tako sjedinjene biskupije bio je Matej Franjo Krtica iz Rijeke. Papa Pio VI. pripojio je 1788. biskupiji Osijek i Petrovaradin, a od 1870. pripojena joj je 21 župa iz Pečuške biskupije i 10 župa oko Broda i Zagrebačke biskupije. Područje sjeverne Slavonije i Baranje stavljeno je 1923. pod upravu đakovačkog biskupa, a 1968. posve je pripojeno biskupiji. Godine 1806. osnovano je bogoslovno sjemenište u Đakovu, a 1882. dovršena je nova katedrala koju je sagradio najpoznatiji đakovački biskup J.J. Strossmayer, koji je bio biskup od 1850. do smrti 1905. Danas biskupija ima oko 500.000 vjernika.

3. OBLICI TURIZMA U NAŠOJ ŽUPANIJI KAO VAŽNI INTEGRALNI DIJELOVI RURALNOG RAZVITKA ŽUPANIJE

Turistički trendovi u svijetu sve više pokazuju promjenu ponašanja turista koji nastoje doživjeti što je više moguće različitih iskustava tijekom svog putovanja. Za ovaj oblik potražnje odgovara koncept ruralnog turizma koji integrira kulturni, seoski, eko, športski, lovni, lječilišni, avanturistički, znanstveni, vjerski, sakralni, tematski (obrazovanje) i etno turizam, kongresni, tranzitni i drugi selektivni oblici turizma. U našoj Županiji postoje sve pretpostavke za sustavni razvitak ruralnog turizma, a što je značajan pokretač ekonomskom razvitku.

Ekoturizam ima mogućnosti da bude važno sredstvo održivog razvoja, a što potvrđuje i njegova definicija "Ekoturizam je odgovorno putovanje u području prirode, kojim se čuva životna sredina i održava blagostanje lokalnog stanovništva".

Za nas je posebno značajan razvitak *seoskog turizma* koji ima velike mogućnosti samozapošljavanja, odnosno obiteljskog poduzetništva putem koga se otvaraju značajne mogućnosti plasmana poljoprivrednih proizvoda obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva, a što je i trend u svijetu, obzirom da je kvaliteta ovih proizvoda daleko iznad industrijski proizvedene hrane (zdrava hrana). Prodaja hrane u obiteljskim gospodarstvima regulirana je Pravilnikom o pružanju ugostiteljskih usluga u seljačkom domaćinstvu ("Narodne novine" broj 5/08., 45/08., 44/11. i 118/11.).

Turističko tržište je dinamično i izrazito okrenuto suvremenim trendovima. Turist želi upoznati i iskusiti svjetove koji se jasno razlikuju od njegovog svakodnevnog okruženja, a za goste iz urbanih sredina ovaj kontinentalni dio Hrvatske, područje naše Županije, predstavlja pravo otkriće. Suvremeni trendovi prepoznaju se u vidovima turizma kao što su: ekoturizam, izletnički turizam, kulturni turizam, tematski turizam, avanturistički turizam, te kružna putovanja brodom i kao i charter letovi (jednodnevni izleti). Potražnja je za ekološki čistim područjima, osobna sigurnost jedan je od kriterija za odabir destinacije, a sve je veći trend brige za vlastito zdravlje (wellness, fitness).

Ekoturizam stvara mogućnosti razvitka dosad slabo razvijenih regija. Park prirode Kopački rit zaštićeni je rezervat s netaknutom prirodom i predstavlja osnovni turistički motiv, a sa svojom okolinom je sjajan potencijal za razvoj ekoturizma, seoskog turizma, razvoja plovnih putova, lovnog, ribolovnog turizma i izletničkog turizma.

Kod ekoturizma razlikujemo dva bitna segmenta: male skupine s posebnim interesima za ekoturizam koji na taj način provode čitav odmor i značajan broj onih koji odmor provode na moru, ali žele otići na kratak izlet u prirodu. Upravo ovi novi trendovi u turizmu pogoduju započetom razvitku turizma u našoj Županiji. Zapaženo je zanimanje privatnika za razvojem seoskih domaćinstava, vinskih cesta i prezentacija starih zanata.

Ruralni turizam je turizam na seoskim gospodarstvima, izvan je urbanih naselja i nema odlike masovnosti. Seoska gospodarstva koja svoju egzistenciju temelje na poljoprivredi, a višak svojih proizvoda plasiraju kroz novi prodajni kanal - turizam. Značajno je da dopunsku zaradu seosko gospodarstvo ostvaruje u svom vlastitom dvorištu, što podrazumijeva aktivno uključivanje cijele obitelji. Osim prodajom vlastitih proizvoda prihod se ostvaruje i pružanjem usluge smještaja, prehrane, te nekim drugim sadržajima (neposredan kontakt s domaćim životinjama, sudjelovanje u poljoprivrednim radovima i slično).

Enogastro turizam je najspremniji selektivni oblik turizma u Osječko-baranjskoj županiji zbog visokokvalitetnih vina upotpunjenih nadaleko poznatom gastronomijom i nerijetko su upravo hrana i vino razlog dolaska turista u Osječko-baranjsku županiju.

Cikloturizam je jedan od najbrže rastućih oblika turizma za koji Osječko-baranjska županija ima preduvjete i u infrastrukturi (staze), ali i u kapacitetima (bike & bed smještaji), te u ostalim sadržajima interesantnim za cikloturiste. Ove godine je međunarodna biciklistička utrka Tour of Croatia krenula upravo iz Osijeka.

Turizam doživljava - brojne su manifestacije koje se organiziraju u Osječko-baranjskoj županiji, ali neke poput Pannonian Challenge-a ili, pak, malih poput Vinskog maratona u Zmajevcu generiraju i turističke dolaske i turističku potrošnju. Ovo je selektivni oblik turizma koji treba doradivati i unapređivati.

Tematski turizam (zabava, uzbuđenje, obrazovanje) je turistička ponuda naše Županije, koja također, uz tradiciju podneblja, atraktivnu prirodu pruža mogućnost razvoja avanturističkog turizma. Kružna putovanja su zanimljiva jer omogućuju da se u kratkom periodu puno toga vidi, a jedna od zanimljivih destinacija tih putovanja je svakako i naša Županija.

Zdravstveni turizam, jedan od značajnih trendova današnjeg turizma, pronalazi svoje mjesto u turističkoj ponudi kroz tradicionalan vid lječilišnog turizma, a prati i nove trendove - wellness i fitness. Ovdje se ističu Bizovačke toplice kvalitetnom ponudom.

Kulturni turizam postaje sve značajniji dio ponude. Na području kulturnog turizma treba identificirati tržište s posebnim kulturnim interesima, a čest je slučaj da gosti tijekom odmora posjete neku manifestaciju, muzej, spomenik kulture. Za sada, ovaj oblik turizma predstavlja komplement drugim oblicima turizma, a u budućnosti ga možemo promatrati kao osnovni motiv uz odgovarajuću rekonstrukciju postojećih objekata, izradu kulturno-turističkog itinerera i obuku stručnih vodiča.

Lovni turizam kao jedan od specijaliziranih turističkih proizvoda predstavlja značajan resurs, posebice u smislu potrošnje po gostu. To, dakle, nije masovni oblik turizma, ali je visoko dohodovan, a Osječko-baranjska županija ima vrhunske prirodne potencijale. Kako bismo se u konkurenciji s drugim razvijenim lovnim destinacijama ravnopravno nosili trebamo u najkraćem roku stvoriti zakonske, organizacijske, kadrovske, promotivne i druge pretpostavke. Gosti lovci putuju i nekoliko tisuća kilometara kako bi doživjeli iskustva koja pruža lovni turizam, u pravilu su gosti koji troše mnogo više od običnog gosta, a uz lov koriste i ostale turističke usluge.

Osim zakonskih, organizacijskih i kadrovskih pretpostavki, lovnom turizmu neophodan je značajan i sveobuhvatan promotivni nastup na lovnom tržištu.

Da bi se netko opredijelio dugoročno angažirati na razvoju lovnog turizma, a s obzirom na velika ulaganja potrebno je osigurati dugoročniju sigurnost, posebno za koncesije i zakupe lovišta, gdje bi se lovišta s pretežno visokom divljači isključivo davala u višegodišnju koncesiju (na 30 godina kao što je predviđeno). U tom se slučaju lovišta ne mogu ukidati i granice mijenjati bez posebno valjanih razloga.

4. TURISTIČKO TRŽIŠTE I OSVRT NA STANJE U SVIJETU I HRVATSKOJ

Hrvatska pripada zemljama koje privlače posjetitelje više odlikama svoga prirodnog prostora i bogatstvom kulturno-povijesne baštine nego kvalitetom, raspoloživošću i/ili raznovrsnošću novostvorenih turističkih atrakcija.

Među prirodnim atrakcijama najvažnije mjesto imaju more, razvedena obala te mnoštvo otoka, ali i brojne očuvane prirodne plaže, kao i zelenilo i šumovitost velikog dijela teritorija. Hrvatska se, s obzirom na svoju ukupnu površinu, ističe i izuzetno velikim brojem turistički atraktivnih zaštićenih prirodnih područja, a prema bioraznolikosti nalazi se u europskom vrhu. Velik potencijal na turistički nerazvijenim područjima predstavlja turistička valorizacija područja uz Dunav, Savu, Dravu, Unu, Kupu, Cetinu i druge rijeke te uz jezera i ostale unutarnje vode. Osim prirodnih atrakcija vezanih uz more kao što su nacionalni parkovi Brijuni, Kornati i Mljet, Hrvatska ima i niz atrakcija povezanih s krškim fenomenima kao što su slapovi i sedrene barijere Plitvičkih jezera i rijeke Krke, stijene Velebita, spilje, ponori i druge krške atrakcije, te velik broj jedinstvenih nacionalnih parkova i parkova prirode na kontinentalnom području kao što su, među ostalim, Risnjak, Žumberak, Lonjsko polje, Papuk i Kopački rit. U nekoliko nacionalnih parkova organizirana je ponuda hotelskog smještaja (NP Plitvička jezera, NP Brijuni, NP Mljet).

Bogatstvo hrvatske kulturno-povijesne baštine također čini veliku snagu resursno-atraksijske osnove Hrvatske. O tomu svjedoči velik broj kulturnih dobara pod zaštitom UNESCO-a, kao što su povijesna jezgra Dubrovnika, Dioklecijanova palača u Splitu, Šibenska katedrala, povijesna jezgra grada Trogira, Eufrazijeva bazilika u Poreču i Starogradsko polje, ali i brojna druga vrijedna kulturna dobra kao što su Pulski amfiteatar, povijesna jezgra grada Hvara, stonske zidine te veći broj pojedinačnih građevinskih objekata u dobro očuvanim povijesnim cjelinama Zagreba i brojnih drugih hrvatskih gradova/mjesta. Posebno valja naglasiti da Hrvatska u svojoj bogatoj kulturno-povijesnoj baštini raspolaže s više od tisuću dvoraca, kurija i utvrda, što je iznimni potencijal za budući turistički razvoj, posebice kontinentalnog dijela zemlje. Uz to, Hrvatska ima i najviše nematerijalne baštine pod zaštitom UNESCO-a u Europi, dok je u svjetskim razmjerima odmah iza Kine i Japana. Unatoč iznimnom bogatstvu i brojnosti tih prirodnih, povijesnih i kulturnih atrakcija, tek je njihov manji broj turistički valoriziran i uključen u ukupnu destinacijsku ponudu.

Ruralni turizam - Suočena s nerazvijenom domaćom potražnjom i nepoticajnim okruženjem, hrvatska se ponuda ruralnog turizma razvija izuzetno sporo. Iznimka je samo Istra, a donekle i Osječko-baranjska županija.

Misija Ministarstva turizma je stvaranje okvira i uvjeta za razvoj cjelovite, visoko kvalitetne, konkurentne turističke ponude na principima održivog razvoja, te učinkovito promicanje hrvatskog turizma, te ostvarenje općeg cilja, a to je pozicioniranje Republike Hrvatske kao jedne od vodećih europskih turističkih destinacija.

Razvoj cjelovite turističke ponude temelji se na iskorištavanju postojećih potencijala obale, kontinentalnog područja, obogaćivanju postojeće ponude turističke destinacije, odnosno stvaranju i razvoju nove turističke ponude (golf, vodeni parkovi, zabavni parkovi i slično). Osnovni cilj hrvatskog turizma je osigurati dugoročnost pozitivnih učinaka održivim korištenjem prirodnih i kulturno-povijesnih potencijala, aktivnim sudjelovanjem u njihovom očuvanju i razvoju, stvaranjem okruženja privlačnog za investitore te djelotvornom promocijom.

S obzirom na potrebu ravnomjernijeg turističkog razvoja i integralne, raznolike turističke ponude plave i zelene Hrvatske, potrebno je izraditi i operativne master planove razvoja turizma nižeg ustroja. Izrada tih planova osigurava i participaciju lokalnog stanovništva i institucija u promišljanju vlastitog turističkog razvoja. Unatoč činjenici da su mnoge jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave donijele glavne planove razvoja turizma svog područja, uglavnom se to odnosi na turistički najrazvijenije jedinice, dok one druge trebaju financijsku i stručnu podršku toj aktivnosti.

Za kvalitetno praćenje učinaka turizma potrebno je kontinuirano provoditi redovita tržišna istraživanja o tendencijama u različitim vidovima turizma koja su se i do sada obavljala na godišnjoj razini. Ona omogućavaju uvid u stanje i kretanje ponude i potražnje na hrvatskom turističkom tržištu i stvaranje kvalitetne podloge za donošenje odluka u vođenju turističke politike u pojedinim segmentima.

Ministarstvo turizma, želeći prije svega poboljšati nepovoljnu strukturu smještajnih kapaciteta i unaprijediti kvalitetu ponude, potiče jačanje segmenta malog i srednjeg poduzetništva u turizmu. U cilju proširenja turističke ponude, povećanja potrošnje, bolje iskorištenosti prirodnih i kulturnih potencijala, povezivanja turističke ponude plave i zelene Hrvatske, Ministarstvo turizma nastavit će poticati razvoj i unapređenje posebnih oblika turizma, posebice u turistički nerazvijenim područjima.

Programi Ministarstva turizma usmjereni su prije svega podržavanju turističkih inicijativa i stvaranju ukupnog okruženja na svim razinama i posebice na turistički nedovoljno razvijenim i ruralnim područjima za intenzivniji razvitak turizma. Pri tome su programski kriteriji razvoja usmjereni na: stvaranje novih turističkih/ugostiteljskih kapaciteta, izvornih hrvatskih turističkih proizvoda koji se temelje na uključivanju našeg ukupnog prirodnog, povijesnog, kulturnog i posebice arhitektonskog naslijeđa u kreiranje različitog i turistički atraktivnog novog proizvoda, razvoj posebnih oblika turizma (seoski, kulturni, zdravstveni, eno-gastronomski, ekoturizam, lovni, ribolovni, avanturistički, vjerski, omladinski i dr.) što će sve doprinijeti povećanju udjela turizma na kontinentu.

Programom poticanja obrazovanja i obuke kadrova u ugostiteljstvu i turizmu namjerava se utjecati na podizanje kvalitete kadrova u ugostiteljstvu i turizmu potičući strukovno obrazovanje kadrova i deficitarnih zanimanja u turizmu, kao i cjeloživotno obrazovanje.

Nadalje, potiče se izgradnja osnovne turističke infrastrukture poput kongresnih centara, skijališta, kupališta, žičara i sl. kao pretpostavka razvoja turizma u pojedinim odredištima, uključujući i pripremu projekata javne turističke infrastrukture za kandidiranje istih na fondove Europske unije. Svjesni problema s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom i smanjene pokretljivosti, Ministarstvo turizma predviđa i rješavanje infrastrukturnih problema osoba s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (pristupi objektima u službi turizma, lift za ulazak u more, prilazne rampe, prilagođeni javni sanitarni čvorovi i dr.).

Programom poticanja posebnih oblika turizma na kontinentu želi se potaknuti razvoj, unapređenje i sigurnost odvijanja posebnih oblika turizma na kontinentu (športsko-rekreativni, avanturistički, zdravstveni, omladinski, kongresni, ekoturizam, lovni, ribolovni, vjerski itd.) s ciljem obogaćivanja turističke ponude na kontinentu.

Mjere i aktivnosti na razini gospodarskih subjekata:

- uređenje svih smještajnih objekata i poboljšanje standarda i kvalitete usluživanja
- razvoj dodatne ponude i sadržaja s ciljem produženja sezone
- edukacija matičnih i dr. stručnih djelatnika s ciljem podizanja kvalitete usluživanja
- veće uključivanje gospodarskih subjekata iz drugih sektora koji imaju koristi od turizma u turističke promotivne tržišne kreativnosti radi ostvarivanja snažnijih učinaka
- izgradnja novih i uređenje postojećih hotela i drugih kapaciteta
- privatizacija hotelsko-turističkih društava
- racionalizacija internih troškova poslovanja
- aktivno i kontinuirano praćenje stanja i kretanja na tržištu te cjenovno i drugo prilagođavanje s ciljem izbjegavanja negativnih utjecaja sezonskih oscilacija i drugih tržišnih poremećaja.

Mjere i aktivnosti na razini Županija, lokalne samouprave i turističkih zajednica:

- definiranje turističke ponude pojedinih destinacija
- jačanje suradnje između javnog i privatnog radi stvaranja preduvjeta za kvalitetno upravljanje destinacijom
- donošenje prostornih planova kojima će se utvrditi turističke zone kako bi se osigurao dugoročno održivi razvoj, smanjila neplanska izgradnja
- poboljšati lokalnu i komunalnu infrastrukturu (županijske i lokalne ceste, parkirališta, javna rasvjeta, vodoopskrba, odvodnjavanje, uklanjanje otpada i dr.)
- poboljšati lokalni javni prijevoz
- poticati razvoj i unapređenje dodatne ponude i sadržaja namijenjenih turistima
- dodjelom koncesija i povoljnijih uvjeta, poticati razvoj obrta i malog poduzetništva posebice onog koji se temelji na proizvodnji autohtonih i tradicijskih proizvoda
- pojačati suradnju s inspekcijskim službama na suzbijanju sive ekonomije i rada na crno
- uvođenje i stavljanje u funkciju neiskorištenih smještajnih kapaciteta.

Smjernice razvoja seoskog turizma:

- povezivanje dvaju strateških grana razvoja ruralnih prostora: poljoprivrede i turizma
- postizanje uravnoteženog regionalnog razvoja, usklađenje programa potpora i poticaja na svim razinama
- obogaćivati ukupnu turističku ponudu u ruralnim područjima jer se time izravno potiče razvoj destinacija seoskog turizma
- konkurentnost Hrvatske na međunarodnom tržištu
- ravnomjerni regionalni razvoj
- samozapošljavanje i motiviranje mladih na ostanak u ruralnim područjima
- trajna zaštita, implementacija i poštivanje visokih ekoloških standarda te dugoročno održiva valorizacija turističkih potencijala
- edukacija zaposlenih u turizmu
- povećanje udjela kontinentalnog turizma u ukupnom turističkom prometu.

5. STANJE TURIZMA NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE I DOSADAŠNJE AKTIVNOSTI

Danas Osječko-baranjska županija bilježi oko 200.000 noćenja i prema tim podacima je u vrhu kontinentalnih županija i po relevantnim pokazateljima, ali i po stopama rasta. Dosadašnji turistički razvitak Osječko-baranjske županije temeljio se na valorizaciji prirodnih resursa, kulturno-povijesnih sadržaja, geoprometnom položaju i dostignutoj razini turističko-ugostiteljskih kapaciteta.

U tako definiranom prostoru, turističke potencijale Županije čine područja pod posebnim režimima zaštite, područja uz vodotoke Dravu, Dunav i njihove pritoke, brojne prirodne i umjetne akumulacije, ribnjaci, šume s bogatstvom i raznolikošću flore i faune, poljoprivredna i vinorodna područja te termalni izvori koji pružaju mogućnosti za razvitak različitih oblika selektivnog turizma: izletničkog, zdravstveno-rekreacijskog, edukativnog, ekološkog, lovnog, ribolovnog i dr.

Dosadašnji turistički razvitak na području Županije rezultirao je formiranjem i diferenciranjem pojedinih turističkih lokaliteta i područja, koja se u odnosu na prostorni razmještaj mogu grupirati na područja gradova, zaštićena područja, područja uz vodotoke i akumulacije i područja termalnih izvora.

Postojeći smještajni kapaciteti uglavnom su vezani uz gradove Osijek, Donji Miholjac, Đakovo, Našice i Belišće, Valpovo i Beli Manastir. Ovi centri razvili su se u turističke centre prvenstveno zbog potreba poslovnog i tranzitnog turizma. Sa svojim kulturno-povijesnim sadržajima i graditeljskom baštinom ovi gradovi mogu zadovoljiti i kulturne potrebe potencijalne turističke klijentele. Od ostalih smještajnih kapaciteta ističu se kapaciteti vezani uz zdravstveni i rekreacijski turizam u Bizovcu te u novije vrijeme kapaciteti u privatnom smještaju u manjim naseljima u Baranji i na području općine Erdut.

U posljednje vrijeme sve su značajnija ulaganja u Bizovačke toplice, nadogradnja bazena te popratnih sadržaja te Belja kao dijela koncerna Agrokor u turistički sektor, kroz upotpunjavanje baranjske eno-gastronomske, a u budućnosti i hotelske ponude, posebice ako se uzme u obzir da su proširena i na Vukovarsko-srijemsku županiju, te će na taj način činiti jednu turističku cjelinu u budućnosti.

Valja istaknuti i značajne napore Osječko-baranjske županije na daljnjem unapređenju turističke ponude što se očituje kroz stalnu financijsku potporu projekata Turističke zajednice, ali i kroz velike turističke projekte kao što je gradnja luka za putničke brodove u Batini i Aljmašu, mreža turističko vinskih cesta na području Osječko-baranjske županije i slično.

Tablica 13. Podaci o broju noćenja tijekom 2005. - 2015. godine na području Osječko-baranjske županije

Godina	Noćenja-ukupno
2005.	143.774
2006.	163.363
2007.	176.856
2008.	188.926
2009.	187.422
2010.	159.261
2011.	173.892
2012.	168 122
2013.	169 952
2014.	174.531
2015.	198.473

Izvor: Turističke zajednice s područja Osječko-baranjske županije

Iz tablice 13. može se vidjeti da je u 2015. godini ostvaren najveći broj noćenja u Osječko-baranjskoj županiji u zadnjih 10 godina.

Tablica 14. Noćenja turista po turističkim zajednicama s područja Osječko-baranjske županije u 2015.

TZ grada / općine / mjesta	Ostvareni broj noćenja u 2015.	%
1	2	3
TZ OPĆINE DRAŽ	499,00	0,25
TZ GRADA ĐAKOVA	14.027,00	7,07
TZ OPĆINE ERDUT	1.221,00	0,62
TZ OPĆINE BILJE	10.534,00	5,31
TZ GRADA BELIŠĆA	1.136,00	640
TZ GRADA DONJEG MIHOLJCA	3.021,00	1,52
TZ BARANJE	16.899,00	5,51
TZ GRADA OSIJEKA	88.452,00	44,57
TZ OPĆINE BIZOVAC	43.798,00	22,07
TZ GRADA NAŠICA	10.223,00	5,15
TZ GRADA VALPOVA	8.663,00	4,36
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA	198.473,00	100

Izvor: TZ s područja Županije

U ukupnoj strukturi, dakle, dvije trećine tj. 66,64% noćenja ostvaruje se u Osijeku i Bizovcu tj. Bizovačkim toplicama, u Baranji se ostvaruje 14,07%, 16,58% ostvaruje se u većim gradovima: Đakovu, Našicama i Valpovu, a ostatak od 2,71% ostvaruje se u Belišću, Donjem Miholjcu i Općini Erdut.

U strukturi gostiju po zemljama, domaći gosti čine 61,5%, a od stranih gostiju najzastupljeniji su njemački gosti s 4,8%, a slijede Amerikanci i Slovenci s 2,7%, BiH s 2,5% i Srbija s 2,4%, te Austrija i Mađarska s 2,3 i Italija s 2,1%.

Osim noćenja, važno je istaknuti i porast dolazaka jednodnevnih gostiju s kruzera.

Tablica 15. Podaci o pristajanju međunarodnih kruzera u Osječko-baranjskoj županiji u 2015.

Luka	Broj pristajanja kruzera	Broj putnika - turista
Batina	46	5.520
Osijek	34	3.293
UKUPNO	80	8.813

Izvor: Lučka uprava Osijek i Turistička zajednica Općine Draž

Zbog stavljanja u funkciju Luke Batina koja je u prvoj godini ostvarila 46 pristajanja s preko 5.500 putnika - turista, u Osječko-baranjskoj županiji ostvaren je porast broja pristajanja od 60% i porast broja iskrcanih putnika od 63%.

Tablica 16. Dolazni letovi Ryanair - London-Osijek

	Broj letova	Broj sjedala	Broj putnika
2014.	62	11.718	8.618
2015.	62	11.718	9.921
INDEX 2015/2014	100	100	115,12

Izvor: Zračna luka Osijek

U okviru zračne linije London-Osijek, u 2015. godini, ostvaren je porast broja putnika u odnosu na 2014. za 1.303 ili za preko 15%.

Hoteli i ostali smještajni kapaciteti na području Osječko-baranjske županije

Tablica 17. Struktura smještajnih objekata u Osječko-baranjskoj županiji

Smještaj	
Ukupan broj hotelskih tvrtki	16
1. Ukupan broj kreveta u hotelima	1218
**	539
***	364
****	315
2. Ukupan broj kreveta u drugim vrstama smještajnih objekata	1524
- sobe i apartmani	936
- kampovi	30
- ostali smještajni objekti	558
UKUPNO 1+2	2.742

Izvor: TZ Osječko-baranjske županije

6. PROMET U FUNKCIJI RAZVITKA TURIZMA

Turizam i promet nedjeljivo su povezani jer je turizam ostvariv jedino uz privremenu promjenu mjesta boravka osoba koje u njemu sudjeluju, a za to je nužno koristiti neku vrstu prometnog sredstva. Nije stoga čudno da se turizam kao masovna pojava javlja gotovo istovremeno s razvojem prometnih sustava koje takav prijevoz omogućava. Što više, razvojni pragovi turizma podudaraju se s razvojnim pragovima pojedinih vrsta prometa. Slično se može očekivati i u budućnosti, pa je nužno razvitak prometa i turizma planirati u suglasju. Turizam se više ne događa samo u nekim izabranim mjestima, nego turističke destinacije postaju sve regije u Republici Hrvatskoj.

6.1. Cestovni promet

Županija se nalazi u Euroregiji Dunav-Drava-Sava. U skoroj budućnosti kroz Županiju će prolaziti TEM (Transeuropean Motorway), nazvan "koridor Vc" kao euroregionalna poveznica na prometnom pravcu Baltik-Srednja Europa-Jadran.

Županija ukupno ima 1.669 km cesta, od čega 479 km državnih, 643 km županijskih i 547 km lokalnih cesta, željezničke pruge se obnavljaju i moderniziraju. Riječni promet je nedovoljno zastupljen u odnosu na druge prometne grane, iako je to najrentabilniji i ekološki najprihvatljiviji oblik prijevoza. Cestovni promet zbog svojih karakteristika koje omogućuju veliku slobodu kretanja putnicima u realizaciji turističkih tijekova ima najznačajniju ulogu.

Za razvoj regije važna je povezanost cestovnom infrastrukturom prema zapadu autocestom i podravskom magistralom, te na sjever cestom prema Mađarskoj i na jug prema Federaciji Bosni i Hercegovini, kao i željezničkim prugama. Koridor V/C, prolazi kroz najrazvijeniji dio slavonsko-baranjske regije. U neposrednom utjecaju autoceste nalazit će se područja gradova Beli Manastir, Osijek, Vinkovci, Đakovo i Slavonski Brod. Izgradnjom ove autoceste Slavonija i Baranja dobiva mogućnost uključenja u glavne europske prometne tokove, odnosno u globalni europski gospodarski sustav.

Najveći prijevoznik putnika u cestovnom prijevozu u Županiji je Panturist d.d. Osijek. Posebni linijski prijevoz, ugovorni prijevoz radnika i učenika, slobodni prijevoz i ekskurzije, najam autobusa, organiziranje izleta, ljetovanja i zimovanja sastavni su dio njihove ponude usluge. Panturist d.d. Osijek ima redovite linije za sve veće gradove u Francuskoj, Njemačkoj, Švicarskoj i Srbiji.

Tablica 18. Podaci o cestovnom prijevozu putnika

	Broj autobusa	Prevezeni putnici	Prijeđeni kilometri	Nove linije	Novokupljen i autobusi
2006.	133	-	12.717.890	Osijek↔Mostar Osijek↔Doboj	3
2007.	129	1.990.000	12.487.000	nije bilo novih linija	14
2008.	128				9
2009.	121	1.720.000	11.144.000	Šibenik↔Beograd Osijek↔Pula	12
2010.	113	1.535.048	9.797.000	Split-(Zagreb)- Pariz Osijek↔Rovinj	11
2011.	119	1.490.000	9.666.352		9
2012.	122	1.470.000	8.917.322		3
2013.	120	1.700.000	8.761.417		4
2014.	115	2.200.000	9.500.000	Zagreb-Munchen	14
2015.	128	2.210.000	10.321.421	Zagreb-Milano	0

Izvor: Panturist Osijek

6.2. Željeznički promet

Zbog svog položaja Hrvatska, odnosno Slavonija i Baranja, nalazi se na raskrižju prometnih tokova. Kako ostale zemlje koje su u tranziciji ulažu znatna sredstva za modernizaciju svojih željeznica, tako i Hrvatska mora obnoviti i modernizirati postojeću infrastrukturu željezničkog prometa. Modernizacija se prije svega treba odnositi na obnovu donjeg postroja pruge kako bi se komercijalna brzina vlakova podigla i na elektrifikaciju pruga koje se nalaze na glavnim prometnim koridorima.

Putnički prijevoz Osijek

Županija i Hrvatske željeznice d.o.o. Zagreb potpisale su 12. listopada 2004. godine Ugovor o poslovnoj suradnji na realizaciji Projekta uvođenja brze željezničke linije Osijek-Đakovo-Slavonski Brod-Zagreb. Županija je za usluge promidžbe u svom Proračunu osigurala sredstava u iznosu 200.000,00 kuna. Navedenim Ugovorom Hrvatske željeznice su se obvezale da će u razdoblju od 12. prosinca 2004. godine do 9. prosinca 2006. godine voziti na relaciji Osijek-Đakovo-Slavonski Brod-Zagreb Osijek Inter City vlakove broj 550/551 pod nazivom "Slavonija".

Uvođenjem brze željezničke linije Osijek-Đakovo-Slavonski Brod-Zagreb, uključivanjem u promet novih nagibnih vlakova skratilo se vrijeme putovanja na navedenoj relaciji, odnosno bolje i brže se prometno povezano istočnu Slavoniju sa samim središtem Hrvatske. Uveden je novi par vlakova (nove trase) na relaciji Osijek-Virovitica-Osijek, s polaskom iz Osijeka u 4,58 sati i povratkom iz Virovitice u 7,35 sati, te Osijek-Dalj s polaskom iz Osijeka u 15,35 i povratkom iz Dalja u 16,37 sati. Od novog voznog reda (14. 12. 2008. g.) puštena je u promet pruga Vinkovci - Osijek - Vinkovci s pet vlakova u odlasku i šest u dolasku u Osijek. U 2009. nije puštena u promet niti jedna nova željeznička linija. Od 12.12.2010. ukinut je putnički prijevoz na relaciji Bizovac - Belišće. Na relaciji Osijek-Vinkovci - Osijek uvedena su tri nova vlaka, s tim da idu izravno iz Županje (preko Vinkovaca), a jedan vozi izravno za Županju iz Osijeka. U 2011. od novog voznog reda (8. 12. 2011. g.) ukinuta su dva putnička vlaka na relaciji Osijek - Erdut - Osijek. U voznom redu tijekom 2012. godine nije bilo ukidanja niti uvođenja novih linija vlakova.

Stupanjem na snagu voznog reda 9. prosinca 2012. godine ukinuti su vlakovi 550/551 i 258/259. na relacijama Osijek - Zagreb - Osijek i Sarajevo - Budimpešta - Sarajevo. Razlozi ukidanja ovih vlakova vjerojatno su uvjetovani uštedama i nedostatkom voznih i vučnih sredstava.

Posebno se to odnosilo na vlak 550/551 jer je ta vrsta vlaka (nagibni) bila nedostatna za redovito funkcioniranje i pokrivanje voznog reda na prugama HŽ Putničkog prijevoza. Posljedice ovih mjera odmah su se pokazale kroz pad broja otpremljenih putnika i ostvarenje prihoda. Postavlja se pitanje jeli se više dobilo ili izgubilo? Troškovi ovih vlakova su bili visoki i možda su postignuti efekti u uštedi, ali se izgubilo na prihodu. Vidljivo je da se broj putnika smanjio u 2013. g. za 12.9%, odnosno prihod za 12.3%.

Očito je da je došlo do smanjenja broja putnika i ostvarenog prihoda. Kolodvor Đakovo je najočiti primjer jer mu se promet i više nego prepolovio. Njihovim putnicima nije dovoljno što imaju vezu za Zagreb u kolodvoru Strizivojna Vrpolje, jer su naučili voziti se izravnim i komfornim vlakom. Kolodvor Osijek također pokazuje smanjenje, ali u manjem obimu. Ukidanjem ovog izravnog vlaka za Zagreb osječki putnici imaju za tu destinaciju drugi vlak "Podravku". Vlak za Budimpeštu i Sarajevo povezivao je dvije susjedne nam države. Njime su se naročito koristili studenti i građani Baranje prema Budimpešti, te studenti i ostali putnici iz sjevernog dijela Bosne i Hercegovine.

Jedinice lokalne samouprave i Županija, također su negodovali zbog ukidanja ova dva vlaka koja su bila veoma značajna u povezivanju ove sredine sa Zagrebom, te metropolama iz susjednih država.

Tablica 19. Pregled po relacijama vožnje

<i>Pruga Osijek - Beli Manastir</i>
U dane subota, nedjelja i blagdan od 13.12.2015 vozi jedan par vlakova više.
<i>Osijek - Strizivojna Vrpolje</i>
Nema promjena
<i>Strizivojna Vrpolje - Sl.Šamac</i>
Nema promjena
<i>Osijek - Našice -Zagreb</i>
Vlak 980 polazi kasnije iz kolodvora Osijek, u 01.15h, ne prometuje u dan Su, Ne i blagdan.
<i>Osijek - Erdut -Bogojevo</i>
Od 13.12.2015 na ovoj relaciji uveden pogranični promet , ne vozi subotom, nedjeljom i blagdanom.
<i>Osijek - Vinkovci</i>
Nema promjena

Izvor: Bivša regionalna jedinica Osijek, koja je sada u RJ Vinkovci

Tablica 20. Pregled prijevoza putnika u željezničkom prometu

	Prevezeno putnika	U unutarnjem prometu	U međunarodnom prometu	Putnički kilometri
2003.	849.426	845.080	4.346	38.156.324
2004.	387.126	384.348	2.778	18.458.452
2005.	1.003.446	997.609	5.837	34.537.632
2006.	992.048	986.283	5.765	45.467.146
2007.	971.044	964.997	6.047	42.811.108
2008.	986.179	978.804	7.375	43.724.375
2009.	1.275.336	1.268.080	7.256	56.114.784
2010.	1.168.282	1.160.663	7.619	52.572.690
2011.	1.221.217	1.213.573	7.644	56.175.982
2012.	1.221.217	1.213.573	7.644	56.175.982
2013.	1.116.225	1.114.747	1.478	47.948.976
2014.	1.000.720	999.359	1.361	45.071.164
2015.	957.035	953.097	3.938	41.928.104

Izvor: Podaci o otpremljenim putnicima za bivšu regionalnu jedinicu Osijek, koja je sada u RJ Vinkovci

6.3. Riječni promet

Rijeke Drava i Dunav predstavljaju važnu riječnu prometnicu uzvodno prema Srednjoj Europi i na istok prema Crnom moru. Rijeka Drava ima status međunarodnog plovnog puta od ušća do Osijeka (23 km). S obzirom na međunarodne konvencije, gdje su definirani uvjeti koje plovni put mora zadovoljiti da bi dobio takav status, potrebno je stalno ulaganje u održavanje plovnog puta. U 2003. godine osnovana je Agencija za plovne putove, koja ima zadaću da plovne putove u Hrvatskoj osposobi za plovidbu i najsuvremenijih plovila.

Riječni promet je trenutno najjeftiniji i ekološki najprihvatljiviji oblik prometa. Uređenjem plovnih putova i lučke infrastrukture veliki dio protoka roba preusmjerio bi se na rijeke. Oživljavanje riječnog prometa povlači za sobom i razvoj kombiniranog prometa u koji su uključene sve prometne grane. Optimalizacija, projektiranje i izgradnja putničko-riječnog graničnog ulaza kod Batine i kod ušća Drave u Dunav (Aljmaša) s pristaništem i carinskom (graničnom) službom nameće se kao uvjet ako se žele iskoristiti zemljopisne prednosti i osigurati mogućim turistima dolazak vodenim putem.

Pristaništa u Batini i Aljmašu bit će vrata za ulaz u Županiju sa svim vidovima turizma koja ona može pružiti. Županija postaje vrlo atraktivna destinacija velikih riječnih "Cruiser-a" na liniji putničkih brodova Beč, Budimpešta, Crno More, a u sklopu europskog koridora riječnih plovnih putova od Rostoka do Varne.

Tablica 21. Promet kruzera

PUTNIČKI PROMET NA PRISTANIŠTU GALIJA U OSIJEKU ZA 2015. GODINU

red. br.	naziv broda	brodar	broj putnika
1	MAXIMA	SCENIC TOURS	39
2	SCENIC RUBY	SCENIC RIVERCRUISES	92
3	SCENIC JEWEL	SCENIC RIVERCRUISES	83
4	AVALON VISTA	AVALON	75
5	MAXIMA 1	SCENIC TOURS	14
6	SCENIC JEWEL	SCENIC RIVERCRUISES	133
7	SCENIC RUBY	SCENIC RIVERCRUISES	104
8	MAXIMA 1	SCENIC TOURS	36
9	ROHAM	NAVISKON	13
10	AMADEUS CLASSIC	MAK KREUZFAHRTEN	106
11	L'EUROPE	CROISIEUROPE	160
12	VICTOR HUGO	CROISIEUROPE	86
13	MAXIMA 1	SCENIC TOURS	62
14	BELVEDERE	SCENIC TOURS	130
15	RIVER DUSHESS	GLOBAL RIVER CRU.	119
16	AMADEUS CLASSIC	MAK KREUZFAHRTEN	127
17	MAXIMA 1	SCENIC TOURS	72
18	VICTOR HUGO	CROISIEUROPE	67
19	RIVER DUSHESS	GLOBAL RIVER CRU.	104
20	LA BOHEME	CROISIEUROPE	140
21	AMADEUS CLASSIC	MAK KREUZFAHRTEN	124
22	AMADEUS ROYAL	MAK KREUZFAHRTEN	71
23	MAXIMA 1	SCENIC TOURS	69
24	SCENIC PEARL	SCENIC RIVERCRUISES	154
25	AMADEUS CLASSIC	MAK KREUZFAHRTEN	124

26	VIVALDI	CROISIEUROPE	155
27	VIVALDI	CROISIEUROPE	131
28	KLEINE PRINZ	MONNALISA	81
29	KLEINE PRINZ	MONNALISA	73
30	VIVALDI	CROISIEUROPE	153
31	LA BOHEME	CROISIEUROPE	129
32	AMADEUS CLASSIC	MAK KREUZFAHRTEN	118
33	RIVER DUSHESS	GLOBAL RIVER CRU.	89
34	RIVER DUSHESS	GLOBAL RIVER CRU.	60
UKUPNO PUTNIKA			3293

Izvor: pristanište Galija Osijek

U prvoj godini pristajanja u Luci za putničke brodove u Batini pristalo je 46 kruzera i preko 5.000 putnika što je s prometom iz Osijeka, ukupno 80 kruzera s gotovo 9.000 putnika. Uzimajući u obzir da i putnici iz Vukovara dolaze u Osječko-baranjsku županiju, podaci ovog selektivnog oblika turizma svake godine su višestruko bolji u odnosu na prethodnu godinu pa je taj slučaj i u 2015. u odnosu na 2014. godinu.

U odnosu na 2013. i 10 kruzera s 1.118 putnika, zabilježen je peterostruki porast broja pristajanja kruzera i putnika na njima. U 2015. najavljeno je 70 kruzera u Osijeku, ali i po prvi puta 46 kruzera u Batini.

6.4. Zračni promet

Zračna luka Osijek-Klisa je međunarodna zračna luka, nalazi se na državnoj cesti D2 Osijek-Vukovar, dvadeset km jugoistočno od centra Osijeka, te 18 km zapadno od Vukovara. Ima jednu uzletno-sletnu stazu duljine 2500 m i širine 45 m, stajanku za zrakoplove veličine 300 x 90 m sa obilježene četiri pozicije za parkiranje zrakoplova tipa A319/320 i svu potrebnu opremu koja omogućava prihvat i otpremu zrakoplova do i uključujući kodne oznake D (npr. MD 11, B707, A310), odnosno zrakoplova do uključivo VII vatrogasne kategorije. U određenim uvjetima moguć je prihvat i otprema i zrakoplova kodne oznake E (npr. B747-400 u cargo verziji, za koji je osigurana potrebna oprema). Po svojim karakteristikama, Zračna luka Osijek ima kodnu oznaku 4D prema klasifikaciji ICAO-a. Zračna luka Osijek je operativna tijekom 24 sata.

S aspekta putničkog prometa koriste se kapaciteti putničke zgrade čija je prvobitna površina od 1300 m² uvećana za dio dogradnje na prostoru odlazećeg gate-a od cca 200 m², kako bi ispunila zahtjeve zrakoplovnih kompanija. Putnička zgrada s instaliranim sustavima i opremom omogućava protok od 200 do 400 putnika na sat.

Tijekom 2016. godine putnička zgrada će se proširiti sukladno schengenskim zahtjevima, odnosno dodatno će se osposobiti domaći odlazni i dolazni gate (uz međunarodni dolazak i odlazak), sa svim pratećim sadržajima (kancelarije za policiju i carinu, apartmani za odmor posada, restoran i dr.).

U tablici 22. je prikazan promet ZL Osijek od 2010. do 2015. godine. Porast broja putnika od 6,76% 2015. godine u usporedbi s prethodnom 2014. godinom je rezultat kontinuiranog prometovanja redovnih linija Ryanaira za London dva puta tjedno te redovnih linija Croatia Airlines-a za Split i Dubrovnik jednom tjedno tijekom cijelog ljetnog reda letenja (od travnja do listopada) redovnih linija Trade Air-a tijekom cijele godine za Zagreb i prema Jadranu tijekom ljetne sezone.

U listopadu 2015. godine imali smo jedan cargo let, kada je zrakoplovom A300-600 tvrtke Unique Air dopremljeno 35 tona humanitarne pomoći.

Novoosnovana hrvatska zrakoplovna tvrtka Sea Air sa sjedištem u Osijeku najavila je za svibanj 2015. godine, a poslije nekoliko odgoda započela u rujnu s letovima prema Mostaru (zrakoplovom SAAB340B) i prema njemačkim destinacijama, ali bez redovitosti i značajnijeg prometa putnika - uglavnom zbog nepouzdanosti.

Tablica 22. Ukupni putnički promet 2010. - 2015. g.

UKUPNO	Vrsta prometa		Putnika	Operacija zrakoplova
2010.	domaći	-redovni	2.012	38
		-neredovni	430	351
	međunarodni	-redovni	14.242	100
		-neredovni	4.143	295
	ukupno		20.827	792
2011.	Vrsta prometa		Putnika	Operacija zrakoplova
	domaći	-redovni	2.686	48
		-neredovni	419	1.026
	međunarodni	-redovni	18.300	124
		-neredovni	689	314
ukupno		22.094	1.512	
2012.	Vrsta prometa		Putnika	Operacija zrakoplova
	domaći	-redovni	1.391	24
		-neredovni	49	1.341
	međunarodni	-redovni	0	0
		-neredovni	755	271
ukupno		2.195	1.636	
2013.	Vrsta prometa		Putnika	Operacija zrakoplova
	domaći	-redovni	3.046	139
		-neredovni	25	688
	međunarodni	-redovni	0	0
		-neredovni	418	428
ukupno		3.489	1.255	
2014.	Vrsta prometa		Putnika	Operacija zrakoplova
	domaći	-redovni	7.882	544
		-neredovni	251	713
	međunarodni	-redovni	18.199	124
		-neredovni	855	255
ukupno		27.187	1.636	
2015.	Vrsta prometa		Putnika	Operacija zrakoplova
	domaći	-redovni	7.610	532
		-neredovni	53	881
	međunarodni	-redovni	20.658	124
		-neredovni	709	359
ukupno		29.026	1.896	

Izvor: Zračna luka Osijek

Zračna luka Osijek je tijekom pregovora 2013. uspjela ponovno uspostaviti redovite međunarodne putničke linije od početka ljetnog reda letenja 2014. godine (4. travanj 2014.), kada su krenule redovite putničke linije Ryanaira Osijek - London, dva puta tjedno, ponedjeljkom i petkom, zrakoplovima B737-800 (189 sjedala).

U tablici 23. je prikazan promet na letovima Ryanaira za London u 2015. godini. Ukupno je prevezeno 20.657 putnika s faktorom popunjenosti zrakoplova od 85% u dolasku i gotovo 90% u odlasku zrakoplova. Ovako odličan faktor popunjenosti zrakoplova je bio i jedan od razloga za nastavak linija i u 2016. godini.

Redovni domaći promet u 2015. obavljali su:

- zrakoplovna tvrtka Trade Air - letovi za Zagreb (u zimskom redu letenja - od studenog do ožujka) tri puta tjedno i u ljetnom redu letenja (od travnja do listopada) pet puta tjedno zrakoplovima E120 sa 30 sjedala, te
- Croatia Airlines - letovi za Split i Dubrovnik jednom tjedno tijekom cijelog ljetnog reda letenja (od travnja do listopada) zrakoplovima DASH8-Q400 sa 76 sjedala.

Tablica 23. Statistički pokazatelji prometa po kompanijama za 2015. godinu

2015	DESTINACIJA	Sjedala	Dolazni letovi	Putnici	Bebe	Popunjenost (%)	Odlazni letovi	Putnici	Bebe	Popunjenost (%)	UKUPNO
RYANAIR	LONDON (STANSTED)	11.718	62	9.921	116	84,66	62	10.497	123	89,58	20.657
CROATIA AIRLINES	SPLIT	2.302	29	1.252	59	54,39	29	1.110	49	48,22	2.470
	DUBROVNIK	2.128	28	1.158	38	54,42	28	921	41	43,28	2.158
	UKUPNO	4.430	57	2.410	97	54,40	57	2.031	90	45,85	4.628
TRADE AIR	ZAGREB	6.354	212	1.642	28	25,84	206	1.318	21	20,74	3.008
SEA AIR	MOSTAR	525	15	78	1	14,86	15	71	1	13,52	151
	FRANKFURT, STUTTGART, PRIŠTINA, MUNCHEN,	2.128	15	82	2	3,85	15	55		2,58	139
	UKUPNO	2.653	30	160	3		30	126	1		290
TOTAL			361	14.133	244		355	13.972	326		28.583

Izvor: Zračna luka Osijek

Osim redovitog domaćeg i međunarodnog prometa, zračna luka redovno prihvaća charter letove i letove poslovne i generalne avijacije, vidljivo u tablici 22. - neredovni promet, te svojim individualnim pristupom svakom korisniku omogućuje kvalitetnu i brzu uslugu.

Promjenom uprave društva - menadžmentom Zračne luke Osijek polovinom lipnja 2012. g. došlo je do zaokreta u strateškom upravljanju kroz novi pristup dugoročnih ciljeva koji će biti realizirani novim taktičkim i operativnim pristupima i ponudama Zračne luke Osijek u domaćem i međunarodnom prometu. Jedna od najvećih zaokreta u postavljanju ciljeva Zračne luke Osijek je revitalizacija zračne luke u smislu uvođenja novih linija i destinacija u domaćem i međunarodnom prometu, koje su jedna od nužnih pretpostavki razvoja turizma Osječko-baranjske županije i bolje

prometne povezanosti s emitivnim i receptivnim turističkim tržištem ne samo unutar naše države već i umreženost s emitivnim i receptivnim turističkim tržištem Europske Unije. Uprava društva konstantno radi na privlačenju novih kompanija, odnosno uvođenju novih putničkih i cargo linija koje bi se trebale ostvariti u 2016. godini.

Uvođenje domaćih redovitih linija odnosno oživljavanje prometa sa Zračne luke Osijek PSO obvezom obavljanja linijskog zračnog prijevoza u skladu je s ciljevima politike regionalnog razvoja kojom se želi pridonijeti gospodarskom rastu i razvoju Republike Hrvatske sukladno načelima održivog razvoja, stvaranjem uvjeta koji će svim dijelovima zemlje omogućiti jačanje konkurentnosti i realizacije razvojnih potencijala.

Navedenim se posebno nastoji osigurati povezanost lokalnih i regionalnih razvojnih potreba s prioritetima razvoja središnje razine; osigurati potporu slabije razvijenim područjima za povećanje i optimalno korištenje vlastitog razvojnog potencijala otklanjanjem uzroka razvojnih teškoća; osigurati odgovarajuće mjere za ravnomjeran i održiv razvoj jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u pograničnom području, odnosno u području uz državnu granicu te poticati prekograničnu suradnju.

Letovima za London se doprinosi razvoju međunarodno prepoznatljivih i traženih turističkih proizvoda na našem području, te se uz ovaj kapacitet putničkih sjedala, uz dobru i kvalitetnu promidžbu na tržištu Velike Britanije može ostvariti veliki broj noćenja na području grada Osijeka i Osječko-baranjske županije, prvenstveno gostiju iz Velike Britanije. Preduvjet je definiranje turističkog proizvoda (gastro i eno ponuda, Kopački rit - promatrači ptica, seoski turizam...) te kroz suradnju naših i britanskih putničkih agencija ponuditi kvalitetne aranžmane i započeti projekt koji bi u budućem razdoblju donio veliku korist cijelom području.

Ova linija doprinosi da Zračna luka Osijek postane prevaga i kotač zamašnjak ekonomskom rastu Grada Osijeka i Osječko-baranjske županije te je ujedno i jedina mogućnost privlačenja turista iz Velike Britanije jer je drugim prometnim sredstvima nerealno očekivati dolazak ovih gostiju.

Razvoj zračnog putničkog prometa sa Zračne luke Osijek, nove linije i destinacije znače bolju povezanost i dostupnost, ali i unapređenje turističkog proizvoda Županije, doprinos promociji turizma kontinentalne Hrvatske, regije i destinacija te povećanje dolazaka i noćenja turista i posjetitelja. Istovremeno se obogaćuje turistička ponuda te dodatno razvijaju kulturni, zabavni, športski i drugi programi i destinacije.

6.5. Vožnja biciklom

Vožnja biciklom kroz prirodu je uvijek izvanredan i neponovljiv doživljaj. Mnoge staze već postoje: dunavski i dravski nasipi, prosjeci kroz šume i sporedne seoske ceste. Izgradnja biciklističke staze u podnožju nasipa ceste Osijek-Bilje u dužini od 4,7 km je potaknuta od Općine Bilje, a izgradnja je započela u travnju 2004. godine, te je dovršena tijekom 2006.

Biciklističke rute/staze danas predstavljaju puno više od same rekreacije i načina putovanja. Rute su preduvjet za razvoj ekološkog turizma, predstavljaju infrastrukturu koja povezuje regije, putovanje biciklom smanjuje količinu štetnih plinova za razliku od motornih vozila, promovira se aktivan odmor i kretanje građana koje u konačnici ima za rezultat povećanu kvalitetu življenja. Biciklističke rute povezuju prirodne i kulturne vrijednosti, te također kroz korištenje smještajnih i gastronomskih specijaliteta korisnici upoznaju lokalne običaje i tradiciju.

Upravo zbog ovih razloga biciklističke rute postale su "trend" u Europskoj uniji te se potiče sufinanciranjem kroz Europske fondove. Mreže biciklističkih ruta najčešće se uređuju duž manje frekventnih prometnica, duž postojećih biciklističkih staza, šumskih prosjeka i vodenih obrambenih nasipa. Sve je češće uspostavljanje dugačkih ruta kao što je npr. Dunavska ruta koja se proteže duž rijeke Dunav ili kao npr. Panonskog puta mira koji povezuje Osijek (HR) i Sombor (SRB) i prolazi kroz najvrjednija prirodna područja Srednjeg Podunavlja. Uz međunarodne rute poželjan je razvoj lokalnih ruta koje su razlog "zaustavljanja" turista. Biciklističke rute ulaze u turističku ponudu područja te su dio vikend, jednodnevnih i višednevnih programa koji se organiziraju na lokalnu.

Koristeći baranjske biciklističke staze, dolaskom na dravski nasip, biciklisti mogu nastaviti istim na zapad prema Donjem Miholjcu i Mađarskoj. Biciklističke staze mogu se spojiti s mrežom biciklističkih staza ostalih županija uz Dravu i Muru i stazama u Sloveniji i Austriji. Time će se dobiti europska turistička biciklistička transverzala. Inicijator projekta "Biciklističke staze duž Dunava", od izvora do Delte, je GTZ - Njemačko društvo za tehničku suradnju, koje u više od 130 zemalja svijeta realizira razvojne programe i projekte s ciljem poboljšanja uvjeta življenja. "Turizam duž rijeke Dunav" međunarodni je projekt koji je iniciralo GTZ (German Organization for Technical Cooperation), uz potporu njemačkog ministarstva gospodarstva, a koji je ove godine dobio i potporu Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka Republike Hrvatske.

U nizu mogućnosti koje pruža rijeka Dunav, posebno se ističe cikloturistička staza duž riječnog toka. Riječ je o jednoj od omiljenih europskih destinacija cikloturista iz Njemačke i Austrije te djelomično Mađarske. Projekt je iniciran ciljem da se kroz proširenje turističke ponude potakne regionalni i lokalni razvoj područja uz rijeku Dunav, uz istovremeno uključivanje i umrežavanje postojećih turističkih i ostalih potencijala. Projekt je pokazao dobre rezultate kroz otvaranje značajnog broja "Bike & Bed" smještaja u općini Bilje, značajnim povećanjem broja noćenja na području općine Bilje kao i nastavkom realizacije drugih projekata s područja biciklizma kao što su:

- *Dravska biciklistička ruta* - projekt se nadovezuje na Dunavsku biciklističku rutu i očekuje se njegova provedba, a u Osječko-baranjskoj županiji uključeni su gradovi Belišće, Donji Miholjac i Valpovo, te njihove turističke zajednice.

Ova ruta nadograđuje Drava bike tour i povezuje ju s Panonskim putem mira. Proteže se od Donjeg Miholjca rutom Drava bike tour projekta sve do Belišća i to označenim putevima s desne obale rijeke Drave, prolazeći i stazom izgrađenom u okviru projekta Biciklom kroz kulture od Harkanja do Belišća. Na području Grada Belišća isprojektirano je još 5 km biciklističkih staza koje će po izgradnji biti uključene kao alternativne rute u okviru europske mreže Eurovelo 13. Nastavno na ove staze ruta se nastavlja preko mosta na Dravi u Belišću gdje sve do nasipa prolazi novom biciklističkom stazom izgrađenom u okviru projekta BICBC, a potom s lijeve strane Drave krunom nasipa nastavlja sve do Osijeka. U Belišću ispred Dravskog mosta nalazi se i mapa svih ruta Županije. Ruta ovim dijelom Drave prolazi kroz Dravske šume i buduće zaštićeno područje Biosferni rezervat Mura - Drava - Dunav. Korisnici će moći uživati u "zelenom" okruženju očuvanih šuma, često susretati ptice i krupnu divljač (jelensku, srneću i divlje svinje). Mnoge od ugroženih vrsta nalaze se na tom području što dodatno povećava atraktivnost rute. Ruta završava na desnoj obali Drave ispred Dravskog mosta u Osijeku (kod Tvrđe). Na ovoj lokaciji također će biti postavljena mapa svih ruta. Od mosta kod Tvrđe ruta će dalje nastaviti duž Drave šetalištem prema streljani Pampas. Kod streljane će proći ispod mosta te nastaviti dobro uređenom šumskom prosjekom prema vikend naselju na ušću Karašice. Od ušća staza se kreće Karašicom do Petrijevac i dalje prometnicom prema Belišću. Nakon 3 km skreće desno prema vikend naselju Nehaj od kojeg dalje preko Narda uz Dravu ide do Belišća. Ruta se naslanja najvećim dijelom na Dravu što će predstavljati posebnu atrakciju zbog prirodnih zanimljivosti.

- *Panonski put mira od Osijeka do Sombora* - nositelji projekta Ekološko društvo "Zeleni Osijek" koji su u sklopu projekta označili stazu i postavili edukativne karte za bicikliste duž staze;

U Baranjskom Petrovom Selu s Drava bike tour-om bi se trebala spojiti ruta Panonski put mira. Ruta će se dalje kretati kroz Petlovac do Belog Manastira. U gradu će se razdvojiti na dvije dionice. Jedna će ići desno pored Karanca, a druga lijevo na nasip duž rijeke Karašice. Od Karanca će se Panonski put mira popeti na Bansko brdo do odašiljača gdje se nalazi najljepši pogled na Baranju. Na ovoj lokaciji uredit će se odmorište i osmatračnica. Dalje se ruta kreće kroz vinograde, surduke i šumske prosjeke prema Zmajevcu. Ova dionica Panonskog puta mira kroz tehnički i fizički najzahtjevniju dionicu povezat će Karanac i Zmajevac, dva turistički najrazvijenija sela u Baranji. Desni ogranak će se spojiti na postojeću rutu Panonskog puta mira. Lijevi ogranak će se kretati nasipom i lijevim obronkom Banskog brda. Lijevi ogranak je izuzetno zanimljiv za one bicikliste koji će nastaviti dalje Dunavskom rutom prema Mađarskoj ili dalje Panonskim putem mira prema Srbiji. Prolazi će većinom izvan naselja te predstavljati pravi užitak za ljubitelje prirode.

- *Biciklistička ruta Drava bike tour: dionica Osijek - Erdut - Osijek*

Ruta će se početi kod Dravskog mosta (Tvrđa) i naslanjati se na Dunavsku rutu do Sarvaša. U Sarvašu će skrenuti lijevo te nastaviti zemljanim putem kroz šumu pored Drave do vikend naselja na ušću. Na ovom mjestu je ušće Drave u Dunav, a s druge strane Drave je PP Kopački rit. Ruta se dalje kreće do Aljmaša te nastavlja cestom do Erduta. U Erdutu prolazi pored kule na kojoj se korisnici mogu zaustaviti i na kojoj će se urediti vidikovac. Na ovom mjestu izuzetno je lijep pogled na Dunav. Nakon kule ruta se spušta niz surduk do Dunava te nastavlja uz Dunav. Kod mosta koji je i carina ruta se uspinje do magistralne ceste te se vraća prema Osijeku. Ova dionica rute će biti posebno zanimljiva u vrijeme Velike Gospe kada veliki broj hodočasnika dolazi u Aljmaš.

- *Osijek - Našice - Đakovo - Osijek*

Ruta počinje kod Dravskog mosta (Tvrđa) i kreće se biciklističkim stazama prema Čepinu. U centru Čepina skreće desno i preko Čepinskih Martinaca, Čokadinaca, Poganovaca i Budimaca dolazi do Podgorača. U Podgoraču se razdvaja u tri smjera, prema Našicama desno, lijevo prema Đakovu i ravno prema jezeru Borovik. Desni ogranak se završava u Našicama pored Dvorca Pejačević. U povratku ruta skreće do jezera Lapovac gdje je poznato Našičko izletišta. Staza dalje preko Vukojevaca neasfaltiranim putem ide do jezera Borovik. Ovo poznato izletišta mjesto je gdje se posjetitelji mogu u ljetnim mjesecima okupati i kampirati. Od Borovika rute ide u dva smjera. Lijevi preko Podgorača prema Osijeku, a desni preko Mandićevca prema Đakovu. U Đakovu ruta obilazi najvrjednije znamenitosti - Đakovačku ergelu, katedralu, Đakovačke vezove. Ruta se od Đakova preko Osijeka vraća preko Tomašanaca, Gorjana, Krndije, Čepinskih Martinaca prema Osijeku.

Uprava za sustav turističkih zajednica i selektivne oblike turizma podržava ovaj projekt koji omogućava razvoj turizma kao gospodarske perspektive Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije te daje značenje Dunavu kao simbolu europskog ujedinjenja i proširenja Europske Unije u jugoistočnoj Europi.

7. TURISTIČKA ZAJEDNICA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

7.1. Izvješće o radu za 2015. godinu

I. ADMINISTRATIVNI RASHODI

Turističke zajednice osnivaju se radi promicanja i unapređenja turizma Republike Hrvatske i gospodarskih interesa pravnih i fizičkih osoba koje pružaju ugostiteljske i druge turističke usluge ili obavljaju drugu djelatnost neposredno povezanu s turizmom na način da upravljaju destinacijom na razini za koju su osnovane.

Sustav turističkih zajednica čine: turističke zajednice mjesta, turističke zajednice općina, turističke zajednice gradova, turističke zajednice područja, turističke zajednice županije, Turistička zajednica Grada Zagreba i Hrvatska turistička zajednica.

Turistička zajednica se obvezno osniva kao:

1. turistička zajednica općine ili grada na čijem je području najmanje jedno naselje razvrstano u A ili B turistički razred,
2. turistička zajednica područja za područje na kojem nisu osnovane turističke zajednice općina i gradova,
3. Turistička zajednica Grada Zagreba za područje Grada Zagreba,
4. turistička zajednica županije za područje županije,
5. Hrvatska turistička zajednica za područje Republike Hrvatske.

Pod uvjetima propisanim Zakonom o turističkim zajednicama, turistička zajednica može se, uz prethodnu suglasnost Ministarstva turizma, osnovati kao:

1. turistička zajednica općine ili grada za područje općine ili grada na kojem ni jedno naselje nije razvrstano u A ili B turistički razred,
2. kao turistička zajednica mjesta za područje jednog naselja razvrstanog u A turistički razred.

U slučaju osnivanja neobvezne turističke zajednice, općina ili grad osiguravaju sredstva za financiranje rada turističke zajednice.

Zadace turističke zajednice županije su sljedeće:

1. promocija turističke destinacije na razini županije samostalno i putem udruženog oglašavanja,
2. upravljanje javnom turističkom infrastrukturom danom na upravljanje od strane županije,
3. sudjelovanje u definiranju ciljeva i politike razvoja turizma na nivou županije u svezi s politikom planiranja razvoja turizma na nacionalnom nivou,
4. izrada planova razvoja turizma na nivou županije,
5. promocija turističke ponude županije u zemlji i inozemstvu u koordinaciji s Hrvatskom turističkom zajednicom,
6. obogaćivanje ukupne turističke ponude županije i kreiranje novih proizvoda turističke regije, a poglavito u selektivnim oblicima turizma (seoski, kulturni, zdravstveni turizam i dr.),
7. pružanje stručne i svake druge pomoći turističkim zajednicama s područja županije u pitanjima važnim za njihovo djelovanje i razvoj, te poticanje i pomaganje razvoja turizma na područjima koja nisu turistički razvijena,
8. koordinacija djelovanja i nadzor izvršavanja ciljeva i zadataka turističkih zajednica općina i gradova s područja županije,
9. sudjelovanje u izradi planova razvoja turizma i strateškoga marketinškog plana hrvatskog turizma,
10. poticanje, očuvanje, unapređivanje i promicanje svih postojećih turističkih resursa i potencijala, te turističke ponude županije,
11. prikupljanje i tjedna i mjesečna obrada podataka o turističkom prometu i svih drugih podataka bitnih za praćenje izvršenja postavljenih ciljeva i zadataka (zbirno izvješće općina i gradova),
12. obavljanje informativnih poslova u svezi s turističkom ponudom,
13. izrada polugodišnjih i godišnjih izvješća, analiza i ocjena ostvarenja programa rada i financijskog plana turističke zajednice županije,
14. ustrojavanje jedinstvenog turističkog informacijskog sustava, sustava prijave i odjave turista i statističke obrade prema turističkim zajednicama nižeg ustroja i Hrvatskoj turističkoj zajednici,
15. objedinjavanje zajedničkih razvojnih projekata turističkih zajednica općina i gradova, te turističkih zajednica područja od značaja za županiju,
16. obavljanje i drugih poslova propisanih ovim Zakonom ili drugim propisom.

Turistička zajednica Osječko-baranjske županije ima tri zaposlena i to:

- Direktor Turističkog ureda,
- Stručni suradnik i
- Administrativni referent.

Turistički ured prikuplja i obrađuje podatke turističkih zajednica nižeg ustroja, te svojih članica i surađuje i provodi akcije i projekte Glavnog ureda Hrvatske turističke zajednice, uključuje se u projekte Ministarstva turizma i ostalih ministarstava prema potrebi, te EU projekte u suradnji s Osječko-baranjskom županijom.

Turistički ured svakodnevno surađuje sa stručnim službama Osječko-baranjske županije, ali i s ostalim gradovima i općinama s područja Osječko-baranjske županije.

Na području Osječko-baranjske županije djeluje 11 lokalnih turističkih zajednica i to:

- 6 gradskih:
 - TZ Grada Osijeka,
 - TZ Grada Đakova,
 - TZ Grada Našica,
 - TZ Grada Donjeg Miholjca,
 - TZ Grada Valpova i
 - TZ Grada Belišća.
- 1 područna:
 - TZ područja Baranje (Beli Manastir i općine Popovac, Petlovac, Kneževi Vinogradi, Čeminac, Darda i Jagodnjak).
- 4 općinske:
 - TZ Općine Bilje,
 - TZ Općine Bizovac,
 - TZ Općine Erdut i
 - TZ Općine Draž.

Sve lokalne turističke zajednice, Turistički ured Osječko-baranjske županije obavještava i uključuje u svoje projekte i aktivnosti, te ih obavještava o projektima, natjecajima i aktivnostima Osječko-baranjske županije, Hrvatske turističke zajednice, Ministarstva turizma i drugih ministarstava.

Turistički ured priprema materijale za sjednice Tijela Zajednice, te surađuje sa stručnim službama Osječko-baranjske županije u izradi izvješća o stanju turizma u Osječko-baranjskoj županiji.

Turistički ured u 2015. godini odradio je pripreme i provedbu projekta e-visitor Hrvatske turističke zajednice u koji je uključen sustav turističkih zajednica s ciljem:

- Prikupljanja i obrade podataka o pružateljima usluga smještaja i njihovim smještajnim objektima na području Republike Hrvatske;
- Vršnja prijava i odjava gostiju od strane pružatelja usluga smještaja putem Interneta;
- Obračuna i kontrole naplate boravišne pristojbe;
- Obrade i analize podataka, te izvještavanja u statističke svrhe i
- Međusobne suradnje tijela javne vlasti u izvršavanju zakonskih zadaća.

Za navedeno je sveukupno utrošeno 564.237,42 kuna.

II. DIZAJN VRIJEDNOSTI

II.1. 7. Dani vina i turizma

U smislu organizacije manifestacija, Turistička zajednica Osječko-baranjske županije najznačajnija sredstva uložila je u svoj kapitalni projekt:

- **7. Dani vina i turizma Osječko-baranjske županije.**

U 2015. godini, manifestacija je trajala više od mjesec dana, tj. održavale su se podmanifestacije po vinogorjima uz završnu manifestaciju koja je održana, prvi vikend u svibnju u osječkoj Tvrđi, a program je dopunjen:

- Sajmom antikviteta,
- Izložbom i degustacijom nagrađenih vina Osječko-baranjske županije u Arheološkom muzeju;
- 4 Wine tour večeri organizirane u Đakovu, Belom Manastiru, Našicama i Dalju
- Večernjim koncertom;
- 1. Hrvatski ruralni parlament organiziran u Baranji
- 1. Nacionalno natjecanje crvenih vina
- Kuhanjem fiša i čobanca na Promenadi u organizaciji lovačkih i ribolovnih udruga.

Manifestaciju tijekom travnja i svibnja posjeti preko 20.000 ljudi. Naravno, da je najveća frekvencija posjeta u Osijeku, ali i na manifestacijama na drugim lokacijama okupi se od nekoliko stotina do nekoliko tisuća posjetitelja, ovisno o veličini mjesta u kojem se održava manifestacija. Za Manifestaciju ukupno **utrošeno: 199.300,93 kune.**

II.2. Potpora manifestacijama

Uz Dane vina i turizma Osječko-baranjske županije, Turistička zajednica Osječko-baranjske županije, organizirala je i dvije Večeri vina i umjetnosti i to:

- 2. svibnja i
- 7. studenog;

TZOBŽ je bila suorganizator SALORI-ja, Sajma lova, ribolova i turizma u Osijeku koji se odr od 17. do 19. travnja.

Večeri vina i umjetnosti u dvorištu Kazamata u Tvrđi imaju svoju publiku i to nisu manifestacije s velikim brojem posjetitelja, te se uz jazz i vino po manifestaciji okupi nešto više od 1.000 posjetitelja, dok je SALORI manifestacija koja okuplja posjetitelje iz cijele regije i u 3 dana, posjeti ju preko 5.000 ljudi. Za navedeno je **utrošeno 21.175,36 kuna.**

Turistička zajednica Osječko-baranjske županije poticala je i brojne manifestacije u cilju očuvanja kulturne baštine, ali i daljnjeg razvoja turističkih sadržaja jer upravo kroz manifestacije osiguravamo dodatno zadovoljstvo turista koji u tom razdoblju borave u našoj županiji.

Turistička zajednica Osječko-baranjske županije podupire brojne manifestacije kao što su:

- Pannonian Challenge;
- Osječko ljeto kulture;
- Osječko ljeto mladih;
- Dani slavonske šume u Našicama;
- Likovna kolonija u Ernestinovu;
- Olimpijada starih športova u Brođancima;
- Baranjski bećarac u Dražu;
- Aljmaška ribarska noć;
- Moto susreti u Osijeku;
- Wine & Bike Tour u Erdutu;
- Osijek Street Race Show;
- Surduk trek, Baranja;
- Podunavski trail (Općina Erdut) - orijentacijsko trčanje;
- Grahijada u Belom Manastiru i dr.

Ukupno **utrošeno 59.189,80 kuna.**

II.3. Potpora razvoju DMO i DMK

Iako bez značajnijih financijskih izdataka na ovoj stavci, Turistička zajednica Osječko-baranjske županije sudjelovala je u PPS projektu Hrvatske turističke zajednice i u aktivnostima PPS destinacije Wine tour Slavonije i Baranje u koju su uključene sve turističke zajednice s područja Osječko-baranjske županije i na taj način poticala DMO.

U smislu razvoja DMK, organizirana su tematska studijska putovanja (kruzing, lov i dr.) i uspostavljena suradnja s lokalnim turističkim agencijama i na taj način je potican razvoj DMK. Ukupno **utrošeno 168,00 kuna.**

II.4. Projekt "Volim Hrvatsku"

Iako su aktivnosti sustava turističkih zajednica i Glavnog ureda, preusmjerene, Turistička zajednica Osječko-baranjske županije, zajedno s lokalnim turističkim zajednicama provodila je aktivnosti vezane za uređenje mjesta i pojedinačnih elemenata unutar mjesta, a bitnih za turističku sliku područja. Ukupno **utrošeno 6.498,00 kuna.**

II.5. Projekt: Hrvatska 365

Turistička zajednica Osječko-baranjske županije aktivno se uključila u projekt Hrvatska 365 kroz PPS destinaciju Wine tour Slavonije i Baranje, studijska putovanja novinara i turoperatora na PPS područja, ali i na poticanje manifestacija s tematskim sadržajima. Ukupno **utrošeno: 32.635,00 kuna.**

II.6. Razvoj proizvoda

Turistička zajednica Osječko-baranjske županije provodi brojne projekte s Udrugom Hrvatski sokol, te je zajedno s Turističkom zajednicom Grada Osijeka poticala rad Udruge koja skrbi o Gradskom fijakeru i Pandurskim odorama, uz tradicionalne Sokolske odore, a u sklopu Udruge egzistira i Tamburaški sastav Hrvatski sokol. Ukupno **utrošeno: 50.000,00 kuna.**

Za sve navedeno ukupno je utrošeno 369.267,09 kuna.

III. KOMUNIKACIJA VRIJEDNOSTI

Web stranica Turističke zajednice Osječko-baranjske županije - www.visitosijekbaranja.com stalno se dopunjuje i unaprjeđuje, a uvedena je i posebna kategorija - kalendar događanja - <http://visitosijekbaranja.com/hr/dozivite/kalendar-dogadjanja/> s preko 90 manifestacija koje se održavaju u Osječko-baranjskoj županiji.

Sukladno suvremenim trendovima, značajno su smanjeni troškovi tiska brošura, te se koriste HTZ-ova izdanja brošura Fantastična Baranja i Slavonija, sjaj na obzorju, kao i županijska brošura Wine tour Osječko-baranjske županije, financirana sredstvima EU, za prezentacije u zemlji i inozemstvu.

Turistička zajednica Osječko-baranjske županije odradila je udruženo oglašavanje 7. Dana vina i turizma Osječko-baranjske županije u suradnji s Hrvatskom turističkom zajednicom po modelu II, a manji dio sredstava utrošen je za promidžbu Večeri vina i umjetnosti.

Projekt smeđe (turističke) signalizacije pokazao je u proteklim godinama odlične rezultate u smislu podizanja turističke opremljenosti naših mjesta i turističkih sadržaja.

III.1. Online komunikacije

III.2. Internet oglašavanje

Sredstva predviđena za Internet oglašavanje utrošena su u koordinaciji s organizatorima Pannonian Challenge-a za oglašavanje ove manifestacije na Internetu.

Ukupno utrošeno: 37.500,00

III.2.1. Internet stranice i upravljanje Internet stranicama

Sredstva su utrošena na redovno održavanje sadržaja, dodavanje rubrika i ostale aktivnosti na webu - visitosijekbaranja.com.

Ukupno utrošeno: 6.450,00

III.3. Offline komunikacije

III.3.1. Oglašavanje u kampanjama javnog i privatnog sektora i Opće oglašavanje

Po odobrenju sredstava za Udruženo oglašavanje po modelu V, Hrvatske turističke zajednice, sredstva su utrošena, prema odobrenom medija planu, za regionalnu i nacionalnu promociju:

- 7. Dana vina i turizma;
- Večeri vina i umjetnosti i
- Drugih manifestacija s područja Osječko-baranjske županije,

Ukupno utrošeno: 86.290,00

III.3.2. Brošure i ostali tiskani materijali

Kako je smanjen tisak brošura, većina sredstava utrošena je za tisak plakata, diploma, priznanja i ostalog vezano uz organizaciju manifestacija direktno organiziranih od Turističke zajednice Osječko-baranjske županije, ali i kao potpora drugim organizatorima manifestacija s područja Osječko-baranjske županije.

Ukupno utrošeno: 61.700,00

III.3.3. Suveniri i promo materijali

Sredstva su utrošena za suvenire za potrebe studijskih putovanja novinara, turoperatora, posebne prezentacije i sajmove. Wine tour vinska čaša je jedan od najboljih suvenira koji se koristi i pri organizaciji manifestacija, ali i pri prezentacijama u Hrvatskoj i inozemstvu.

Ukupno utrošeno: 8.996,00

III.3.4. Info table

Sredstva za info table osigurana su za postavljanje smeđe (turističke) signalizacije Grada Đakova kao priprema za proslavu 50. Đakovačkih vezova i 510. godina od osnutka Đakovačke ergele.

Ukupno utrošeno: 100.325,00

SVEUKUPNO UTROŠENO: 301.261,00

IV. DISTRIBUCIJA I PRODAJA VRIJEDNOSTI

Turistička zajednica Osječko-baranjske županije nastupala je na sajmovima i posebnim prezentacijama u zemlji i inozemstvu, najčešće kroz sufinanciranje dijela troškova, a u suradnji s drugim županijskim turističkim zajednicama klastera Slavonija ili u suradnji s Osječko-baranjskom županijom.

Prihvaćen je velik broj stranih i domaćih turoperatora i novinara, a posebno značajni bili su dolasci stranih agenata, specijalista za kruzere i birdwatching.

Posebne prezentacije u zemlji, Turistička zajednica Osječko-baranjske županije odrađivala je samostalno ili u suradnji s Osječko-baranjskom županijom, dok su međunarodne prezentacije odrađivane s turističkim zajednicama klastera Slavonija.

IV.1. Sajmovi

U okviru ove stavke najznačajnija sredstva utrošena su u nastup na Sajmu kruzera u Hamburgu zajedno s Turističkom zajednicom Vukovarsko-srijemske županije i Lučkom upravom Vukovar. Ovaj nastup u 100% iznosu financirala je Hrvatska turistička zajednica.

Uz nastup u Hamburgu, Turistička zajednica Osječko-baranjske županije sufinancirala je i nastupe drugih (lokalnih turističkih zajednica) na sajmovima u zemlji i inozemstvu.

Ukupno utrošeno: 76.550,00

IV.2. Studijska putovanja

Studijska putovanja novinara i turoperatora odrađuje samostalno, u manjoj mjeri, Turistička zajednica Osječko-baranjske županije ili u suradnji s Glavnim uredom i predstavništvima u inozemstvu, te u okviru PPS projekta Hrvatska 365.

Najznačajnija su grupna studijska turoperatora u suradnji s Glavnim uredom na temu:

- Kruzing,
- Kultura i
- Birdwatching,

a pojedinačno su prihvaćeni novinari i turoperatora iz: SAD-a, Velike Britanije, nekoliko priloga talijanske TV ekipe RAI, Francuske, Ukrajine, Švicarske, te domaći novinari iz svih nacionalnih TV kuća.

Valja istaknuti i grupu mladih Francuza (koreanskog podrijetla) koja je napravila film o Hrvatskoj, a nakon poziva TZ Baranje, napravili su i film o Osječko-baranjskoj županiji, hit u Hrvatskoj, ali i šire. Ovo su neke od objava:

<http://www.24sata.hr/fun/slavni-francuzi-snimili-viralni-video-o-slavoniji-vinu-i-kulenu-446654>;

<http://www.vecernji.hr/hrvatska/francuzi-napravili-viralni-video-o-slavoniji-peku-slaninu-plesu-kolo-1037045>

<http://net.hr/danas/hrvatska/novi-hit-doživljaj-hrvatske-slavni-francuzi-snimili-viralni-video-o-slavoniji-i-baranji/>

<http://www.poslovni.hr/after5/video-francuski-studenti-ponovo-objavili-filmic-iz-hrvatske-ovaj-put-invited-to-baranja-304654>

Ukupno utrošeno: 88.303,55

IV.3. Posebne prezentacije

Turistička zajednica Osječko-baranjske županije zajedno s Osječko-baranjskom županijom predstavila se kao županija partner na manifestacijama:

- S kobasicom u EU, Sveti Petar u Šumi, Istra;
- Dani vina otoka Krka, Vrbnik, Primorsko-goranska županija i
- Biogradski najduži stol, Biograd, Dalmacija.

Na manifestacijama se Osječko-baranjska županija i turistička zajednica predstavljaju s enogastronomijom i redovito je veliki interes izlagača za nastupe na ranije navedenim manifestacijama.

Uz nastupe u Hrvatskoj, Turistička zajednica Osječko-baranjske županije sufinancirala je i posebne prezentacije turističkih zajednica klastera Slavonija odobrene i sufinancirane od Glavnog ureda.

Ukupno utrošeno: 36.018,51

SVEUKUPNO UTROŠENO: 200.872,06

V. INTERNI MARKETING

Uz sudjelovanje na brojnim edukacijama koje je Hrvatska turistička zajednica provodila u Osijeku, Turistička zajednica Osječko-baranjske županije organizirala je Tečaj za bike vodiče u Donjem Miholjcu i Vinkovcima u suradnji s Turističkom zajednicom Vukovarsko-srijemske županije i Biciklističkim klubom Maraton Team iz Donjeg Miholjca, a po odobrenju projekta i sredstava od Glavnog ureda Hrvatske turističke zajednice, te je sufinancirala Tečaj za sommeliere u organizaciji Turističke zajednice Grada Đakova.

Provođena je redovna koordinacija turističkih zajednica s područja Osječko-baranjske županije prema potrebi i po temama i zajedničkim akcijama.

V.1. Edukacija

Edukacija za bike vodiče u Donjem Miholjcu okupila je preko 20 sudionika, predstavnika turističkih agencija, biciklističkih klubova i drugih zainteresiranih, a provoditelj edukacije bila je Istarska razvojna turistička agencija certificirana za provođenje edukacije za bike vodiče. Bike vodiči su preduvjet za daljnji razvoj cikloturizma u Osječko-baranjskoj županiji.

Uz edukaciju za bike vodiče, Turistička zajednica Osječko-baranjske županije sufinancirala je i Tečaj za sommeliere koji je provela Turistička zajednica Grada Đakova uz sufinanciranje Hrvatske turističke zajednice.

Ukupno utrošeno: 50.068,00

V.2. Koordinacija i nadzor sustava turističkih zajednica i nagrade i priznanja

Turistička zajednica provodi redovite koordinacije s lokalnim turističkim zajednicama, a uz redovite koordinacije odrađuju se i redoviti sastanci po pitanju različitih aktivnosti kao što su organizacija: manifestacija, edukacija i drugo.

Zajedničke aktivnosti prate i izrade različitih nagrada, priznanja i zahvale na sudjelovanjima na manifestacijama i edukacijama.

Ukupno utrošeno: 9.059,75

SVEUKUPNO UTROŠENO: 59.127,75

VI. MARKETINŠKA INFRASTRUKTURA

Za marketinšku infrastrukturu, Turistička zajednica Osječko-baranjske županije ne troši financijska sredstva nego u suradnji s lokalnim turističkim zajednicama prikuplja materijale.

Jedinstveni turistički informacijski sustav e-visitor, odrađen je na razini turističkih zajednica s područja Osječko-baranjske županije bez financijskih sredstava.

SVEUKUPNO UTROŠENO: 132,00

VII. POSEBNI PROGRAMI

VII.1. Poticanje i pomaganje turizma na područjima koja nisu turistički razvijena

Sredstva su utrošena na manifestacije i aktivnosti na područjima koja nemaju osnovane turističke zajednice ili na područjima na kojima postoje turističke zajednice s izrazito niskim izvornim prihodima.

Ukupno utrošeno: 34.670,20

VII.2. EU projekti

Najznačajnija sredstva utrošena su za EU projekt Wine tour tj. za informatore u vinotekama u:

- Osijeku,
- Feričancima,
- Dalju,
- Zmajevcu i
- Drenju.

Osim za rad informatora, sredstva su uložena u promociju projekta Wine tour na posebnim prezentacijama u Hrvatskoj, te za aktivnosti i manifestacije koje su organizirane uz vinoteke i gdje su se u vinotekama održavale određene aktivnosti.

Ukupno utrošeno: 241.248,57

VII.3. Regionalni projekti uspostavljanja međunarodnih zračnih linija

U okviru posebnih programa odrađen je i Regionalni projekt uspostavljanja međunarodne zračne linije Osijek-London-Osijek, a sredstva od 1.500.000,00 kuna su osigurana kroz natječaj Hrvatske turističke zajednice za turistički nerazvijena područja, dok su preostala sredstva za realizaciju ovog projekta osigurali Grad Osijek i Osječko-baranjska županija, te Zračna luka Osijek. Sredstva od 1.500.000,00 kuna je, ugovorom o asignaciji, Hrvatska turistička zajednica direktno doznala na IBAN Zračne luke Osijek.

Ukupno utrošeno: 0,00

SVEUKUPNO UTROŠENO: 275.918,77

VIII. OSTALO - Master plan turizma Osječko-baranjske županije

Odobrena sredstva za izradu Master plana turizma Osječko-baranjske županije, Turistička zajednica Osječko-baranjske županije vratila je u proračun Osječko-baranjske županije jer je za kandidirani projekt izrade Master plana prema Ministarstvu turizma, promijenjen prijavitelj, te su i sredstva iz Državnog proračuna tj. iz Ministarstva turizma odobrena Osječko-baranjskoj županiji.

Iz ranije navedenih razloga, nositelj ovog projekta je Osječko-baranjska županija.

SVEUKUPNO UTROŠENO: 100.085,00

IX. AMORTIZACIJA

Amortizacija se odnosi na table odnosno Smeđu signalizaciju.

SVEUKUPNO: 31.256,11

X. GODIŠNJE FINANCIJSKO IZVJEŠĆE

Tablica 24. Godišnje financijsko izvješće TZ Osječko-baranjske županije

RB	PRIHODI PO VRSTAMA	PLAN 2015	IZVRŠENJE 2015	INDEKS	STRUKTURA
1.	Prihodi od boravišne pristojbe	110.000,00	103.536,90	94	5
2.	Prihodi od turističke članarine	550.000,00	495.411,76	90	24
3.	Prihodi iz proračuna općine/grada/ŽUPANIJE/državnog	600.000,00	600.000,00	100	29
3.1.	za programske aktivnosti	500.000,00	500.000,00	100	
3.2.	za funkcioniranje turističkog ureda	100.000,00	100.000,00	100	
4.	Prihodi od drugih aktivnosti	100.000,00	105.691,78	106	5
5.	Prijenos prihoda prethodne godine (Višak prethodne godine ukoliko je isti ostvaren)	492.337,71	492.337,71	100	24
6.	EU projekti	275.656,98	275.656,98	100	13
7.	Ostali nespomenuti prihodi	1.000,00	258,50	26	0
	SVEUKUPNO PRIHODI	2.128.994,69	2.072.893,63	97	100
RB	RASHODI PO VRSTAMA	PLAN 2015	IZVRŠENJE 2015		
I.	ADMINISTRATIVNI RASHODI	557.000,00	564.237,42	101	30
1.	Rashodi za radnike	450.000,00	460.943,24	102	
2.	Rashodi ureda	105.000,00	103.294,18	98	
2.1.	Materijalni izdaci	13.000,00	12.440,17	96	
2.2.	Nematerijalni izdaci	90.000,00	89.904,01	100	
2.3.	ostali izdaci	2.000,00	950,00	48	
3.	Rashodi za rad tijela Turističke zajednice	2.000,00	0,00	-	
II.	DIZAJN VRIJEDNOSTI	382.000,00	369.267,09	97	19
1.	Potpora događanjima	285.000,00	279.666,09	98	
1.1.	Manifestacije u organizaciji i suorganizaciji TZŽ	220.000,00	220.476,29	100	
1.1.1.	7. Dani vina i turizma	200.000,00	199.300,93	100	
1.1.2.	ostale manifestacije	20.000,00	21.175,36	106	
1.2.	Potpora manifestacijama	65.000,00	59.189,80	91	
2.	Potpora razvoju DMO-a	1.000,00	0,00	-	
3.	Potpora razvoju DMK-a	1.000,00	168,00	17	
4.	Projekt: Volim Hrvatsku	10.000,00	6.798,00	68	
5.	Projekt: Hrvatska 365	35.000,00	32.635,00	93	
6.	Razvoj proizvoda	50.000,00	50.000,00	100	

III.	KOMUNIKACIJA VRIJEDNOSTI	357.000,00	301.261,00	84	16
1.	Online komunikacije	55.000,00	43.950,00	80	
1.1.	Internet oglašavanje	45.000,00	37.500,00	83	
1.2.	Internet stranice i upravljanje Internet stranicama	10.000,00	6.450,00	65	
2.	Offline komunikacije	302.000,00	257.311,00	85	
2.1.	Oglašavanje u promotivnim kampanjama javnog i privatnog sektora	100.000,00	86.290,00	86	
2.1.1.	model V - TZŽ + HTZ	100.000,00	86.290,00	86	
2.2.	Opće oglašavanje	2.000,00	0,00	-	
2.2.1.	Oglašavanje u tisku	1.000,00	0,00	-	
2.2.2.	TV oglašavanje	1.000,00	0,00	-	
2.2.3.	Vanjsko oglašavanje	-	-		
2.4.	Brošure i ostali tiskani materijali	90.000,00	61.700,00	69	
2.4.1.	Brošura - Ponuda OBŽ	10.000,00	0,00	-	
2.4.2.	Ostale tematske brošure - suveniri, smještaj i sl.	70.000,00	60.500,00	86	
2.4.3.	Plakati, pozivnice i dr.	10.000,00	1.200,00	12	
2.5.	Suveniri i promo materijali	10.000,00	8.996,00	90	
2.6.	Info table	100.000,00	100.325,00	100	
IV.	DISTRIBUCIJA I PRODAJA VRIJEDNOSTI	220.000,00	200.872,06	91	11
1.	Sajmovi (u skladu sa zakonskim propisima i propisanim pravilima za sustav TZ)	80.000,00	76.550,00	96	
2.	Studijska putovanja	105.000,00	88.303,55	84	
2.1.	u suradnji s HTZ	60.000,00	53.647,62	89	
2.1.1.	turistički agenti	10.000,00	6.892,00	69	
2.1.2.	novinari	50.000,00	46.755,62	94	
2.2.	samostalno TZ OBŽ s lokalnim TZ	45.000,00	34.655,93	77	
2.2.1.	turistički agenti	10.000,00	6.150,00	62	
2.2.2.	novinari	35.000,00	28.505,93	81	
3.	Posebne prezentacije	35.000,00	36.018,51	103	
3.1.	TZŽ samostalno	20.000,00	19.506,63	98	
3.2.	klaster Slavonija	15.000,00	16.511,88	110	
V.	INTERNI MARKETING	70.000,00	59.127,75	84	3
1.	Edukacija (turističke zajednice na području županije, zaposleni, subjekti javnog i privatnog sektora)	50.000,00	50.068,00	100	
2.	Koordinacija i nadzor sustava turističkih zajednica na području županije	5.000,00	1.657,00	33	
3.	Nagrade i priznanja (Projekt Volim Hrvatsku i ostalo)	15.000,00	7.402,75	49	

VI.	MARKETINŠKA INFRASTRUKTURA	10.000,00	132,00	1	0
1.	Proizvodnja multimedijalnih materijala	1.000,00	132,00	13	
2.	Istraživanje tržišta	0			
3.	Formiranje baze podataka	1.000,00		-	
4.	Suradnja s međunarodnim institucijama	1.000,00		-	
5.	Banka fotografija i priprema u izdavaštvu	5.000,00		-	
6.	Jedinstveni turistički informacijski sustav (prijava i odjava gostiju, statistika i dr.)	2.000,00		-	
VII.	POSEBNI PROGRAMI	290.000,00	275.918,77	95	15
1.	Poticanje i pomaganje razvoja turizma na područjima koja nisu turistički razvijena	40.000,00	34.670,20	87	
2.	EU projekti	250.000,00	241.248,57	96	
3.	Regionalni projekti uspostavljanja međunarodnih zračnih linija	0,00	0,00		
VIII.	OSTALO (planovi razvoja turizma, strateški marketing planovi i ostalo)	100.000,00	100.085,00	100	5
IX.	AMORTIZACIJA	0,00	31.256,11		1
X.	POKRIVANJE MANJKA IZ PRETHODNE GODINE (ukoliko je isti ostvaren)	0	0		
	UKUPNO RASHODI	1.986.000,00	1.902.157,20	96	100
	PRIJENOS VIŠKA U IDUĆU GODINU - POKRIVANJE MANJKA U IDUĆOJ GODINI (SVEUKUPNI PRIHODI UMANJENI ZA SVEUKUPNE RASHODE)	142.995	170.736	119	

Izvor: Turistička zajednica Osječko-baranjske županije

8. PROVEDENE AKTIVNOSTI TURISTIČKIH ZAJEDNICA OPĆINA, GRADOVA I PODRUČJA U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI U 2015. GODINI

8.1. TURISTIČKA ZAJEDNICA OPĆINE BILJE

Slijedom proteklog razdoblja TZO Bilje ostvarila je realizaciju brojnih projekata, planiranih Planom i programom za 2015. god.

- SALORI, 7. Dani vina i turizma, brojni izlagači ostvarili su svoj nastup kroz izlaganje svojih domaćih proizvoda hrane, pića i rukotvorina.
- Državno natjecanje u kuhanju fiš paprikaša, predstavnik općine Bilje bio je pobjednik fišijade na Ribarskim danima, gđin. Aron Keteš. Na natjecanju su bili prisutni i prošlogodišnji pobjednici koji su predstavljali općinu Bilje.

- **"Biogradski stol"**, održanoj 5. - 7. lipnja 2015. god u Biogradu N/m. U sklopu štanda Osječko-baranjske županije OPG Ana Čokaš se predstavio s domaćim kupinovim vinom, Ivana Grabovac s ručno izrađenim suvenirima, a restoran Citadela se posjetiteljima predstavio kroz ponudu fiš paprikaša i čobanca, te TZO Bilje s promotivnim materijalima.
- Turistička zajednica općina Bilje ostvarila je uspješan nastup i upečatljivim štandom se istakla na sajmu **Agro zemlja u Bizovcu**, u Bizovačkim toplicama. Nekoliko proizvođača crvene mljevene paprike, mnoštvo suvenira i turistička ponuda bila je prikazana na imponantnom štandu, čije je postavljanje sufinancirala Općina Bilje i Osječko-baranjska županija, te na taj način omogućila izlagačima s područja Općine besplatan izložbeni prostor.
- Praćeni potporama Hrvatske turističke zajednice, realiziran 1 projekt u ukupnom iznosu potpore do 15.000,00 kn: Brzi tečaj stranog jezika za ponuditelje privatnog smještaja - u suradnji sa školom stranih jezika Linqa, Osijek, 15 privatnih iznajmljivača i članova njihove obitelji besplatno je dobilo edukaciju engleskog i njemačkog jezika.
- Potpora Osječko-baranjske županije dobivena je za organizaciju manifestacija na području općine Bilje (**Dan dvorca Eugena Savojskog, Etno susreti, Ribarski dani**). Također, u sklopu programa za organizaciju i sudjelovanje na manifestacijama, dodijeljena je potpora za tisak nove turističke image brošure općine Bilje.
- Kroz projekt Udruženog oglašavanja s Hrvatskom turističkom zajednicom, ostvareno je sufinanciranje oglašavanja u iznosu od 80% od ukupnog troška oglašavanja.
- Sa udrugom Čuvari tradicije princa Eugena Savojskog i ove godine je realizirana kulturno turistička inicijativa, pod nazivom Dan dvorca Eugena Savojskog. Zbog obogaćivanja sadržaja manifestacije, nastup na manifestaciji ostvarila je udruga "Počasna Sokolska garda Osječko-baranjske županije", koja je prigodom manifestacije držala stražu kod dvorca, te posjetitelje vozila fijakerom oko dvorca.
- Kroz suorganizaciju i medijsko praćenje, održane su manifestacije "Kokošuteš" u Vardarcu, "Etno susreti" u Bilju, "Ribarski dani" u Kopačevu, te **"Paprikafest" i Proljetna fišijada u Lugu**.
- **projekt PPS destinacije "Wine tour Slavonije i Baranje"**, čiji je dio i općina Bilje, turistički subjekti koji su potvrdili svoje članstvo u 2014. godini brandirani su kao turistička destinacija koja pruža ugostiteljske i turističke sadržaje tijekom cijele godine, posebice u razdoblju predsezona i sezona. U 2015. godini PPS klubu pridružila su se još 2 restorana, hotel Lug, JU Kopački rit te 3 obiteljska seljačka gospodarstva.
- Utvrđivanjem novog koncepta nagrađivanja, koji su osmislili u Hrvatskoj turističkoj zajednici, Općina Bilje nominirana je u finalu izbora za nagradu u kategoriji "Najuspješnija destinacija ruralnog turizma". Također, sa svojim eno i gastro specijalitetima, općina Bilje bila je sudionik, u sklopu destinacije Wine tour Slavonije i Baranje, u izboru za nagradu "Eden-europska destinacija izvrsnosti" na temu "Gastronomija i turizam".
- U općini Bilje je u periodu 2015. god., otvoreno 1 novo seljačko domaćinstvo, kapaciteta 3 sobe i 9 ležaja i to u Zlatnoj gredi.

8.2. TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ĐAKOVA

Strateški ciljevi turizma na području grada Đakova

- Isticanje osobitosti Grada Đakova i narodne tradicije u odnosu na druge konkurentne destinacije na kontinentu;
- Korištenje brandova Đakovačkih vezova, Državne ergele lipicanaca, katedrale Sv. Petra i Đakovačkog vinogorja kao glavnih aduta u promociji Grada Đakova i regije te drugih nositelja turističke ponude;
- Daljnji razvitak selektivnih oblika turističke ponude;
- Isticanje zemljopisnog položaja Grada Đakova;
- Razvoj i promocija dva osnovna proizvoda destinacije Wine Tour Slavonije i Baranje: Kultura i Vino i gastronomija.

Glavna težišta djelovanja za 2015. godinu

- Ciljna tržišta i najznačajnije promidžbene aktivnosti
 - Domaće tržište - ostvaruje 69,00% od ukupnih noćenja
 - Inozemna tržišta - ostvaruje 31,00% od ukupnih noćenja
 - U 2015. godini njegovalo se primarno tržište (domaće), ali i inozemna tržišta koja su ostvarila najveći turistički promet u 2015.: Njemačka, Srbija i Poljska.
 - U okolnostima tržišnih previranja u 2015. godini značajna su se pokazala tržišta susjednih zemalja.
 - Kao tržišta s visokim potencijalom povratka ili pridobivanja gostiju u 2015. godini u odnosu na 2014. godinu su se pokazala tržišta: Ukrajine, Španjolske i Češke i Belgije.
- Naglašena promocija odabranih turističkih proizvoda: kulturni turizam i eno-gastronomija
- Naglašena promocija odabranih smještajnih kapaciteta: hoteli, pansioni i privatni smještaj.
- Ostvarenje fizičkog obujma u 2015.; dolasci - veći za 16,00%, noćenja - veće za 27,00% od 2014. godine.

Provođenje Udruženog oglašavanja - HTZ - Model V. - Đakovački vezovi (televizija, tisak, outdoor, radio)

Manifestacije

- **Đakovački bušari** - U mjesecu siječnju u Đakovu je održan najveći karneval u istočnoj Hrvatskoj (24. i 25. siječnja), 21. Đakovački bušari. Organizatori manifestacije su Turistička zajednica grada Đakova i Grad Đakovo. Na 21. Đakovačkim bušarima, najvećoj pokladnoj manifestaciji istočne Hrvatske čija je središnja povorka prošla središtem Đakova, pod maskama se okupilo preko 3 000 sudionika iz Hrvatske i Mađarske. Đakovački bušari su mjesto susreta prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Ova manifestacija uključuje rituale, običaje, svetkovine i usmene tradicije. Ona prenosi povijest zajednice i klasnih razlika, kao i gospodarskih, ekonomskih prilika. Organizatori i posjetitelji su bili posebno oduševljeni maskama i običajima koji se nalaze na UNESCO-voj listi nematerijalne kulturne baštine.
- **Uskrs na Ergeli** - TZG Đakova je u mjesecu travnju poduprla događaj Državne ergele Đakovo "Uskrs na ergeli" koji se održao 3. travnja 2015. godine. Državna ergela Đakovo je time kao važan turistički subjekt grada Đakova dopunila turističku ponudu u vrijeme blagdana.
- **Đakovo Expo zlatne ruke** - U 2015. godini, već tradicionalni sajam TZG Đakova pod nazivom tradicijsko-obrtnički sajam "Đakovo Expo Zlatne ruke", na inicijativu predsjednika TZG Đakova je spojen s inicijativom tvrke Univerzal Đakovo o organiziranju poljoprivrednog sajma na području sajmišta u Piškorevcima od 15. - 17.5.2015. Sajam je dobio novu smjernicu, više se ne radi isključivo o tradicijskim obrtima i razvoju turizma temeljenu na njima te je sajam obogaćen ostalim ruralnim komponentama.
- **Biciklijada - Đakovačka tvrtka Mlaco** u nedjelju, 31. svibnja 2015. je organizirala jedanaestu po redu Biciklijadu. Start je, kao svake godine bio, u Šenoinoj ulici ispred Mlaca u 10 sati. Na Biciklijadu je organizator pozvao Đakovčan(k)e svih generacija. Svaki sudionik je dobio na poklon bonove za konzumaciju hrane i pića, a najmanji su dobili majice. Tradicionalno, cilj je jezero Jošava, gdje je planirano druženje uz okrjepu, tamburaše i različite nagradne igre.
- **49. Đakovački vezovi** - godine 2015. održali su se 49. Đakovački vezovi. To je jedan od centralnih i najvećih događaja kulturnog turizma u Hrvatskoj. U sklopu Đakovačkih vezova održava se čitav niz folklornih, književnih, likovnih, glazbenih i glazbeno-scenskih priredbi, u tom periodu veliki broj sudionika posjetiteljima pokazuje naše narodno i kulturno blago koje se dobrim dijelom i sačuvalo zahvaljujući ovakvim priredbama, ali i gastronomsko bogatstvo naše zemlje, pored sudionika iz Slavonije i Baranje na ovoj manifestaciji nastupaju i gosti iz drugih krajeva naše domovine i inozemstva donoseći običaje svojih zavičaja. Sudionici ove manifestacije su: folklorne skupine iz Đakovštine, Slavonije i Baranje, ostalih dijelova Hrvatske i inozemstva, konjičke udruge, književnici, likovni umjetnici, tamburaški sastavi, glazbeni sastavi, razne gastro udruge. Manifestacija je namijenjena svim ljubiteljima tradicije i baštine, pjesme i plesa, građanima grada Đakova, Slavonije i Baranje, cijele Hrvatske i inozemstva.

- Ukupan broj sudionika na 49. Đakovačkim vezovima kroz čitav program je oko 10.000,00, a broj gostiju oko 100.000,00.
- **A.R.L.A. festival** - TZG Đakova je u mjesecu srpnju podržala događaj Udruge mladih Đakovo koji se održao od 20. - 26.7.2015. godine. Ovaj festival je alternativnog smjera te je svakako doprinos raznolikosti ponude manifestacija koje čine turističku ponudu grada Đakova.
- **Izbor Miss i Mistera Đakova i Đakovštine** - Dana 22. kolovoza u Đakovu na gradskom bazenu je održan Izbor Miss i Mistera Đakova i Đakovštine. Na ovaj izbor se prijavilo oko 20 natjecateljica i 8 natjecatelja. Izbor je pratilo nekoliko tisuća posjetitelja. TZG Đakova je podržala izbor sa sponzoriranjem nagrade za Miss fotogeničnosti - Marina Tot.
- **3. festival tamburaške glazbe "Đakovo, srce Slavonije"** - TZG Đakova je u mjesecu kolovozu podržala 3. festival tamburaške glazbe "Đakovo, srce Slavonije", koji se održao 29. - 30.8.2015. Ovaj događaj organizirali su Grad Đakovo, Turistička zajednica grada Đakova, Radio Đakovo i tvrtka Panonica, a sve su dodatno upotpunili Dani Osječkog piva.
- **Festival Obruč, festival umijeća** - TZG Đakova je u mjesecu rujnu podržala događaj Udruženja obrtnika Đakovo koji se održao od 25. - 26.8.2015. godine. Festival se sastojao od glazbenog programa te bogate ugostiteljske ponude i raznih aktivnosti. Uz potporu Turističke zajednice grada Đakova organizirana je izložba i prodaja proizvoda na štandovima.
- **Dan Državne ergele Đakovo** - Turistička zajednica grada Đakova je podržala događaj "Dan ergele Đakovo" kojeg je organizirala Državna ergela Đakovo, dana 10. listopada, povodom proslave 509 godina od osnutka ergele Đakovo i 209 godina uzgoja konja lipicanske pasmine.
- **Jabučini dani 2015.** - TZG Đakova je podržala manifestaciju Jabučini dani 2015. u organizaciji Udruge voćara "Voćar Đakovština" i Savjetodavne službe, koja se održala 16. - 17.10.2015. u smislu potpore oko prijave izlagača.
- **Smotra povijesnih i građanskih plesova i starogradskih pjesama Hrvatske** - Kao suorganizator ove manifestacije koja se održala 21. studenoga u Hrvatskom domu u Đakovu, TZG Đakova je podržala ovu manifestaciju u logističkom smislu prilikom pozivanja gostiju i prilikom marketinških aktivnosti.
- **Božić u Đakovu** - Turistička zajednica grada Đakova je u mjesecu prosincu organizirala događaj pod nazivom "Božić u Đakovu" koji je sastavni dio programa "Svome gradu za blagdane 2015." u organizaciji Grada Đakova. Suorganizatori pojedinih dijelova programa je bila Državna ergela Đakovo i SAKUD grada Đakova.

Aktivnosti / inicijative / odnosi s javnošću

- U mjesecu veljači TZG Đakova je raspisala Javni poziv za odabir službenog suvenira grada Đakova. Natječaj je otvoren do 15.5.2015. godine.
- U mjesecu ožujku grad Đakovo je bio iznova **domaćin 8. Međunarodnom festivalu kazališnih akademija - Dionizu. Festival** okuplja mlade glumce iz nekoliko europskih država, kao i studente hrvatskih glumačkih akademija, te profesore i asistente domaćih i gostujućih Akademija. Festival se održao od 23. do 27. ožujka 2015.
- Jedan od turističkih bisera grada Đakova, Državna ergela Đakovo, obogatila je svoju ponudu brojnim sportskim događajima i priredbama za posjetitelje i turiste: Konjička predstava Državne ergele Đakovo - program jahača i vozača zaprega, Turinir u dresurnom jahanju, Radionica jahanja u **sklopu 8. Međunarodnog festivala kazališnih akademija**, Finale zimskog kupa Slavonije i Baranje...
- Reportaža o manifestaciji Đakovački bušari, 28. siječnja 2015. na HRT radio za španjolsko tržište, trajanje reportaže 20 min, javljanje direktorice TZ-a.
- Nagradna igra TZ Grada Đakova i restorana Sokak povodom Valentinova 14. veljače 2015., dva nagradna pitanja (Koja je najpoznatija đakovačka ljubavna balada? Nabrojite dva tradicionalna jela koja nudi u svom meniju restoran Sokak?); nagrada - večera u restoranu Sokak za dvije osobe, odnosno osobu koja je točno i najbrže odgovorila na pitanja.
- Obilježavanje Međunarodnog dana voda s Odredom izviđača "Klasje" Đakovo, 23.3.2015., jezero Jošava.
- Sudjelovanje u projektu kandidature Grada Đakova za Europsku prijestolnicu kulture
- Izbor direktorice TZG Đakova u Nacionalni PPS klub.

- TZG Đakova se pokazuje kao sve značajnija informativna i marketinška platforma za događanja koja su u organizaciji drugih subjekata s područja grada Đakova.
- Potpora i pomoć pravnim i fizičkim osoba s područja grada Đakova oko pripreme i pisanja projekata za natječaj HTZ-a za inicijative na turistički nerazvijenim područjima.
- Ponovna kandidatura destinacije Wine Tour Slavonije i Baranje na Javni poziv za PPS u 2015., nositelj TZG Đakova.
- U mjesecu ožujku je pokrenuta turistička inicijativa od strane TZG Đakova u suradnji s pružateljima turističkih i ugostiteljskih usluga na području grada Đakova "Doživite čarobno proljeće u Đakovu", koja obuhvaća turistički vodič, popuste na usluge smještajnih objekata i ugostiteljskih objekata putem vaučera te nagrade za grupe koje ostaju u gradu Đakovu više od dva dana (besplatno razgledanje grada i folklorna večer)...Ove inicijative se provode putem web stranice TZG Đakova www.tzdjakovo.eu i društvenih mreža TZG Đakova (Facebook, Google+, Twitter) gdje zainteresirani posjetitelji mogu vidjeti sve što mogu doživjeti u gradu Đakovu i preuzeti vodič i vaučere za popuste. Trajanje inicijative: Vikendi /ožujak i lipanj 2015.
- Uključenje u najveći ekološki volonterski projekt u Hrvatskoj "**Zelena čistka**" s Odredom izviđača "Klasje" Đakovo i obilježavanje **Dana planeta Zemlje**, 18.4.2015.
- Sudjelovanje na press konferencijama povodom 7. Dana vina i turizma Osječko-baranjske županije, početak događaja u Đakovu 10.4.2015.
- Koordinacija aktivnosti vezanoj uz promociju destinacija u projektu Hrvatska 365, destinacija Wine Tour Slavonije i Baranje za izdanja Jutarnji list, Večernji list i 24 sata, putopisac Daniel Lacko, Đakovo 30.4.2015.
- Objava Javnog poziva "**Zelena srce Đakova - Najljepša okućnica 2015.**", 13.5.2015.
- Objava Javnog poziva za priključenjem novih članova PPS destinaciji Wine Tour Slavonije i Baranje, 14.5.2015.
- Potpora "Proljetnom sajmu" u općini Satnica Đakovačka - korištenje štandova, 23.5.2015.
- Potpora "Susretima prijateljstva" u općini Drenje - korištenje štandova, 12.6.2015.
- **49. Đakovački vezovi** - vrhunac aktivnosti: travanj, svibanj i lipanj 2015.
- Sudjelovanje u promotivnim aktivnostima manifestacije 49. Đakovački vezovi:
- Televizija Slavonije i Baranje, emisija "Otvoreni studio", 19.6.2015.
- HRT, snimanje svečanog otvaranja 49. Đakovačkih vezova - 3.7.2015., prijenos svečanog mimohoda sudionika 49. Đakovačkih vezova i snimanje Izbora za najljepše nošeno narodno ruho - 5.7.2015.
- Koordinacija i dogovaranje sudionika za reportaže Nove TV - In Magazin u sklopu 49. Đakovačkih vezova: 11.7.2015., Kićenje svatovskih zaprega; Izbor za najlijepše nošeno ruho.
- Emisija HRT-a za Sjevernu i Južnu Ameriku, razgovor o Đakovačkim vezovima i Đakovu, 10.7.2015.
- Sudjelovanje i koordinacija aktivnosti vezanoj uz reportažu o gradu Đakovu i Đakovačkim vezovima u magazinu Večernjeg lista "Slano & Slatko", Broj 1., srpanj 2015. na 8 stranica.
- U mjesecu rujnu je pokrenuta turistička inicijativa od strane TZG Đakova u suradnji s pružateljima turističkih i ugostiteljskih usluga na području grada Đakova "Doživite čarobnu jesen u Đakovu", koja obuhvaća turistički vodič, popuste na usluge smještajnih objekata i ugostiteljskih objekata putem vaučera te nagrade za grupe koje ostaju u gradu Đakovu više od dva dana (besplatno razgledanje grada i folklorna večer)...Ove inicijative se provode putem web stranice TZG Đakova www.tzdjakovo.eu i društvenih mreža TZG Đakova (Facebook, Google+, Twitter) gdje zainteresirani posjetitelji mogu vidjeti sve što mogu doživjeti u gradu Đakovu i preuzeti vodič i vaučere za popuste. Trajanje inicijative: Vikendi /rujan, listopad, studeni i prosinac 2015.
- U mjesecu rujnu u Đakovu je snimana emisija Šušur, dnevno mozaična emisija koja prati zbivanja po hrvatskim gradovima, kulturne i turističke događaje, prati lokalne običaje i gastronomiju. Đakovo je uz Osijek bio jedini grad u Osječko-baranjskoj županiji u kojem se snimala spomenuta emisija, 1.9.2015.
- Najava **Jabućinih dana** u časopisu Cro Life - rujan.
- Reportaža o Đakovu i Slavoniji u luxury magazinu "Resorts" - on line izdanje /talijansko tržište, listopad.

- Nakon što je njihov video-doživljaj Hrvatske u kojoj su ljetos boravili imao 500.000 posjetitelja, Pascal Tang, Philippe Heng i Michael John Troung dana 10. listopada 2015. su boravili i u Đakovu. I dok su ljetovanje proveli u Zagrebu i na Jadranu, sljedeća postaja ovog francuskog trojca bila je Slavonija i Baranja gdje su početkom listopada uživali u čarima istočne Hrvatske. U objavljenom videu jedna od destinacija istočne Hrvatske je Đakovo.
- Dozvola korištenja vizualnih sadržaja za projekt HR4EU - Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu - listopad. Osnova projekta je stvaranje interaktivnoga mrežnog portala koji bi zainteresiranim stranim državljanima i Hrvatima izvan domovine omogućio zabavno učenje hrvatskoga jezika i istovremeno pružanje informacija o Hrvatskoj povijesti, kulturi i turističkim znamenitostima.
- U mjesecu listopadu je održana i sjednica komisije za odabir službenog suvenira grada Đakova na temelju Javnog poziva za odabir službenog suvenira grada Đakova. Odabrana su dva druga mjesta (Srednja strukovna škola Antuna Horvata i Ljiljana Balekić) te jedno treće mjesto (Blackbox d.o.o.). Prvo mjesto nije odabrano. Prigodne nagrade su isplaćene svim dobitnicima sukladno odluci TV TZG Đakova.
- Blaženka Rotim iz Đakova proglašena je djelatnicom godine u okviru Godišnje hrvatske turističke nagrade ČOVJEK KLJUČ USPJEHA - DJELATNIK GODINE, kategorija OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI.
Dana 14.10.2015. je u okviru Dana hrvatskog turizma održana Svečana dodjela godišnjih turističkih nagrada u Sportskoj dvorani Žatika u Poreču.
Turistička zajednica grada Đakova je u akciju Hrvatske turističke zajednice "Nagrađivanje izvrsnosti i dostignuća u turizmu", između ostalih kandidatura, prijavila i gđu. Blaženku Rotim iz Hrvatske pošte, poslovnica Đakovo u akciju ČOVJEK KLJUČ USPJEHA - DJELATNIK GODINE, kategorija OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI.
- "Hrvatska 365 - pronadite inspiraciju za Vaš savršeni vikend" - HRT - Reportaža o Slavoniji i Đakovu emitirana 26.11.2015. / Odabrane PPS destinacije / Wine Tour Slavonije i Baranje / Eno-gastronomija i outdoor aktivnosti
- STV, gostovanje u emisiji "Otvoreni studio" dana 7.12.2015., Najava blagdanskih programa u Đakovu.
- Portal "Kamo na izlet", članak o gradu Đakovu i blagdanskim programima uz objave na društvenim mrežama, 19.11.2015.
- Pokretanje projekta "Provedimo vikend u srcu Slavonije, Đakovu", prosinac.
- Sudjelovanje u EU projektu "Politeia Đakovo", Demokratizacija i ljudska prava, Radna skupina "Kultura i turizam".

Studijska putovanja

1. Studijsko putovanje, Mirjana Momirović, TV ARTE (Njemačka), dobitnica Zlatne Penkale, 30.3.2015. - Đakovo i Gorjani.
2. Studijsko putovanje, Sedat Cakir, "Sultans trail - Follow the footsteps of the Sultan", Danska, 16.4.2015. - Đakovo.
3. Studijsko putovanje PPS, Marco Pretti, Lucas Pretti, Adrea Pretti, Patrick Comiotto, TV RAI 3 - "Geo & Geo", snimanje dokumentarne emisije, 18.5.2015. - Đakovo.
4. Studijsko putovanje - kvota nerazvijeni, Leonardo Capodarte, Simona Tiziano, TV RAI 3 - "Geo & Geo", snimanje dokumentarne emisije, 28.5.2015. - Đakovo
5. Studijsko putovanje PPS, Paolo Gerbaldo, Bruno Lubatti, časopisi "Food art&travel", "Resorts", 30.5.2015. - Đakovo.
6. Studijsko putovanje američkih novinara u Đakovo, 16.10.2015. - Novinari : Mirei Sato, Lynn Robert Farrar, Anthony Berklich i Giovanna Silvestre.
Publikacije: U.S. Frontline Magazine / U.S.Frontline News, Inc., ENTREE, Inspired Citizen, www.confusedgirlinthecitycity.com/blog
7. Studijsko putovanje ukrajinskih novinara u Osječko-baranjsku županiju i grad Đakovo. Novinari: Isakina Iuliia (The World of Tourism magazine Ukraine) i Doroshenko Oleksandr (Magazine "Mir Otdiha i Bisnesa") posjetili su grad Đakovo 20. listopada 2015., lokacije: Državnu Ergelu Đakovo, Katedralu Sv. Petra te su upoznali lokalnu eno-gastronomiju.

8. Studijsko putovanje švicarskih novinara u Đakovo, kvota - nerazvijeni. Novinari: Oliver Thomas Loga i Tamara Artemisio (magazin Tierwelt), posjetili su grad Đakovo 1. 10.2015. i lokacije: Državnu Ergelu Đakovo, Katedralu Sv. Petra.

8.3. TURISTIČKA ZAJEDNICA OPĆINE ERDUT

Aktivnosti - događanja u 2015.

Wine &bike Tour Erdut

- Turistička zajednica podržala je Udrugu vinara Erdutskog podunavlja u organizaciji Manifestacije koja u svojem djelovanju privlači ljubitelje Vina, biciklizma i kulture.
- Manifestacija u svom programu ima: vožnju biciklima kroz Erdutske vinograde do
- Vinarija tražeći izgubljeno vino, kazališne predstave "ko bajagi donijela me roda", "Skupština".
- Vrijeme održavanja: 06.-12.09.2015.

Trial cross - Aljmaš-Erdut

- Sportska manifestacija koja po prvi puta se organizira u općini Erdut. Turistička zajednica i udruga "Žuti šešir" iz Osijeka, organizirali su dvije utrke za sve dobne skupine na 15 km i 35 km. Utrke su privukle 75 natjecatelja i njihove goste, start je bio u erdutskoj vinariji trčalo se kroz vinograde i uz Dunav do Aljmaša i nazad.
- Vrijeme održavanja: 10.10.2015.

Smotre folklore i manifestacije

- Turistička zajednica podržala je kulturno umjetnička društva na gostovanjima u Hrvatskoj i Srbiji.
- Kudovi koji su gostovali: SKUD "Branko Radičević" Dalj, SKUD "J.J. ZMAJ" B. BRDO.
- Prezentacija turističke ponude Općine Erdut, njegovanje kulturne baštine našega kraja.
- MJESTA GOSTOVANJA: Novi Sad, Pula.

Regata "MIRA" Dunavom

- Regata koja polazi iz Batine i završava u Iloku, broj sudionika regate 90, Turistička
- Zajednica osigurala prihvata i boravak u mjestima Aljmaš, Erdut, Dalj.
- U Aljmašu ručak, Erdut doručak, Dalj večera, te u svim mjestima prezentacija turističke ponude općine Erdut. Organizirani sportsko zabavni sadržaji.
- vrijeme održavanja: 11. - 13.07.2016.

Velika Gospa - Aljmaš

- Turistička zajednica već dulji niz godina organizira prihvata hodočasnika za blagdan Velike Gospe u Aljmašu 14.i 15.08.2015.
- Na dane blagdana Svetište posjeti više od 70.000,00 gostiju, za što kvalitetniji prihvata osigurano je 15 hektara oranica za parkiralište, 10 kom sanitarnih čvorova, pitka voda, parkiralište za autobuse, uređene su prilazne staze i alternativni pravci hodanja ka mjestu, dežurstvo s dva medicinska tima H.P. i jedan tim volontera crvenog križa, dežurstvo 22 vatrogasaca DVD-Erdut na prilazima i parkiralištima i u samom mjestu Aljmašu. Izvršena parcelizacija i zakup prostora (šandova) u samom centru mjesta. Zajedno s lokalnom upravom, policijom, komunalnim poduzećem "Čvorkovac", Novi Agrar Žito", stvoreni su infrastrukturni uvjeti za što ugodniji boravak u dane blagdana posjetitelja. Novi Agrar priredi sve površine koje su predviđene za parkiranje, izmalćira strnjak, prore. Čvorkovac je uredio sve prilazne puteve i alternativne staze (biciklističku, planinarski put), postavio više mjesta za pitku vodu, uredio mjesto prije i poslije blagdana.
- Vrijeme: 14. - 15.08.2015.

Fišijade Općine Erdut

- Turistička zajednica sudjeluje u organizaciji fišijada u svakom mjestu općine Erdut (Aljmaš, Dalj, D. Planina Bijelo Brdo, Erdut). Suorganizatori mjesni odbori iz svakoga mjesta. TZ snosi troškove Ribe.
- Mjesne fišijade posjeti oko tisuću posjetitelja, utroši se oko 690 kg ribe i preko 90 kuhača natjecatelja. Fišijade su otvoreng karaktera. Može se natjecati tko želi.
- Turistička zajednica organizira prvenstvo općine u kuhanju fiš-paprikaša ove godine u Dalj Planini, sudjeluje 16 natjecatelja iz svakog mjesta po tri i predstavnik srednje škole Dalj. Natjecanje se odvija po propozicijama prvenstva Hrvatske. Natjecanje je održano u društvenom domu Bijelo Brdo 170 gostiju, organizirana podjela i uručenje nagrada te zabavni program. (pehari, zahvalnica, butelja vina).
- Vrijeme održavanja: 09. - 11. Mj

Moto susreti

- Turistička zajednica već dulji niz godina sudjeluje organizirajući moto susrete u općini Erdut ove godine domaćin je bio Aljmaš. Manifestacija okuplja Bajkere iz Hrvatske i inozemstva. Uspješno prezentirajući ponudu proizvoda naših proizvođača i uspješno prezentirajući turističku ponudu Općine Erdut.
- U Aljmašu im je priređen ručak za 170 sudionika.
- Vrijeme održavanja: 02.05.2015.

Sajam cvijeća i seoskog turizma Dalj planina

- Turistička zajednica sa partnerima KUD Šandor Petefi, Mjesni odbor, mađarskom nacionalnom manjinom, Dalj Planine organizira Sajam Cvijeća. Sajam posjeti preko 2000 tisuće posjetitelja 75 izlagača iz pet županija, izlagači iz Srbije i Mađarske. Sajam traje dva dana uz bogatu proizvodnu zabavnu gastro-etno ponudu. U organizaciju sajma uključene su udruge sa područja općine Erdut i komunalno poduzeće Čvorkovac. Kroz kulturno umjetnički program prođe oko dvadeset društava (500 izvođača), iz Hrvatske i inozemstva. Naglasak sajma je na cvijeće gdje se upriliče natjecanja u aranžiranju cvijeća, radionice na temu poljoprivredne proizvodnje i sl.
- Vrijeme održavanja: 09.05.2015.

Dani trešanja u Erdutu

- Manifestacija koju organizira HKUD Branko Herceg iz Erduta sa Turističkom zajednicom i dr. Tema manifestacije su trešnje i proizvodi od istih, 47 izlagača posjeti oko 1000 posjetitelja, manifestacija traje jedan dan. U organizaciju je uključeno preko pedeset volontera. U sklopu manifestacije održano je ocjenjivanje voćnih rakija sa područja općine Erdut. Smotra folkloru učešće 12 kud-ova.
- Vrijeme održavanja: 06.06.2015.

Aljmaška ribarska noć

- Manifestacija koja se provodi prvi puta u organizaciji Sportsko ribolovnog kluba "Dunav" Aljmaš i Turističke zajednice.
- Projekt koji ima za cilj povezati plavu i zelenu turističku ponudu, naime SRK Dunav Aljmaš sa svojim prijateljima iz Splita promovira specijalitete od riječne i morske ribe na tradicionalni način, radi očuvanja tradicije i korištenje iste kroz gastro turističku ponudu. Manifestaciju je posjetilo više od 2500 posjetitelja 18 izlagača sa područja naše županije i izlagači iz Dalmacije.
- Cilj manifestacije povećanje broja gostiju i noćenja u Aljmašu te proširenju turističke ponude. Manifestacija traje jedan dan u rad uključeno pedeset volontera.
- Vrijeme održavanja: 20.06.2015.

Sajam starih običaja i zanata, gužvarijada Dalj

- Sajam koji organizira Turistička zajednica sa SKUD Branko Radičević iz Dalja, Mjesnim odborom Dalj i dr. udrugama Dalja.
- U dva dana izlaže 54 izlagača iz okolnih županija, Srbije, Bosne i Hercegovine, sajam posjeti oko 2000 posjetitelja. Mjesto održavanja društveni dom u Dalju, u org. Sajma uključeno oko 60 volontera, Čvorkovac, Općina Erdut, PORC, Lovačko društvo "PATKA" Dalj, SRD "Smuđ" Dalj i dr.
- U sklopu sajma drugi dan održava se GUŽVARIJADA natjecanje u spravljanju originalne slavonske gužvare. Organizator SKUD Branko Radičević iz Dalja sa TZ.
- U sklopu Gužvarijade održana smotra folklor i narodnog blaga sudjelovalo 13 KUD-a iz Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine.
- Manifestacija koja njeguje očuvanje kulturne baštine ovoga kraja te popularizira male zanate kao alternativu opstojnosti mladih ljudi na ovim prostorima, kroz poljoprivredu proizvodnju i turističku djelatnost.
- Vrijeme održavanja: 10.10.2015.

Dani vina i turizma

- Turistička zajednica u organizaciji TZOBŽ sudjeluje na danima vina i turizma OBŽ u Osijeku (tvrđa) sa 10 štandova iz općine Erdut.
- Izlagači "Udruga vinara općine Erdut", OPG-BEDE, DORA, DALJSKO TIJESTO, JASPRIČANKA, OPG ĐURKOV, OBRT ŠUTALO, OPG LOBODA", OPG SUŠAC (lavanda) VITA Erdut. Udruga vinara Erdutskog podunavlja. U sklopu manifestacije u dalju je održano veće ijeza ispred vinoteke Teoteburgun. Postavljeno 11 štandova eno i gastro ponuda.
- Prezentacija i prodaja proizvoda.
- Vrijeme održavanja: 30.04.-02. 05. 2015.

Panona fest

- Turistička zajednica uključena je u org. "PANONA FESTA" koji sprovodi udruga "SLAP" iz Osijeka, u općini Erdut. Panona fest je manifestacija koja njeguje zdrav život čovjeka i uživanje u prirodi. Pa tako mi dočekujemo bicikliste pješake i kanuiste u prostoru doma D. Planine. Ove godine SKDP iz Dalja priredilo je specijalitete od ribe.
- Vrijeme. 20. 09. 2016.
- **Dječja fišijada u Aljmašu** Turistička zajednica sudjelovala je u organizaciji dječje fišijade u područnoj osnovnoj školi u Aljmašu, zajedno s roditeljima i učiteljima.
- **Daljski dernek**-Turistička zajednica općine Erdut u suradnji sa HKUD "Stjepan Penić" iz Dalja i OPG-STARI MLIN organizirali su manifestaciju DALJSKI DERNEK.
- CILJ: očuvanje kulturne baštine, povećanje dolazaka gostiju, promidžba destinacije.
- Vrijeme: 27.06.2015.
- **Smotra svatovskih zaprega Bijelo Brdo** - U organizaciji Konjogojske udruge Bijelo Brdo i Turističke zajednice općine Erdut u Bijelom Brdu održana je konjogojska smotra i smotra zaprega park u Bijelom Brdu.
- Cilj: Očuvanje tradicije uzgajanja konja i njihovo uključivanje u turističku ponudu općine Erdut.
- Vrijeme 26.09.2015.
- **Pudarina Bijelo Brdo** - Turistička zajednica podržala je manifestaciju koju organizira SKUD "J.J. Zmaj" B. Brdo. Manifestacija koja njeguje kulturno naslijeđe pohađanje Vinograda i čuvanja grožđa.
- Mjesto održavanja Starinska kuća i Vinograd.
- Vrijeme: 06.09.2015.

Tablica 25. OPG na području Općine Erdut - dolasci turista

R.B.	NAZIV OPG - Seljačko domaćinstvo	DOLASCI (TURA) Amerikanca	DOLASCI TURISTA
1.	ZLATICA BLAGOJEVIĆ - ERDUT (GULIVER)	11	100
2.	RADOŠ NADA I VLADO (GULIVER)	11	88
3.	BARBARA NIKOLAŠEVIĆ (GULIVER)	11	105
4.	IVANA SEKE (GULIVER)	10	90
5.	GOSTIĆ SILVIJA	46	460
6.	HAŠČEK ZLATKO	46	465
7.	ĐURIŠIĆ ROZALIJA	46	466
8.	BRANKA ĐURKOV	46	466
9.	SINIŠA PETRIJEVČANIN	46	460
10.	NOVAK BOŽICA (GULIVER)	11	99
11.	LJILJANA BEDE (GULIVER)	11	99
12.	LOVRETIĆ SNJEŽANA	46	466
13.	KOLETAR MARIJA	46	460
14.	TORDINAC DALIBOR (GULIVER)	11	99
15.	JASNA ZEC (GULIVER)	10	90
	UKUPNO:	413	4113

Izvor: Turistička Zajednica Općine Erdut

8.4. TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA BELIŠĆA

Manifestacije

Slanijada Bistrinci (17.1.2015.)

- Već tradicionalno, na odmoru "Drava" u Bistrincima održana je 5. "Slaninijada". Ove godine je sudjelovalo 37 natjecatelja koji su ukrstili raznjeve i pripremali slanine na vatri. Brojni posjetitelji su uživali u ugodnoj i veseloj atmosferi, a organizatori su ugostili mnoge domaće, ali i goste iz susjednih gradova, ljubitelje dobre zabave i boravka u prirodi.

Pokladno jahanje Bistrinci-Belišće (7.2.2015.)

- Drugo pokladno jahanje u Belišću i Bistrincima se održalo 07.02.2015. godine. Jahaća ruta je prošla kroz Bistrince sa stajalištima u Ribarskom domu, u ulici Ljudevita Gaja, Petra Preradovića i I.G. Kovačića gdje su ih s domaćim delicijama počastite "Babuške", te obitelji Torjanac, Vinogradac, Dubrović, a završila se na Tržnom centru u Belišću gdje je gradonačelnik Dinko Burić dočekaao jahače. Bogata manifestacija je bila popraćena zvukovima slavonske tamburice KUD-a "Ante Evetović Miroљjub", Veliškovci, Gat, Tiborjanci i Muške pjevačke skupine "Pajdaši" iz Bocanjevaca.

Valentinovo - Proslava zlatnog i dijamantnog pira (13.2.2015.)

- U petak, 13. veljače 2015. godine u svečanoj sali "Kristal" u Belišću, održana je Proslava zlatnog i dijamantnog pira povodom Valentinova u organizaciji Grada Belišća i Turističke zajednice grada Belišća. Proslava je organizirana za 18 parova koji ove godine slave 50, 55 i 60 godina zajedničkog bračnog života.

Dječji maskenbal (14.2.2015.)

- U subotu, 14. veljače 2015. sa centra Belišća krenula je vesela maskirana povorka djece, roditelja i prijatelja na Dječji maskenbal u organizaciji Društva Naša djeca uz potporu Turističke zajednice grada Belišća i Grada Belišća. Povorka se kretala ulicama Belišća uz pratnju puhačkog orkestra DVD-a Valpovo do nastavno-sportske dvorane Osnovne škole gdje je bio pripremljen zabavni program.

Bocanjevci - Etno selo (11.3.2015.)

- Dana 11. ožujka 2015. godine u prigradskom naselju Bocanjevci održana je svečanost proglašenja naselja Bocanjevci Etno Selom. Svjedoci smo činjenice da su mnoga ruralna područja u našoj Slavoniji i Baranji iseljena, zapuštena ili zaboravljena, ali kako je povratak prirodi i tradiciji sve traženiji turistički trend, Grad Belišće i Turistička zajednica grada Belišća prepoznali su važnost ovog projekta u budućoj turističkoj ponudi destinacije Belišće.

"Biciklom kroz kulture od Harkanja do Belišća" (31.3.2015.) - nabavljeni bicikli za iznajmljivanje kroz PROJEKT

- Dana 31. ožujka 2015. godine simboličnom biciklijadom od zgrade Gradske uprave do Spomenika poginulim pripadnicima 107. brigade obilježen je završetak izgradnje biciklističke staze.
- Novoizgrađena staza duga je 2200 metara i proteže se od mosta na rijeci Dravi pa do Benta i Spomenika te je osvijetljena javnom rasvjetom. Nova biciklistička staza, osim ugodne vožnje nudi i dodatne sadržaje: dvije kućice za promatranje ptica s odgovarajućom opremom, uz stazu je postavljeno 10 klupa, 1 vidikovac i 1 sjenica kao oprema uz stazu za bicikliste, postavljeno je 10 edukativnih znakova o vrijednoj fauni koja se može vidjeti uz biciklističku rutu i postavljena je ograda uz baru Jugovaču kao osiguranje za promatrače i bicikliste. Vrijednost projekta izgradnje biciklističke iznosila je oko 2 milijuna eura. Projekt je sufinancirala EU s 85% ukupne vrijednosti projekta u okviru programa IPA Prekogranična suradnja Mađarska - Hrvatska 2007. - 2013.
- Kroz projekt "Biciklom kroz kulture od Harkanja do Belišća", nabavljeno je 15 bicikla za turiste i građane koji se mogu besplatno iznajmiti u Turističkoj zajednici grada Belišća.

Uskrs u Belišću (2.4.2015. - 4.4.2015.)

- **Uskrsni sajam (2.4.2015. - 4. 4. 2015.)** - Na štandovima koji su bili postavljeni u središtu grada mnogobrojni proizvođači i udruge nudili su razne Uskrsne proizvode: od uskrsnih obojenih jaja, preko šarolikih ukrasa pa sve do različitih slastica i rukotvorina.
- **Gnijezdo s tisuću pisanica (4.4.2015.)** - U subotu, 4. travnja 2015. godine, održana je tradicionalna manifestacija "Gnijezdo s 1000 pisanica" u Parku hrvatskih dragovoljaca Domovinskog rata gdje je bilo postavljeno veliko Uskrsno gnijezdo. Naši najmlađi sugrađani su mogli uživati u bogatom programu dječjeg vrtića "Maslačak" Belišće, društva "Naša djeca" Belišće i dječjoj predstavi "Ti loviš" u izvođenju Scene Martin Hrvatskog doma Vukovar. U gnijezdu se u gomili jaja nalazilo i 10 posebno označenih za koje su mališani koji su ih pronašli dobili prikladne uskrsne paketiće. Manifestacija je završena radionicom na kojoj su se mogle izraditi čestitke metodom "slijepog tiska", a koja je osim djece privukla i nešto starije posjetitelje željne izrade unikatnih i posebnih uskrsnjih čestitki.
- **Volim Belišće, ali čisto! (18.4.2015.)** - U organizaciji Turističke zajednice grada Belišća 18. travnja 2015. održana je tradicionalna akcija pod nazivom "Volim Belišće, ali čisto" u sklopu akcije "Zelena čistka" koja se već 4. godinu održava na razini države. Akcija Zelena čistka - jedan dan za čisti okoliš se provodi u sklopu globalnog pokreta Let's do it! - svjetske akcije World Cleanup 2014. Uređivale su se ulice, javne površine i sam centar Grada. Na samoj akciji je sudjelovalo 40-ak udruga grada Belišća. Glavni cilj je ispunjen, a to je podizanje svijesti građana Hrvatske, pa tako i Belišća, o njihovoj ulozi u stvaranju i načinu odlaganja otpada. Možemo biti ponosni što smo ovom akcijom osigurali svima nama čišću budućnost.
- **Gostovanje Udruge Agroturizam Konavle (17.4.2015 - 19. 4. 2015)** - Uspješnoj dugogodišnjoj suradnji Osječko-baranjske županije, Udruge vinogradara i vinara "Martinovo brdo" Etno Sela Gajić i udruge Agroturizam Konavle, od ove godine se priključila i Turistička zajednica grada Belišća. U organizaciji Grada Belišća i Turističke zajednice grada Belišća, od 17. do 19. travnja 2015. godine u našem su gradu boravili članovi udruge Agroturizam Konavle.

- **Prezentacija TZ grada Biograda na moru (29.4.2015.)**
- Dana 29. travnja 2015. godine u organizaciji Grada Belišća i Turističke zajednice grada Belišća u Romberg Pubu u Belišću je održana prezentacija Turističke zajednice grada Biograd na moru. Centrom Belišća se širio miris i zvuk Mediterana koji je privukao veliki broj posjetitelja. Gosti iz Biograda na moru su nam se predstavili s bogatom gastro i eno ponudom. Građanima su bili ponudeni biogradski specijaliteti poput pečene tune, prženih ušćerenih badema, kroštula, suhih smokvi te neizostavno dalmatinsko vino. Uz zvukove dalmatinske "pisme" posjetitelji su uživali u ugodnoj mediteranskoj atmosferi.

OBILJEŽAVANJE DANA GRADA BELIŠĆA

- **Prvi nastup mažoretkinja grada Belišća (1.5.2015.)** - dana 1. svibnja 2015. godine u organizaciji Grada Belišća i Turističke zajednice grada Belišća na Trgu Ante Starčevića je održan nastup Mažoretkinja grada Belišća koje su se u svom prvom javnom nastupu predstavile građanima Belišća s uvježbanim koreografijama i izvanrednim vještinama te tako oduševile mnoštvo posjetitelja.
- **Večer uz glazbene sastave (2.5.2015.)** - U subotu, 2. svibnja 2015. godine, na pozornici na Trgu Ante Starčevića povodom proslave Dana grada Belišća nastupili su belišćanski sastavi Glazbeni odgoj i Alkotest. Lijepo i ugodno vrijeme uz dobro raspoloženu publiku obogatilo je još jednu večer u našem Belišću i upotpunilo raznolikost proslave Dana grada pop i rock glazbom. Ova večer potvrdila je bogati glazbeni život našega grada i pokazala da ovakav glazbeni izričaj publika voli i ponosi se kvalitetnim glazbenicima iz Belišća.
- **Večer uz KUD-ove, zborove i pjevačke skupine (3.5.2015.)** - U nedjelju 3. svibnja 2015. godine, u organizaciji Grada Belišća i Turističke zajednice grada Belišća nastavio se program obilježavanja Dana grada nastupima Zbora umirovljenika, KUD-a "A.E. Miroljub", Veliškovci, Gat i Tiborjanci, Pjevačke skupine "Pajdaši" i KUD-a "Šokadija" Bocanjevci. Program je započeo u 20 sati na Trgu Ante Starčevića pred brojnom publikom koja je svoje nedjeljno veče odlučila provesti uz izvedbe tradicionalnih slavonskih pjesama, plesove KUD-ova te uz prikaz šokačkog divana. Ovime se još jednom dokazalo kako Belišće ima raznolik i bogat program koji može ponuditi svojim sugrađanima i na taj način dodatno obogatiti kulturnu i turističku ponudu našega grada.
- **Mom gradu s ljubavlju (7.5.2015.)** - U četvrtak, 7. svibnja 2015. godine, na Trgu Ante Starčevića je održana dodjela nagrada za likovne i literarne radove "Mom gradu s ljubavlju" u organizaciji Dječjeg vrtića "Maslačak" i Društva "Naša djeca" Belišće te prigodni program djece Dječjeg vrtića "Maslačak". Nakon naših malih nagrađenih kreativaca uslijedio je plesni program u organizaciji Turističke zajednice grada Belišća. Posjetitelje su svojim pokretima i veselom glazbom rasplesale članice Udruge "ZUM-ZUM" te Ritmike Osnovne škole Ivana Kukuljevića.
- **1. Kup državnih prvaka u kuhanju fiša (8.5.2015.)** - Dana 8. svibnja 2015. godine u Etno Selu Bocanjevci održan je "1. Kup državnih prvaka u kuhanju fiša" u organizaciji Grada Belišća, Turističke zajednice grada Belišća i Udruge "Kotličari" Belišće. Na natjecanje se prijavilo ukupno 22 natjecatelja, državnih prvaka, koji su osvajali odličja na Državnim prvenstvima koja se održavaju od 1996. godine u Osijeku. Poseban ugođaj natjecanju dao je dragi prijatelj Belišća, Davor Dretar Drele koji je vodio cijeli program, te goste i natjecatelje zabavljao do dugo u noć uz nastup sastava "Vječiti osmijeh".
- **Belišćanski dječji festival "VEDROFON" (30.5.2015.)** - Nastupilo je 14 dječjih zborova sa oko 600 malenih pjevača s područja cijele Republike Hrvatske. Svaki zbor izvodio je po tri pjesme od kojih je jedna trebala biti nova autorska koja do tada nije bila javno izvedena. Dodijeljene su i četiri glavne nagrade najboljim zborovima: belišćanski listići (zlatni, srebrni, brončani i bijeli).

- **"Biogradski stol 2015." - festival izvorne hrane, pića, gastronomskih delicija, izvornog suvenira i folkloru (5.6.2015. - 7.6.2015.)** - Turistička zajednica grada Belišća kao organizator, udruga "Kotličari" Belišće, OPG Seoski turizam Novosel, OPG Vinković, te EPG Lehki ove godine su od 5. do 7. lipnja 2015. godine gostovali na festivalu izvorne hrane, pića, gastronomskih delicija, izvornog suvenira i folkloru "Biogradski stol" u Biogradu na moru. Festival pod nazivom "Spojimo zeleno i plavo" okupio je na stolu dužine 1000 metara više od 400 izlagača s područja cijele Hrvatske, ali i šire. U prezentaciji kulturne i gastronomske ponude grada Belišća i prigradskih naselja pomogli su Grad Belišće, Turistička zajednica Osječko-baranjske županije, te Turistička zajednica grada Biograd na moru.
- **Mali grad - veliki ljetni doživljaj (19.06.2015. - 30.08.2015.)**
- **9 Smotra folkloru "Bocanjevci alaj ste milina" (19.6.-21.6.2015.)**
- **Dani športa i rasonode**
- **Fišijada Gat**
- **Čobanijada Tiborjanci**
- **Igre na vodi (11.7.2015.)** - U subotu 11. srpnja 2015. godine u sklopu belišćanske ljetne manifestacije pod nazivom "Mali grad - veliki ljetni doživljaj" i u organizaciji Grada Belišća, Turističke zajednice grada Belišća i Kombela d.o.o., na belišćanskom bazenu održane su tradicionalne "Igre na vodi". U natjecateljskom dijelu nastupilo je 9 ekipa iz Belišća, Bistrinaca, Bocanjevaca, Gata, Gorice Valpovačke, Kitišanaca, Tiborjanaca, Veliškovaca i Vinogradaca. Kao najbolja se ipak pokazala ekipa Bistrinaca osvojivši prvo mjesto dok je na drugom bila ekipa Kitišanaca, a treće mjesto je zauzela ekipa iz Belišća.
- **Završna svečanost Svjetskog kupa u streljaštvu za osobe s invaliditetom (14.7.2015.)** - U utorak, 14. srpnja 2015. godine, grad Belišće imao je iznimno veliku čast biti domaćinom završne svečanosti Svjetskog kupa u streljaštvu za osobe s invaliditetom na gradskom bazenu u Belišću. Organizatori Svjetskog kupa su Hrvatski paraolimpijski odbor i Građansko streljačko društvo Osijek 1784., a natjecanje, koje je izlučno natjecanje za nastup na Paraolimpijskim igrama u Rio de Janieru 2016. godine, trajalo je od 7. do 14. srpnja. Organizatori završne svečanosti Svjetskog kupa Grad Belišće, Turistička zajednica grada Belišća i Kombel d.o.o. u suradnji s organizacijskim odborom Svjetskog kupa u streljaštvu za osobe s invaliditetom ugostili su oko 400 sportaša i sportskih djelatnika, sudionika natjecanja, iz svih dijelova svijeta.
- **Čiklijada (18.7.2015.)** - U subotu, 18. srpnja 2015. godine s početkom u 10:00 sati na staroj Dravi Repnjak održana je deveta po redu "Čiklijada", tradicionalno natjecanje u veslanju ribičkim čamcima čiklovima. Organizator je Turistička zajednica grada Belišća, a suorganizatori su Udruga športskih ribolovaca i Baraber extreme team. Petnaest prijavljenih natjecatelja veslalo je u ribarskim čamcima - čiklovima, a osim ovog, sada već tradicionalnog natjecanja, održano je i revijalno natjecanje u veslanju u kanuima dvosjedima.
- **Amamaterski vaterpolo "3. Vaterpolo u žitu" (18.7.2015.)**
- **Izbor za miss bazena (24.7.2015.)** - U petak 24. srpnja 2015. godine s početkom u 20 sati održao se Izbor za Miss Bazena Belišće 2015. u organizaciji Grada Belišća i Turističke zajednice grada Belišća. Za vođenje programa bio je zadužen naš poznati voditelj Davor Dretar Drele. Stručni ocjenjivački sud su činili: Ljerka Vučković, Slađan Novosel, Kristijan Pavić, Marin Vuksanić i Livija Vinogradac. Prijavilo se 12 djevojaka koje su bile iz Belišća, Bistrinaca, Bocanjevaca, Gorice Valpovačke i Valpova. U prvom izlasku djevojke su se predstavile u ljetnim kreacijama trgovačkog obrta "Levita" koji je bio sponzor te su njihove haljine ostale djevojkama u trajnom vlasništvu. Drugi izlazak je bio rezerviran za kupače kostime čiji su sponzori bili "Konzum d.d.", "Pletix" iz Karlovca i "Vis konfekcija d.d." iz Varaždina, čije su kupače natjecateljice dobile i na poklon. Kako Grad Belišće i Turistička zajednica grada Belišća misle i na svoje posjetitelje manifestacija, u pauzi je bio organiziran još jedan izbor, ali drugačije vrste, Izbor za "Mister debeli". Organizatori svim natjecateljicama i natjecateljima osigurali vrijedne i bogate nagrade.

- **Biciklom do spomenika** - Grad Belišće i Turistička zajednica grada Belišća organizirali su tradicionalnu vožnju "Biciklom do spomenika" i time obilježili Dan pobjede i domovinske zahvalnosti te Dan hrvatskih branitelja na svečan, ali i rekreativan način. Velik broj građana okupio se ispred zgrade Gradske uprave odakle su u biciklističkoj koloni krenuli prema spomeniku poginulim pripadnicima 107. brigade Hrvatske vojske. U svečanom dijelu obilježavanja položeni su vijenci i upaljene svijeće za sve one koji su žrtvovali svoj život za nezavisnu i slobodnu Republiku Hrvatsku.
- **Fišijada - (8.8.2015)** - U subotu 8. kolovoza 2015. godine, održana je tradicionalna "Fišijada", natjecanje u kuhanju fiš-paprikaša na Trgu Ante Starčevića u Belišću u sklopu manifestacije "Mali grad - veliki ljetni doživljaj". Na Fišijadi je sudjelovalo preko 40 majstora fiš-paprikaša koji su pokazali svoje umijeće u kuhanju tog svima poznatog jela, a pobjednik ovogodišnje Fišijade u Belišću ide na državno natjecanje u kuhanju fiš-paprikaša koje se održava u Osijeku. Prvo mjesto osvojio je Darko Kovačević, drugoplasirani je Slađan Novosel, a treće mjesto je zauzeo Deni Živković. Ove godine su organizatori osigurali i posebnu nagradu "Majstor dravskog kotlića". Ovu titulu je osvojila majstorica dravskog fiša, gospođa JASNA REPČEK. Bogatu gastronomsku ponudu upotpunili su izlagači gospodarskog sajma, a sve prisutne natjecatelje i goste zabavljali su Pjevačka skupina "Pajdaši" iz Bocanjevaca te Tamburaški sastav "Ravnica".
- **Državno natjecanje u kuhanju čobanca (14.8.2015.)** -U petak, 14. kolovoza 2015. godine na Trgu Ante Starčevića u Belišću, u sklopu manifestacije "Mali grad - veliki ljetni doživljaj", održano je "1. Državno natjecanje u kuhanju čobanca" pod visokim pokroviteljstvom Ministarstva turizma. Na "1. Državnom natjecanju u kuhanju čobanca" sudjelovalo je više od 60 natjecateljskih ekipa koje su ove godine pokazale svoje umijeće u kuhanju ove poznate slavonske gastronomske delicije. Kako je ovo natjecanje državnog karaktera, osim natjecatelja iz Osječko-baranjske županije, sudjelovali su natjecatelji i iz drugih dijelova Hrvatske: grada Popovače, Slavonskog Broda, te općine Veliko Trojstvo. Prvo mjesto osvojio je Drago Peroković iz Udruge kuhara u kotliću "Kupusari" Donji Miholjac, drugoplasirani je Saša Brezovec iz Belišća, a treće mjesto je osvojio Ivan Pavlinić, koji je kuhao za DVD Veliškovce.
- **Belišćanska zlatna jesen (19.9.2015. - 27.9.2015.)**
- **Međunarodna likovna akademija "PANON 2015." (19.-20.9.2015.)** - Sudionici likovne kolonije: Likovna udruga "Bel - Art" Belišće i likovni umjetnici iz Srbije i Mađarske.
- **Ribičke priče (19. - 20.9.2015.)** - U organizaciji Udruge športskih ribolovaca Belišće i Turističke zajednice grada Belišća u subotu 19. rujna 2015. godine u Ribičkom domu preko Drave otvorena je manifestacija "3. Belišćanske ribičke priče". Održano je natjecanje članova UŠR Belišće u lovu ribe za sve kategorije na Staroj Dravi Repnjak, te natjecanje u kuhanju fiš paprikaša u Ribičkom domu, Drugi dan, 20. rujna 2015. godine, je također bio u duhu ribolova, ali i umjetnosti. Održana je likovna kolonija gdje su slikari Likovne udruge "Bel art" iz Belišća prenijeli sve ljepote Slavonije, Drave i ribolova na svoja platna. Također je nastavljen ribolovni program s pojedinačnim natjecanjem u lovu ribe varalicom tj. blinkiranje na Staroj Dravi Repnjak.
- **Dani makedonske kulture (20.9.2015.)** - U sklopu "Belišćanske zlatne jeseni" održani su Dani makedonske kulture koje je svojom nazočnošću uveličala makedonska veleposlanica. Bogat program započeo je u Gradskoj vijećnici Grada Belišća gdje je veleposlanica održala radni susret s gospodarstvenicima s područja grada Belišća kojima je govorila o gospodarskim i turističkim potencijalima Republike Makedonije te o mogućnostima suradnje dviju zemalja. Dani makedonske kulture nastavili su se u Centru za kulturu Sigmund Romberg, odnosno u Kazališnoj kavani, gdje je dugogodišnja sveučilišna profesorica i pijanistica Jagoga Treneska Cvetičanin održala prezentaciju svoje knjige "40 godina u znaku povezivanja i klavirskog mozaika". Nakon prezentacije, otvorena je izložba starih makedonskih razglednica i rukotvorina

uz prezentaciju bogate gastro ponude makedonske kuhinje koju su pripremili članovi Makedonskog kulturnog društva "Braća Miladinovci" iz Osijeka koji su nakon toga održali koncert i time se predstavili kroz makedonsku pjesmu i ples.

- **Dani piva** - lokacija: Kavana Gutmann, Gradska kavana Belišće, Caffè bar "2 You", Romberg pub, Rock caffè "Cubano".
- **Kazališna predstava "PIVO" (22.9.2015.)** - Teatar Gavran Zagreb, Centar za kulturu Sigmund Romberg.
- **Gastronomija u turističkoj ponudi "GASTRO FEST" (24.9.2015.)** - U četvrtak, 24. rujna 2015. godine u organizaciji Grada Belišća i Turističke zajednice grada Belišća održan je "**Gastro fest**" u Etno selu Bocanjevci u sklopu manifestacije "**Belišćanska zlatna jesen**". Ovogodišnji "Gastro fest" privukao je brojne natjecatelje i izlagače koji su se predstavili svojim kulinarskim umijećem te raznim domaćim proizvodima i rukotvorinama. Stručni ocjenjivački sud u sastavu: profesorica kulinarstva, gospođa Jelica Černi i zamjenica gradonačelnika grada Belišća, gospođa Ljerka Vučković, imale su težak zadatak odabrati najbolje od najboljih u kategorijama za najljepše uređen stol i za najbolje pripravljeno jelo. **U kategoriji za najljepše uređen stol 3. mjesto** pripalo je **Savjetu mladih grada Belišća**, **2. mjesto** osvojila je **Udruga mladih "Ne zaboravi" Tiborjanci**, dok je **Matica umirovljenika grada Belišća** zasluženo osvojila **1. mjesto**. **U kategoriji za najbolje pripravljeno jelo 3. mjesto** osvojio je **Hotel "Art" iz Slavenskog Broda**, **2. mjesto** osvojila je **Lenka Vidošić**, a **najboljim** su proglašeni **DVD Bocanjevci** koji su se istakli tradicionalnom pripremom gastronomskih specijaliteta. Ugodnu atmosferu je upotpunio tamburaški sastav "Čuvari noći" iz Narda uz našeg već dobro poznatog voditelja Davora Dretara - Dreleta.
- **Pekmezijada (25.9.2015.)** - U petak, 25. rujna 2015. godine u organizaciji Grada Belišća i Turističke zajednice grada Belišća održana je tradicionalna peta po redu "Pekmezijada" u sklopu manifestacije "Belišćanska zlatna jesen". Prikazan je tradicionalni način proizvodnje pekmeza koji su sudionici i posjetitelji mogli kušati i ponijeti kući. U popularnoj "Pekmezici" bili su postavljeni i brojni štandovi s prehrambenim proizvodima, suvenirima i mnogim zanimljivim domaćim proizvodima. Ove godine je bilo marljivih izlagača koji su svoje eko pekmeze i razne proizvode od pekmeza prezentirali posjetiteljima Pekmezijade.
- **Europski dan jezika (26.9.2015.)** - Osnovna škola Ivana Kukuljevića Belišće, LOKACIJA: Centar za kulturu Sigmund Romberg
- **Sajam gospodarstva (26.9.2015.)**
Izlagači: poduzetnici, obrtnici, poljoprivrednici, turistički djelatnici, OPG-ovi i drugi
Nastup Belišćanskih mažoretkinja
Nastup Zbora Matice umirovljenika grada Belišća
Nastup ženskog zbora KUD-a "A.E. Miroљjub" Veliškovci, Gat, Tiborjanci
Nastup Tamburaškog sastava KUD-a "Šokadija" Bocanjevci
- **Revija tamburaša "TAMBURAŠKI HIT DO HIT"**
- **Revija tradicijskog ruha (26.9.2015.)**
- **Mimohod KUD-ova, svećanih zaprega i jahača, SMOTRA FOLKLORA (27.9.2015.)**
Ovogodišnja kulturno-turistička manifestacija "Belišćanska zlatna jesen" završena je u nedjelju, 27. rujna 2015. godine mimohodom Kulturno-umjetničkih društava, te svećanih zaprega i jahača Konjogojske udruge Valpovštine.
- Prva terenska nastava na turističkoj destinaciji grada Belišća i prigradskih naselja (17.10.2015.)

- Dodijeljene nagrade za najuređeniju obiteljsku okućnicu i najuređenije prigradskog naselje grada Belišća (6.11.2015.) - U petak, 6. studenog 2015. godine dodjeljene su nagrade za najuređeniju obiteljsku okućnicu i za najuređenije prigradsko naselje grada Belišća u 2015. godini. Turistička zajednica grada Belišća je ovaj natječaj provela u sklopu akcije "Volim Hrvatsku" pod geslom "Više cvijeća - manje smeća". Članice komisije su imale težak zadatak izabrati najljepše okućnice i najuređenije prigradsko naselje. Taj zadatak pripao je gospođi Ljerki Vučković kao predsjednici komisije te članicama komisije gospođi Janji Čeliković i gospođi Marini Novoselnik koje su u Maloj vijećnici Gradske uprave grada Belišća primile pobjednike natječaja i dodijelile im nagrade. U kategoriji za najuređeniju obiteljsku okućnicu, prvo mjesto su osvojile Jadranka Verner iz Bistrinaca i Tihana Barić iz Bocanjevaca, drugo mjesto osvojila je Ana Ivković iz Bistrinaca, dok je treće mjesto pripalo Marici Sabljak iz Bistrinaca. U kategoriji za najuređenije prigradsko naselje grada Belišća, prvo mjesto je osvojilo prigradsko naselje Bocanjevci, dok su drugo mjesto osvojila dva prigradska naselja, Bistrinci i Gorica Valpovačka.
- **Obilježena godišnjica treniranja Beliščanskih mažoretkinja** (7.11.2015.) subotu, 7. studenog 2015. godine u nastavno-sportskoj dvorani Osnovne škole u Belišću, Beliščanske mažoretkinje obilježile su prvu godinu svoga treniranja. Beliščanske mažoretkinje su izvele skupne koreografije te koreografije koje su djevojke same napravile za duo i solo točke. 50 mažoretkinja i to u dvije kategorije, u dječjoj kategoriji koja obuhvaća djevojčice od 3 do 8 godina i kadetkinjama koje čine djevojke od 8 do 12 godina.
- **Advent u Belišću (28.11. - 31.12.2015.)**

8.5. TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA DONJEG MIHOLJCA

U skladu s odredbama Zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, te Statuta TZG DM provodila je politiku Ministarstva turizma, a to je ostvarivanje temeljnih ciljeva u turizmu, kao što su poticanje postojećih resursa, njihovo očuvanje, promicanje i razvoj.

Suradnja s turističkim zajednicama općina/gradova

Programom rada obuhvaćene su sljedeće aktivnosti: Suradnja s Ministarstvom turizma, HTZ-om i TZOBŽ, Suradnja s udrugama i društvima, Promotivne aktivnosti, Sudjelovanje u projektima.

Ostale aktivnosti

Sjednice Turističkog vijeća, priprema Skupština, suradnja s Poreznom upravom, izrada statističkih izvješća prema županijskim i državnim institucijama. Vođenje E-visitor jedinstvenog popisa turista za područje grada, dnevno prikupljanje, tjedna i mjesečna obrada podataka o turističkom prometu na području grada i obavljanje drugih poslova propisanih Zakonom ili drugim propisom, promocija turističke destinacije na razini grada, samostalno i putem udruženog glašavanja upravljanje javnom turističkom infrastrukturom, poticanje i sudjelovanje u uređenju grada, Izrada strateških i razvojnih planova turizma na nivou grada, izdavanje turističkih promotivnih materijala. Obavljanje informativnih poslova u svezi s turističkom ponudom, poticanje i organiziranje kulturnih, zabavnih, umjetničkih, sportskih i drugih manifestacija koje pridonose obogaćivanju turističke ponude grada, Poticanje i organiziranje i provođenje akcija u cilju očuvanja turističkog prostora, unapređivanja turističkog okružja i zaštite čovjekova okoliša, te prirodne i kulturne baštine.

Kontinuirano tijekom cijele godine

Administrativne aktivnosti - statistička obrada podataka, održavanje web stranica i društvenih mreža te pružanje turističkih i općih informacija u turističkom uredu. Stručno turističko vođenje - školske grupe, ostale skupine organizirano i individualno.

Natječaji - kandidature HTZ-nerazvijena područja

- Biciklistički paviljon
- Ambijentalni paviljoni za perivoj
- Smeđa sinalizacija
- Općina Moslavina - uređenje izletišta Orešnjačka bara - pomoć pri kandidaturi.

Međunarodna suradnja

- Razmjena kulturno-umjetničkog programa
- nastup KUD-a "Franjo Ebling" iz Svetog Đurđa" u gradu Harkanju na najvećoj kulturnoj manifestaciji grada Harkanja Festival berbe grožđa - Obilježavanje hrvatskog dana u gradu Harkanju - prekogranična KUD "Hrvatske željeznice" - Varaždin, KUD "Franjo Ebling" Sveti Đurađ, KUD "Josip Čoklić" Rakitovica - gratis kupanje i ručak Odlazak u Sekszard - premijera turističkog filma i festival vina.

Obilježavanje Dana grada - koordinacija i aktivnosti Grad Donji Miholjac

- Izložba policijske opreme
- Gradsko natjecanje u kuhanju fiš-paprikaša - Fišijada
- Miholjački sajam
- Malonogometni božićno - novogodišnji turnir
- Povijesno - Turistička prezentacija grada
- Turističko vođenje za individualne i grupne posjete - cijele godine
- Organizacija Dana grada - koncert Igor Delač & Aura band
- Fišijada-gosti UOTV PLOČE.

Suradnja s gospodarstvenicima

- Ljeto u gradu.

Manifestacije i događanja, suorganizacija i organizacija

- Dani vina i turizma - Manifestacija Osječko-baranjske županije
- Ocjenjivanje kvalitete domaćih slavonskih kobasica - kobasicijada - suorganizacija
- U Varoš na poklade - Kud Franjo Ebling Sveti Đurađ - kulturna manifestacija
- Dan prirode
- Oldtimer susreti - u suradnji s Old timer klubom Našice
- Miholjačko sijelo - KUD Matija Gubec- najveća kulturna manifestacija miholjštine
- Organizacija koncerta TS Zlatni vez i promidžbene aktivnosti Cijelodnevno turističko vođenje za KUD HŽ iz Varaždina, Gratis kupanje za KUD iz BiH
- 13. lipnja (1.) OTVORENO MEĐUNARODNO NATJECANJE U KUHANJU ČOBANCA
- Organizator udruga Dravski vir, Suorganizator: Turistička zajednica grada Donjeg Miholjca
- Star trek NLO konvencija
- Susreti naroda i kultura - KUD Napredak Podgajci Podravski
- Zlatna berba - KUD Josip Čoklić - izvorna kulturna manifestacija
- Pračkijada - Radikovci - Prvenstvo Slavonije u gađanju pračkom
- Međunarodna izložba pasa CAC 2013.
- Volim Donji Miholjac - u suradnji s Policijskom postajom Donji Miholjac
- Kobasicijada - gradsko natjecanje u kvaliteti slavonske domaće kobasice
- Preventivna akcija "MANJE ORUŽJA, MANJE TRAGEDIJA" U suradnji: PU Osječko baranjska, Odsjek prevencije, PP Donji Miholjac, HCK - Gradsko društvo Donji Miholjac, Lions klub "Mihael", UHDDR, HVIDRA, Srednja škola Donji Miholjac, OŠ August Harambašić" Donji Miholjac
- Proslava 1. svibnja - GRAHIJADA - organizator KUPUSARI
- BACK&YARD FESTIVAL.

Sajmovi

- Sajam Salori
- Sajam mogućnosti - sajam udruga Donji Miholjac - u suradnji s Policijskom postajom Donji Miholjac
- Turistički klaster - slavonska košarica.

Studijska putovanja

- Festival renesanse - Koprivnica
- Sajam vina i hrane Ravangrad - Sombor
- 19. 05. 2015. STUDIJSKO PUTOVANJE RAI TV - PRIHVAT NOVINARA IZ ITALIJE u organizaciji HTZ-e i TZOBŽ - naglasak na prirodne znamenitosti Etno Blanje i Perivoj Prandau - Mailath

Božićno-novogodišnje aktivnosti - organizacija dočeka Nove godine na Trgu A. Starčevića

- Božićno-novogodišnje prezentacije na Trgu A. Starčevića (udruge i kulturi I OPG-a)
- Doček Nove godine.

8.6. TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA VALPOVA

Organizacija manifestacija:

- **Valpovačko turističko ljeto 2015.** - Od 22. srpnja do 19. rujna Turistička zajednica Grada Valpova osmislila je kvalitetan i raznovrstan program koji je bio prilagođen mlađoj i starijoj populaciji posjetitelja. Najposjećenija događanja u sklopu Valpovačkog Turističkog ljeta bila su:
 1. Greenroom party (dvorac Normann Prandau)
 2. Reunited festival (dvorac Normann Prandau)
 3. Ljetno kino (Centar kulture "M.P. Katančić", terasa)
 4. Kazalište pod zvijezdama (dvorac Normann Prandau)
 5. Vukovar film festival- festival dokumentarnog filma (Centar kulture "M.P. Katančić", terasa)
 6. Koncerti zabavne glazbe (nastupi nekoliko glazbenih sastava na Trgu kralja Tomislava)
 7. Etno-večer (HKUD "1905" Valpovo, Puhački orkestar DVD-a Valpovo i gradske mažoretkinje)
 8. Plava Hrvatska (Trg kralja Tomislava)
 9. klapska glazba, degustacija vina i riba s gradela)
 10. Zelena Hrvatska (Trg kralja Tomislava tamburaška noć, roštilj, degustacija rakije)
 11. Zumba fitness Master class (Trg kralja Tomislava plesna večer)
 12. Fišijada u Valpovu i finalna Fišijada u Nardu
 13. Valpovačka ljetna noć kao središnja manifestacija u okviru ovog progama u kojem se održao nastup plesačica, glazbenih sastava, eko-etno sajam i natjecanje u kuhanju čobanca.

TZ Valpovo sudjelovala je u organizaciji sljedećih manifestacija:

- Kobasicijada u Komlo Mađarska (7. veljače)
- Roštiljada (21. svibanj)
- Poduzetnički sajam 2015. (25. i 26. rujan)
- Božićni sajam (16. - 19. prosinac)
- Božićno - novogodišnji program u Valpovu (16. - 31. prosinac)
- Uskršnji sajam (20. - 25. travnja)
- Eko - etno sajam u sklopu Ljeta valpovačkog (28. lipnja)

Provedbe aktivnosti vezanih uz natječaje Hrvatske turističke zajednice i Ministarstva turizma

- Uređenje Valpovačkog Perivoja
- Postavljene nove klupe i koševi u baroknom stilu na 10 lokacija
- Provedba ostalih aktivnosti sukladno zadaćama općinske/gradske/područne TZ
- Sustav za prijavu turista e-Visitor
- Potpore manifestacijama u prigradskim naseljima Grada Valpova:
- Dječji karneval, Regata Nard, Selo moje belo, Ladimirevački divani, Godišnji koncerti KUD-ova Ivanovci, Nard, Smotra folklora Harkanovci, Smotra folklora Nard.

8.7. TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA NAŠICA

Manifestacije u 2015. godini

- **doček Nove Godine** na našičkom središnjem trgu s nizom turističko-ugostiteljskih i zabavnih sadržaja.
- **Adventski sajam** u Našicama.
- **Našičke zimske noći 2015.** Nastup KUD-ova svaki petak i subotu u prostoru hotela Park do datuma kada počinje korizma.
- **Noć muzeja** - 2015. uz našičku zimsku noć.
- **Izložba slika** galerija predaka šest portreta ulja na platnu grofova Pejačevića koja je postavljena nakon 70 godina kao stalna postava u muzeju.
- **Organizacija promocije knjiga** Tomislava Žigmanova iz Subotice i projekcije filma "Sve je bio dobar san" Branka Ištvančića.
- Nastup sa županijom OBŽ u Svetom Petru u šumi Kobasicom u Europu 2015.
- Sudjelovanje na manifestaciji u Tovarniku.
- **Uskrсни ponedjeljak velika izložba Oldtimer**a s pratećim sadržajima 2015.
- organiziranje priredbi "**Našičke ljetne noći**" uz bogat koncertni i ugostiteljsko-turistički program na prostoru centra Našica svaki petak cijelo ljeto.
- Nedjeljna promenade, trinaest nedjelja kroz ljetni period na terasi hotela Park uz ljetno kino na pozornici u Perivoju Pejačević.
- **Susreti izviđača Slavonije i Baranje** u Našicama uz izviđački klub Javor iz Osijeka
- **Motosusreti sa nastupom** Crvene Jabuke u 2015.
- **7. Dani vina i turizma** osječko baranjske županije uz nastup Zdenke Kovačiček.
- Organizacija proslave **Ludi dan maturanata**.
- Izrada publikacija Ptice Našičkog kraja i Našice moj grad.
- **Uređivanje i izdavanje fotomonografije** grada Našica obnovljeno izdanje.
- Impuls park festival mladih sa udrugom Klan u sedmom mjesecu u perivoju Pejačević.
- Doček državne reprezentacije u Šaranskom ribolovu sa svjetskog prvenstva u Španjolskoj.
- "**Lijepom Našom**" u Našicama javno snimanje emisije HTV-a - organizatori
- folklorne priredbe i nastupi HKUD-ova našičkog kraja u okviru "Antunovskih svečanosti".
- Koncert TS Garavi i Cecilije 13.06.i grupe Vatra 14.06.
- **Festival Dani slavonske šume** 15 jubilej u 2015. godini kulturna, turistička gospodarska, ekološka, gastro i sportska manifestacija uz rekordno sudjelovanje oko dvije tisuće sudionika uz desetak tisuća posjetitelja.
- Koncert Žaka Houdeka u Noći festivala sa velikim vatrometom.
- "**Festival hobija**" uz sudjelovanje našičkih udruga, kolekcionara i hobista na glavnom našičkom trgu.
- Proslava blagdana Velike gospe u Našicama.
- **Dan 132. brigade HV.**
- manifestacija "Dan pobjede nad tzv. JNA u Našicama"
- **Memorijal Dore Pejačević** kao suorganizatori.
- Kolonija umjetničke keramike Hinko Juhn kao suorganizatori.
- Salon figurativnog slikarstva Izidor Kršnjavi organizacija izložbe.
- tiskanje promotivnog materijala za Grad Našice (kalendari, prospekti, suveniri).
- uređenje turističke signalizacije.
- različiti sportski sadržaji i humanitarne akcije na području Grada Našica i susjednih općina - dan Našičkog sporta, proglašenje sportaša godine.
- suradnja s udrugom ŠUD Šaran na uređenju jezera Lapovac i našičkog perivoja.
- sudjelovanje na svim manifestacijama u okviru nastupa Osječko baranjske županije po Hrvatskoj. (npr Vrbnik, Zagreb, Istra)
- sudjelovanje na sajmovima u sklopu turističke ponude Osječko-baranjske županije.

8.8. TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA OSIJEKA

Aktivnosti TZ OSIJEK u 2015. godini

- Promocija (oglašavanje I publicitet)
- TZ GRADA Osijek tijekom 2015. godine kontinuirano je provodila promotivne aktivnosti, koje dijelimo na aktivnosti **oglašavanja** i aktivnosti **publiciteta** u medijima. Aktivnosti oglašavanja realizirani su u ukupnoj vrijednosti od 200.000,00 kn u suradnji s HTZ po modelu tzv. "Udruženog oglašavanja" u kome je HTZ sudjelovao sa 80% financijskih sredstava (160.000,00 kn), a TZ Osijek sa 20% financijskih sredstava (40.000,00 kn).
- Oglašavanje je provedeno kroz 4 kvartala na nacionalnoj razini (internetski portali, radio i tisak), te na regionalnoj razini (radio, tisak i lokalne tv). Putem **radio postaja** emitirani su radio spotovi i najave događanja, te sponzorirane radio emisije, u **tisku** su objavljene plaćene reportaže i dizajnirani oglasi, dok su putem **TV postaja** emitirani tv spotovi i tv reportaže. Poseban naglasak ove je godine bio na internetskom oglašavanju (društvene mreže, facebook i google adwords) čime smo značajno promovirali međunarodnom tržištu turističku ponudu grada Osijeka, najznačajnije turističke manifestacije, smještaj i gastronomiju, kulturne i sportske priredbe.
- Od promocijskih aktivnosti zajednički projekt "**Promo tour Pannonian Challenge**" osmišljen u suradnji s udrugom Pannonian, koji je tijekom lipnja i srpnja proveden kao svojevrsni Pannonian show sa skakaonicom i nastupima vozača u četiri grada (Zagreb, Rijeka, Zadar i Split) s ciljem najave i promocije manifestacije "Pannonian Challenge".
- Nastupi na sajmovima, izložbama i konferencijama na kojima je promoviran grad Osijek sa svojim turističkim potencijalima također su dio promotivnih aktivnosti koje su ostvarene ove godine.
- Pod promocijskim aktivnostima tijekom 2015. godine TZ Osijek ostvarila je i značaja broj turističkih razgleda grada, koje smo samostalno ili u suradnji s udrugama turističkih vodiča upriličili prilikom održavanja poslovnih skupova, kongresa, sportskih, zabavnih i sl. okupljanja.
- **Publicitet** kojim je kreiran dojam o turističkom potencijalu grada Osijeka ostvaren je kroz brojne strane i domaće elektronske i tiskane medije, prilikom dolazaka novinarskih ekipa u grad ili javljanja u radio i tv program. Od brojnih stranih novinara posebno ističemo poznatog svjetskog blogera **Paula Bradnya**, te posjet francuskih turista koji snimaju video reportaže mobitelom, nadalje se ističu brojna javljanja na nacionalnoj HRT (Dobro jutro, Hrvatska danas, emisija Šušur, te HR 2). Osim nacionalnih medija ostvaren je intenzivan publicitet u regionalnim medijima (Glas Slavonije, STV OSTV) posebice prilikom najava manifestacija i akcija tijekom cijele godine.

Potpore manifestacijama

- Večeri vina i umjetnosti/lipanj, Festival vina/prosinac), a koje su svojim sadržajem afirmirale vinski turizam u gradu i regiji.
- **sportske priredbe** (Evropsko prvenstvo u rukometu, Evropsko prvenstvo u streljaštvu, Svjetski kup u gimnastici, te Evropsko prvenstvo studenata u nogometu)
- Osječko ljeto culture
- Osječke ljetne noći
- Pannonian Challenge
- Zemlja bez granica
- Dani piva u Osijeku
- klaster "Slavonska košarica"
- Uskrs u Osijeku
- Advent u Osijeku.

Kreiranje i razvoj turističkih proizvoda

- U suradnji s Gradom Osijekom TZ Osijek sudjelovala je i ove godine u dosadašnjim programima (Gradski pandur, Fijaker s konjskom zapregom, Stari tramvaj, Božićna bajka, te Izložba "Vodeni svijet") koji svojim sadržajem turističku ponudu čini zanimljivijom.

- Kada govorimo o kreiranju i razvoju novih turističkih proizvoda prvenstveno mislimo na one programe, robu ili usluge, koji obogaćuju već postojeću turističku ponudu ili stvaraju sasvim nove sadržaje, koji svojom atraktivnošću stvaraju motiv za dolazak posjetitelja u grad Osijek.
- Jedan od takvih projekata zasigurno je i replika stare **vodenice na Dravi** izgrađene u okviru međunarodnog IPA projekta prekogranične suradnje Hrvatska-Mađarska. U navedenom projektu TZ Osijek sudjelovala je kao projektni parter kroz aktivnosti promocije, izrade promotivne brošure i turističke mape, organizacije izrade stručnih studija na temu starih zanata, vodenica na Dravi i etnografske baštine, izrade studije stručne ekspertize održivosti vodenice na primjeru Vodenice na Muri, organizacije Info dana, studijskog tematskog putovanja za turističke djelatnike, te organizacija završne konferencije projekta.
- **Zaboravljena Tvrđa** jedan je novi projekt nastao u suradnji TZ Osijek, Grada Osijeka i udruge Cro kultura, a ima za cilj programskim i scenskim nastupom glumaca afirmirati Tvrđu, njene građevine, povijesne osobe i događaje. Program pripada pristupu tzv. "živuće povijesti", koja se zbog svog atraktivnog, zanimljivog i edukativnog pristupa koristi u brojnim razvijenim turističkim destinacijama.
- TZ Osijek organizirala je nekoliko tematskih sastanaka s predstavnicima nositeljima smještajne ponude grada, te s predstavnicima ugostiteljske ponude grada u cilju kreiranja zajedničkih "**osječkih**" **paket aranžmana**, posebice prilikom održavanja manifestacija u gradu. Rezultat tih aktivnosti su i prvi turistički paketi (autobusni prijevoz, smještaj, te ugostiteljski popusti).
- Osim navedenog tijekom godine djelatnici TZ Osijek sudjelovali su na nekoliko značajnih skupova, prezentacija i radionica, koji su imali svrhu poslovnog umrežavanja i povezivanje u cilju kreiranja novih proizvoda. Tu se prvenstveno misli na ostvarene kontakte sa kolegama iz **TZ Zagreb** (tema razvoj Adventa u Zagrebu), **TZ Varaždin** (razvoj manifestacije Špancir fest), te **TZ Split** (razvoj destinacijskog menadžmenta).
- Pored suradnje s kolegama iz sustava TZ, ostvarena je suradnja s Ekonomskim fakultetom iz Osijeka (analize manifestacija Pannonian Challenge, analiza **klastera "Slavonska košarica"**), suradnja sa Ugostiteljsko-turističkom školom Osijek (projekt "**Osječki knedl sat**"), suradnja sa Istarskom razvojnom agencijom (analiza projekta "**Istra Inspirit**"), suradnja sa TZ Sombor i TZ Subotica za buduće projekte prekogranične suradnje.
- Povodom Dana grada Osijeka održali smo i tradicionalne akcije izbora "**Najljepše uređen balkon i okućnica**", koja teži poticati aktivnosti koje imaju za cilj uređenje grada kao turističke destinacije. **Izbor za najbolji lampion osječkih osnovnih škola**, te Državno natjecanje u **kuhanju fiš paprikaša**.
- TZ Osijek povodom obilježavanja 60 godišnjice rada osmislila je novi vizualni identitet u komunikaciji, te aplikacijama prilikom izrade promotivnih materijala za koji se nadamo da će odgovoriti tržišnim potrebama današnjice.

Sve navedene aktivnosti zasigurno su rezultirale uspješnijoj promociji grada Osijeka na karti turističkih destinacija u regiji, a tome u prilog najbolje govore rezultati ostvarenih turističkih dolazaka i noćenja, koji su u 2015. godini u odnosu na prethodnu godinu **porasli za gotovo 10%**. Ovaj ostvareni rezultat veseli sve poslovne subjekte koji se bave turizmom ili s turizmom neposredno povezane djelatnosti, a posebice djelatnike TZ Osijek.

8.9. TURISTIČKA ZAJEDNICA BARANJE

Manifestacije

- **Vinceška** - 18. - 24.01.2015. obilježava se blagdan Sv. Vinka, tzv. Vinceška. U vinskim podrumima i vinarijama diljem Baranje slavi se Dan Sv. Vinka, zaštitnika vinara. TZ Baranje promovirala je Vincešku, a ugostitelji su ovim povodom ponudili svoje akcijske ponude koje smo objavili u medijima. Djelatnici TZ Baranje sudjelovali su na obilježavanju najveće Vinceške u Baranji, u novoj Beljskoj vinariji
- **Buše u Baranji** - 08.02. - 17.02.2015. održana je manifestacija Buše u Baranji. U sklopu manifestacije održano je pokladno jahanje u Branjin Vrhu u organizaciji Konjogojske udruge Baranja, te pokladno jahanje u Popovcu. U Baranjskom Petrovom Selu oživljen je običaj "lipih i strašnih buša"

- **Dolazak prvog kruzera** - 13.03.2015 datum *prvog dolaska riječnih kruzera u Baranju* - TZ Baranje je dočekala prvi kruzer i pozdravila putnike, te im zaželjela dobrodošlicu upoznavši ih sa ponudom i radom TZ Baranje.
- **Proljetni vašar u Karancu** - 29.03.2015 održan je proljetni vašar u Karancu. Pored sajma domaćih proizvoda, birala se i najveća "princeza pušnice" slanina.
- **Prvi Hrvatski ruralni parlament** - 16.04.2015. godine, u belomanastirskom Hotelu Patria počeo je Prvi Hrvatski ruralni parlament (HRP). Domaćin je bila Osječko-baranjska županija, organizatori su bili Hrvatska mreža za ruralni razvoj (HMRR), osječka Udruga za kreativni razvoj Slap, Grad Beli Manastir i Lokalna akcijska grupa (LAG) Baranja. Na HRP-u je sudjelovalo preko 200 sudionika iz različitih krajeva Hrvatske, ali i susjednih zemalja (BiH, Slovenije i Srbije) i Europske Unije. TZ Baranje je bila suorganizator događanja, te je pomogla u organizaciji radionica i smještaja za sudionike.
- **7. Dani vina i turizma** u Belom Manastiru - 18. travnja 2015. u Belom Manastiru održani su 7. Dani vina i turizma Osječko-baranjske županije. U sklopu sajma održan je sajam baranjskih vina i domaćih proizvoda.
- **Različitost je bogatstvo** - 10.05.2014., manifestacija koja se održava u Belom Manastiru s ciljem očuvanja i prikazivanja običaja svih nacija koje obitavaju na području grada i Baranje, a ima ih oko 20.
- **Kulinijada Jagodnjak** - 21. - 24.05.2015. tradicionalna manifestacija u sklopu koje se održava i međunarodno ocjenjivanje kulena. Jedinstveni gastro događaj koji okuplja veliki broj sudionika i posjetitelja. U sklopu manifestacije održano je i natjecanje u pečenju Cigan pečenja.
- **Štruklijada** - 30.05.2015. U sklopu Dana Općine Popovac održana je tradicionalna Štruklijada u Popovcu. Organizator Štruklijade je udruga žena Maska iz Popovca.
- **GatorFest** - 12. i 13.06.2015. u organizaciji TZ Baranje, Kneževih parkova i Općine Kneževi Vinogradi održan je GatorFest - festival dobrog vina, koji je trajao dva dana. Program se održao u Zmajevcu, u Katoličkom i Reformatskom surduku, gdje je oživljena legenda o *Crvenoj Marti*, organizirane su igre i radionice za djecu te glazbeni i kulturni program. Organiziran je veliki sajam domaćih proizvoda, te veliki stol vina. Na kraju programa nastupio je poznati glazbenik Marijan Ban. Također, održano je i međunarodno ocjenjivanje vina.
- **Tidabudibudab festival** - 26. i 27.06.2015. na Šećeranskom jezeru održan je prvi festival DUB glazbe čiji korijeni potječu iz jamajkanske i reggae glazbe nastale 60ih godina upravo na Jamajci.
- **Grahijada** - 18.07.2015. u organizaciji MNK Beli Manastir održana je tradicionalna 14. Grahijada u Belom Manastiru - Prvenstvo svijeta i okolnih sela u kuhanju graha. Na natjecanju sudjeluju natjecatelji iz Hrvatske te susjednih zemalja (Mađarska i Srbija). U sklopu **Grahijade je održana lončarska radionica, koju su održavali lončari iz Baranje te Mađarske.** Također, održano je i natjecanje u kuhanju graha u glinenim ćupovima, kao spoj tradicionalnih baranjskih obrta i gastronomije.
- **Akademija blata** - 29.07. - 04.07.2015. u organizaciji restorana Baranjska kuća, održana je Akademija blata u Karancu, gdje su svi posjetitelji učili kako napraviti ciglu od blata te su sagradili jednu autohtonu baranjsku kuću. Tema ovogodišnje Akademije je primjena tradicionalne arhitekture u gastronomiji i sve što je uz to vezano. Riječ o gradnji takozvanih čeragaških i krušnih (zemljanih) peći koje će poslužiti za pripremanje tradicionalnih jela.
- **Darko igre na vodi** - TZ Baranje sudjelovala je na tradicionalnim ljetnim igrama na vodi "Darko". Igre organizira PGDI, a održavaju se na belomanastirskim bazenima. TZ Baranje i PGDI održali su sastanak vezano za igre na vodi koje planiramo proširiti, te napraviti od njih događanje.
- **Slama Land Art festival** - 08. - 09.08.2015., u organizacije Udruge Slama, Grada Belog Manastira i TZ Baranje održan je još jedan Slama Land art festival koji je nakon nekoliko godina vraćen u Baranju. Festival je održan već drugu godinu za redom na obiteljskom izletištu Šećeransko jezero.

- **Surduk Trek** kolovoz 2015., članovi Orijentacijskog kluba Sova iz Šećerane organizirali su tradicionalni međunarodni treking utrku brdskim biciklima, pod nazivom Surduk trek Baranja. Pozivu organizatora odazvali su se natjecatelji iz različitih dijelova Hrvatske te gosti iz Bosne i Hercegovine, Srbije i Slovenije. Zadatak je natjecateljima bio u što kraćem roku obići cijelu stazu i pronaći sve zadane kontrolne točke, ucrtane na topografskoj karti.
- **Jesen u Baranji** 19.09. - 3.10.2015. - tradicionalna manifestacija Jesen u Baranji, održavala se nekoliko dana, a provedene aktivnosti su: Međunarodna likovna kolonija u Petlovcu te u Belom Manastiru su održane: Smotra svatovskih zaprega", dječje radionice i sajam na temu "Med i pčelinji proizvodi", Fišijada - otvoreno prvenstvo Baranje u kuhanju fiš paprikaša te koncerti TS Krivi spoj.
- **Jesenfest** - 03.10.2015 na jezeru Đola u Dardi održana je manifestacija Jesenfest. Udruga za ruralni turizam Đola organizirala je manifestaciju zajedno sa TZ Baranje.
- **Vinski maraton** - 5.10.2015., svake prve subote u listopadu se održava tradicionalni Vinski maraton koja je ujedno i najposjećenija manifestacija na području cijele Baranje, a isto tako je i najbolje medijski popraćena. Smještajni kapaciteti na području Baranje su popunjeni i traži se krevet više. Glavni cilj je očuvanje surduka i gatora koji su jedinstveni u svijetu, a u kojima vinari čuvaju svoja vina, koji su jedan od razloga održavanja ove manifestacije kojom se promoviraju baranjske vinske ceste, vinari i vina. U 2015 na međunarodnm festivalu je sudjelovalo rekordnih 1200 natjecatelja.
- **Posjet trojice Francuza i snimanje filma o Baranji** - tijekom listopada 2015 godine Slavoniju i Baranju su posjetili trojica mladih Francuza koji su snimili film o Hrvatskoj. Na poziv TZ Baranje i obiteljskog smještaja Maksimilijan iz Osijeka Francuzi su imali prigodu uživati 7 dana u Slavoniji i Baranji. Gotovo svi turistički dionici sa područja TZ Baranje ugostili su mlade Francuze i pokazali im ono najbolje što Baranja nudi. Rezime njihovog posjeta je medijski prostor koji je njihovim posjetom dobila TZ Baranje, kao i zanimljiv filmski uradak mladih Francuza.
- **Zimski vašar i Čvarakfest** - 28.11.2015 održan je Zimski vašar i "Čvarakfest" - tradicionalni gastro doživljaj koji privlači brojne strane i domaće turiste. U sklopu manifestaciji održano je natjecanje za najboljeg mesara i čvarak-majstora.
- **Advent u Baranji** - tijekom prosinca 2015., TZ Baranje je organizirala treći po redu Advent u Baranji, manifestaciju koja okuplja veliki broj sudionika (udruga, OPG-ova, smještajnih objekata, restorana, institucija i dr.). Održava se na različitim lokacijama i to: Božićni sajam u Belom Manastiru, Zimski vašar i Čvarak Fest u Karancu, Advent u Kneževim Vinogradima, Božićni koncert na orguljama Josefa Angstera u crkvi Sv. Mihaela arkandela u Kneževim Vinogradima, nastup vokalnog ansambla Brevis. Advent u Dardi.
- **Etnološki centar baranjske baštine** - TZ Baranje je proteklu 2015 godinu intenzivno radila na projektu Etnološki centar Baranjske baštine u daljnjem tekstu ECBB. Nositelj projekta kojeg financira Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova europske unije ECBB je Grad Beli Manastir, dok je partner TZ Baranje. Sva tri djelatnika TZ Baranje 50% svog radnog vremena provode u provedbi projekta Etnološki centar baranjske baštine, iz kojega se sufinancira i 50% plaća. Radilo se na promociji Etnološkog centra baranjske baštine, skupljale su se starine, stari predmeti, nošnje i druge vrijednosti s ciljem očuvanja bogate baranjske kulture i tradicije. Održani su brojni sastanci sa pojedincima koji posjeduju starine, udrugama u kulturi i svima koji će sudjelovati u provođenju projekta ECBB. U sklopu projekta izrađena je strategija razvoja ECBB, te je provedeno ukupno 8 radionica I i II modula, namijenjenih udrugama u kulturi i turističkim dionicima. Ured TZ Baranje biti će u prostorijama ECBB, gdje će se nalaziti i suvenirnica, ugostiteljski objekt, stalni i privremeni postav, te zanimljiv vanjski paviljon. ECBB će od 18.05.2016 godine biti otvoren u funkciji turizma, te će biti centralno mjesto razvoja turizma za regiju Baranja.

8.10. TURISTIČKA ZAJEDNICA OPĆINE BIZOVAC

Najznačajnije manifestacije koje organizira i u kojima sudjeluje Turistička zajednica Općine Bizovac i Općina Bizovac su:

- Olimpijada starih športova u Brođancima i
- Bizovačke ljetne večeri.

Značaj ulaska strateškog partnera u Bizovačke toplice

- Poljoprivreda, malo poduzetništvo i turizam temeljne su odrednice gospodarskog razvoja općine Bizovac stoga bi zasigurno nova ulaganja "Sunce Koncerna" u revitalizaciju postojećih turističkih sadržaja i planirane investicije snažno utjecala na gospodarski razvoj naše općine što će doprinijeti povećanju smještajnih kapaciteta, pospješiti otvaranje novih radnih mjesta kako u turističkom sektoru tako i u drugim gospodarskim granama. Vrlo brzo oživjeti će razne uslužne djelatnosti, privatni smještaj, ugostiteljska ponuda i drugi selektivni oblici turističke ponude poput kongresnog, lovnog, ribolovnog, seoskog, rekreativnog i izletničkog turizma. U cilju agresivnijeg i uspješnog povratka na domaćem i stranom tržištu koristit ćemo sve naše prednosti, a prije svega prometnu dostupnost, bogatstvo povijesnih, kulturnih i prirodnih atrakcija u okruženju, poljoprivredne resurse, zdravu hranu, čist okoliš i izdašnost geotermalnih izvora sa zalihom vode u utrobi zemlje neiscrpnih u narednih 1000 godina.

Turistički projekti lokalne samouprave

- Svi općinski projekti biti će usmjereni u rješavanje problema prateće komunalne infrastrukture,
- uređenje turističkog okruženja,
- uređenje javnih zelenih površina,
- obnova kulturno povijesnih spomenika,
- izgradnju šetnica, parkova, javne rasvjete,
- Izgradnja prometnica, pješačkih i biciklističkih staza, sportsko-rekreativnih objekata i drugih sadržaja koji doprinose obogaćivanju turističke ponude.
- organizacija sportskih i kulturnih manifestacija te putem novih dostupnih medija promovirati našu destinaciju.

8.11. TURISTIČKA ZAJEDNICA OPĆINE DRAŽ

Turistička zajednica općine Draž obavlja posebno sljedeće djelatnosti:

- Sudjeluje u poticanju i organiziranju kulturnih manifestacija, naročito onih koje imaju zadatak očuvati tradicionalnu kulturnu baštinu i narodne običaje,
- Posjećuje kulturne i tradicionalne izložbe, sajmove, manifestacije,
- Promovira Turističku zajednicu preko interneta, nadopunjava i mijenja sadržaj web stranice www.tz-draz.hr,
- Sukladno mogućnostima financijski potpomaže svim aktivnosti na području Općine Draž,
- Stvara ozračje za aktiviranje mladih (pa i starijih) u očuvanju bogatih narodnih običaja,
- Razvija suradnju sa fizičkim i pravnim osobama, a sve zbog unapređenja turističke ponude i očuvanja prirodnih ljepota i kulturne baštine,
- Radi na promoviranju i poticanju izrade suvenira na području Općine Draž,
- Uz već postojeće, proširuje turističku ponudu na ostale turističke djelatnosti (sklapanje ponuda sa turističkim agencijama) i sl.
- Vodi računa o kruzerima koji pristaju na području luke u Batini i nudi im aktivnosti u općini Draž i Osječko-baranjskoj županiji.

Aktivnosti kroz manifestacije u 2015. godini.

- "**Snježna kraljica**": natjecanje u sanjkanju na Bunarić dolu, Gajić planina.
- "**Vinceška**" - običaj blagoslivljanja vinove loze i započinjanje vinogradarske godine. Održava se svake godine 22. siječnja.
- "**Kobasicijada**" u Gajiću svake godine krajem veljače.
- "**Buše**" - običaj koji se očuvao do danas a potječe iz vremena protjerivanja Turaka sa ovih prostora. Postoje tzv. "male" i "velike buše". Velike se buše održavaju uvijek na pokladni ponedjeljak i pokladni utorak.
- "**Marijansko pjevanje**" - održava se već desetak godina u mjesecu svibnju u crkvi Sv. Petra i Pavla kod Topolja.

- **"Baranjski bećarac"** - održava se već 25 godina, s prekidom u vrijeme Domovinskog rata. Prezentacija je to "šokačkih" običaja, plesova i nošnji koja traje dva dana, obično prvi vikend u lipnju. Održava se u 4 šokačka sela: Duboševica, Topolje, Gajić i Draž, uvijek u drugom selu.
- **"Regata mira"** - Nakon mirne reintegracije započinje ovaj kulturni događaj u kojemu sudjeluje oko stotinjak sudionika u 30-40 čamaca, iz Hrvatske, Srbije i Mađarske. Kreće sa Zelenog otoka u batini, preko Vukovara do Iloka. Ona je simbol žrtava, gradnje i rušenja mostova te podsjetnik na rat i na stanje koje se više ne smije ponoviti. Isto tako promovira i baranjski turizam. Održava se prvi vikend u srpnju.
- **Turnir odbojke na pijesku** - na Zelenom otoku, održava se svake godine u suradnji s udrugom Zeleni Batina, kroz cjelodnevni turnir navečer su nastupi DJ.
- **"Somijada"** - na Topoljskom dunavcu (trodnevna), svake godine u suradnji ŠRD "Linjak" Topolje, održava se krajem mjeseca srpnja.
- **"Motosusreti"** u Batini - Iz godine u godinu sve veći i bolji. Spadaju u jedne od najposjećenijih i najbolje organiziranih moto susreta u Hrvatskoj, gdje se okupljaju motoristi iz Hrvatske, Mađarske, Njemačke, Srbije, Švicarske itd. Održavaju se drugi vikend u kolovozu.
- **Maraton** - **Da se ne zaboravi Baranja '91"** u suradnji s Udrugom Glasnici istine-Hrvatski maratonci, održava se krajem mjeseca kolovoza Memorijalni maraton od Osijeka do Batine pod nazivom "Da se ne zaboravi Baranja '91".
- **"Pudarina"** u organizaciji udruge "Martinovo brdo" već nekoliko godina okuplja KUD-ove iz Baranje i Slavonije gdje se prikazuju običaji čuvanja grožđa prije berbe. Mlade su se djevojke skupljale u podrumima i čuvale grožđe od čvoraka i ostalih "lopova". Održava se prvi vikend u rujnu.
- **BUK - Baranjska umjetnička kolonija** je također već tradicionalna manifestacija u općini Draž koja okuplja eminentne slavonsko-baranjske slikare pa i slikare iz cijele Hrvatske. Ova manifestacija traje već preko 35 godina. Djela ovih slikara se kasnije izlažu u izložbenim prostorima Baranje i Slavonije.
- **"Berberne svečanosti u Batini.** Održavaju se svake godine druge subote u listopadu i okupljaju razne KUD-ove. Imaju međunarodni karakter, a prikazuju običaje branja grožđa mađarske manjine u Batini.

9. STRATEŠKE ODREDNICE RAZVOJA TURIZMA NA PROSTORU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Da bi turizam kao društveno-ekonomska djelatnost u Osječko-baranjskoj županiji postao integralni dio temeljnih razvojnih odrednica naše Županije potrebno je sljedeće:

- intenzivne i dobro osmišljene promotivne i dr. tržišne aktivnosti;
- konkurentnost Hrvatske na međunarodnom tržištu;
- ravnomjeran regionalni razvoj;
- razvoj cjelovite ponude turističke destinacije;
- dalje poboljšanje krupne, posebice prometne infrastrukture;
- povećanje kapaciteta hotelske i dalje poboljšanje standarda i kvalitete svih vrsta smještajne ponude;
- promišljena i fleksibilna politika tržišta i cijena polazeći od načela "vrijednost za novac" koje se sve više pretvara u načelo "više vrijednosti za manje novaca";
- zaštita okoliša, prostora, te ambijentalnih i dr. vrijednosti turističkih mjesta;
- veće uključivanje domaćih poljoprivrednih, industrijskih i dr. proizvoda u turističku ponudu;
- poboljšati lokalnu i komunalnu infrastrukturu (županijske i lokalne ceste, javna rasvjeta, vodoopskrba, odvodnjavanje, uklanjanje otpada i dr.);
- poticanje proizvodnje organske hrane i autohtonih proizvoda i njihov plasman kroz turističku infrastrukturu;
- poboljšati lokalni javni prijevoz;
- sukladno potencijalima i trendovima na turističkom tržištu definirati ciljeve i načela razvoja turizma u Županiji;

- definirati rokove i nositelje razvoja u skladu s postavljenim ciljevima;
- definirati turističke proizvode naše Županije i dati prijedlog razvitka za svakoga od njih;
- istaknuti mogućnosti turizma na seljačkom gospodarstvu;
- očuvanje tradicijske arhitekture Osječko-baranjske županije i optimalizacija njenog;
- korištenja pri osmišljavanju turističke ponude (podunavski tip kuća u Baranji);
- provođenje programa edukacija stanovništva za rad, odnosno samozapošljavanje u turizmu; (ljudi na selu nisu svjesni atraktivnosti prostora i svog načina življenja kao potencijala za razvitak turizma);
- definiranje turističke ponude pojedinih destinacija (gradova, sela, prostora u prirodi) u jedinstvenu turističku ponudu Županije;
- osmisliti jedinstven marketinški pristup i promidžbu Županije koja treba biti sastavni dio turističke promidžbe Republike Hrvatske;
- turističku ponudu drugih područja u Republici Hrvatskoj (u suradnji s nositeljima turističkih projekata iz tih područja) integrirati s turističkom ponudom naše Županije u jedinstven turistički proizvod;
- osigurati mogućnost potpore i povoljnog kreditiranja uz garancije za sve djelatnosti koje su u funkciji razvitka turizma;
- jedinstveno pratiti potrošnju u turizmu, iskorištenost svih smještajnih kapaciteta;
- utvrditi pretpostavke i uvjete za ulazak stranog kapitala;
- jasno istaknuti i dati potporu svim projektima i programima zaštite okoliša, kao i svim gospodarskim projektima koji su u skladu sa ciljevima ruralnog i samoodrživog razvitka;
- pri pokretanju bilo koje aktivnosti u smislu razvitka turizma voditi računa o mogućim učincima na prostor, stanovništvo, gospodarstvo.

10. CILJEVI RAZVOJA HRVATSKOG TURIZMA

Razvoj cjelovite turističke ponude temelji se na iskorištavanju postojećih potencijala obale i kontinentalnog područja, obogaćivanju postojeće turističke destinacije, odnosno stvaranju i razvoju nove turističke ponude: golf, vodeni parkovi, zabavni parkovi. Osnovni cilj hrvatskog turizma je osigurati dugoročnost pozitivnih učinaka održivim korištenjem prirodnih i kulturno-povijesnih potencijala, aktivnim sudjelovanjem u njihovom očuvanju i razvoju, stvaranjem okruženja privlačnog za investitore te djelotvornom promocijom.

Hrvatski sabor na sjednici od 26. travnja 2013. godine donio je Strategiju razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine. Jedna od mjera iz Strategije odnosi se na preustroj sustava turističkih zajednica i izgradnju efikasnog sustava upravljanja turističkom destinacijom. Promjena zakona koji regulira sustav turističkih zajednica treba biti usmjerena na organizacijske promjene i prilagodbe postojećeg sustava turističkih zajednica kako bi se povećala efikasnost funkcioniranja cijelog sustava. Nova zakonska rješenja odnosit će se na redefiniranje zadaća i odgovornosti regionalnih i lokalnih turističkih zajednica, uz poštivanje načela financijske samodostatnosti. Turističke zajednice bi postupno trebale preuzeti funkciju cjelovitih destinacijskih menadžment organizacija (DMO).

S obzirom na repozicioniranje sustava turističkih zajednica kao destinacijskih menadžment organizacija, potrebno je zadržati dosadašnje stabilne izvore prihoda na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Boravišna pristojba kao najvažniji izvorni prihod turističkih zajednica, treba osigurati materijalnu osnovicu za provođenje zadaća turističkih zajednica, kao i svrhovitije raspoređivanje sredstava boravišne pristojbe unutar sustava turističkih zajednica.

Polazeći od realnog stanja na međunarodnom tržištu, kao i ukupnog stanja naše infrastrukture i turističke ponude ciljevi razvoja hrvatskog turizma u 2013. godini su:

- pozicioniranje Hrvatske na međunarodnom tržištu kao sigurne, mirne i privlačne turističke zemlje
- razvoj turističkog sektora
- razvoj malog i srednjeg poduzetništva u turizmu
- razvoj kadrova u turizmu
- dalji oporavak tradicionalnih i privlačenje novih emitivnih tržišta
- poticanje razvoja domaćeg turizma
- rast fizičkog prometa za oko 2% i prihoda od turističkih putovanja oko 5%
- poticanje obnove/uređenja postojećih i izgradnje novih malih hotela i dr. smještajnih objekata
- restrukturiranje i privatizacija hotelskih tvrtki u kojima država ima udjel u vlasništvu
- poticanje razvoja selektivnih oblika turizma, posebice na kontinentalnom području
- smanjenje sive ekonomije i rada na crno
- poticanje organiziranog plasmana kapaciteta građana iznajmljivača
- povećanje udjela kontinentalnog turizma u ukupnom turističkom prometu.

11. Potpore Osječko-baranjske županije razvitku turizma - smeđa turistička signalizacija

Osječko-baranjska županija unazad nekoliko godina ulaže značajna financijska sredstva u stvaranje potrebnih uvjeta za razvoj turizma. Tako je Turistička zajednica Osječko-baranjske županije provela:

- Projekt postavljanja turističkih prometnih znakova broj 62 "Dobrodošli u Osječko-baranjsku županiju". U okviru projekta izrađeno je i postavljeno 20 turističkih prometnih znakova na državnim i županijskim cestama na području naše Županije.
- Projekt "Turistička smeđa signalizacija" u svrhu označavanja Parka prirode "Kopački rit"
- postavljanje smeđe turističke signalizacije za Državnu ergelu lipicanaca iz Đakova
- smeđa turistička signalizacija Bizovačkih toplica
- označavanje poučne staze u Parku prirode "Kopački rit" Veliki Sakadaš.

11.1.1. Deklaracija o ruralnom turizmu - 2008. g.

S obzirom da je Osječko-baranjskoj županiji jedan od prioriteta razvijanje kontinentalnog odnosno ruralnog turizma, prihvaćanje i potpisivanje Deklaracije o ruralnom turizmu, značajan je korak u daljnjoj suradnji s drugim Županijama kako bi zajedničkim zalaganjem učinili da kontinentalni turizam postane konkurentan drugim vrstama turizma i te jednako privlačan turistima.

Potpisnici Deklaracije su osim inicijatora Hrvatskog farmera d.o.o., Klub članova "Selo", Ruralis-konzorcij agroturizma i ruralnog turizma Istre, te Županije koje se predstavljaju na manifestaciji Eko-etno. Deklaracija o ruralnom turizmu potpisana je u Zadru, 9. travnja 2008. godine. Svrha ove Deklaracije je potvrditi i posvjedočiti svoje uvjerenje da se kontinuiranim i zajedničkim radom na razvoju ruralnih područja, ruralni turizam može podići na razinu ravnopravnog i kvalitetnog turističkog proizvoda.

Ovom Deklaracijom utvrđeni su zajednički ciljevi:

- Ulagati trajne napore u međusobnu suradnju, pripremu i provedbu razvojnih, obrazovnih, normativnih, financijskih, marketinških i drugih pretpostavki,
- Sporazumno dogovarati zajedničke aktivnosti koje se odnose na razvoj ruralnog turizma, odnosno turističkih seljačkih gospodarstava, ostalih poduzetnika te stvaranju i promidžbi ruralnih turističkih destinacija u Republici Hrvatskoj,
- Zajednički djelovati u cilju poboljšanja postojećeg stanja i poticanja novih razvojnih ciklusa u ruralnom turizmu, odnosno turističkim seljačkim gospodarstvima koji trebaju rezultirati kvalitetnijim i prepoznatljivim turističkim proizvodom,
- Zajednički djelovati u cilju očuvanja tradicijskog graditeljstva, postojećih resursa i ambijentalnih vrijednosti,
- Zajedničko djelovanje na poticanje proizvodnje tradicionalnih proizvoda u funkciji ruralnog turizma, odnosno turističkih seljačkih gospodarstava,

- Zajednički djelovati na poboljšanju i pojednostavljivanju zakonske regulative za turistička seljačka gospodarstva, seoski turizam i ruralni turizam
- Zajednički lobirati prema državnoj upravi, državnim institucijama te ostalim relevantnim institucijama u cilju stvaranja boljih i jednakopravnih uvjeta za seljačka turistička gospodarstva
- Zajednički djelovati na etičkom i održivom razvoju turizma u ruralnim područjima, odnosno turističkim seljačkim gospodarstvima s naglaskom na ekologiju i tradiciju ambijenta te očuvanje prirode
- Zajednički djelovati na povećanju konkurentnosti i kvalitete proizvoda i usluga u ruralnom turizmu, odnosno na turističkim seljačkim gospodarstvima
- Zajednički djelovati na popularizaciji ruralnog turizma, odnosno turističkih seljačkih gospodarstava,
- Zajednički djelovati u cilju prepoznavanje Republike Hrvatske kao destinacije ruralnog turizma.

Potpisnici deklaracije o ruralnom turizmu su:

1. Dubrovačko-neretvanska županija
2. Istarska županija
3. Krapinsko-zagorska županija
4. Osječko-baranjska županija
5. Požeško-slavonska županija
6. Sisačko-moslavačka županija
7. Šibensko-kninska županija
8. Virovitičko-podravska županija
9. Vukovarsko-srijemska županija
10. Zadarska županija
11. Grad Hvar
12. Grad Nova Gradiška
13. Općina Cestica
14. Općina Lovinac
15. Državni zavod za zaštitu prirode
16. Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
17. Hrvatske šume
18. Hrvatski farmer d.d.
19. Hrvatski zavod za vinogradarstvo i vinarstvo
20. Institut za poljoprivredu i turizam Poreč
21. Klub članova "Selo"
22. Ruralis - Konzorcij agroturizma i ruralnog turizma Istre
23. Udruga za razvoj DRUGA ZA RAZVOJ SELA "SLAVONIKA".

Turističko-vinske ceste

Skupština Osječko-baranjske županije donijela je Odluku o turističko-vinskim cestama ("Županijski glasnik" broj 18/08. i 1/10.). Turističko-vinska cesta je poseban oblik prodaje poljoprivrednih, ugostiteljskih i turističkih proizvoda jednog vinorodnog područja na kojem seljačka gospodarstva (obiteljska poljoprivredna gospodarstva) i ostale pravne i fizičke osobe, proizvođača grožđa i vina te ostalih pravnih i fizičkih osoba koje se bave navedenim djelatnosti, registrirani u skladu s posebnim propisima, udruženi pod jednim nazivom "Turističko-vinske" ceste nude svoje proizvode, uz kušanje vina i rakije iz vlastite proizvodnje.

Značaj donošenja Odluke o turističko-vinskim cestama očitovao se u potrebi proširenja turističke ponude na prostoru Županije, uključujući sve subjekte i objekte vezane za pružanje ugostiteljskih usluga na turističko-vinskoj cesti. Ovom Odlukom utvrđuje se pojam turističko-vinskih cesta, uvjeti koje mora ispunjavati turističko-vinska cesta te postupak proglašenja turističko-vinske ceste. Turističko-vinske ceste na području Županije proglašava Skupština Županije na prijedlog Povjerenstva za utvrđivanje turističko-vinskih cesta na području Županije.

Županija shvaća potrebu razvoja kontinentalnog turizma, a posebno kao mogućnost razvoja ruralnih prostora te je u svom Regionalnom operativnom programu istaknula ciljeve i mjere koje su potrebne za izgradnju turističke ponude na području Županije kao prepoznatljive turističke destinacije, s naglaskom na ambijentalne, prirodne, povijesne, tradicijske i kulturološke vrijednosti.

Županija u suradnji s Turističkom zajednicom Osječko-baranjske županije intenzivno radi na postavljanju smeđe signalizacije, osobito na područjima gdje se nalaze vinski podrumi s kušaonama kao značajni segment turističke ponude.

Mjere koje je potrebno provesti:

- korištenje turističke ponude temeljene na prirodnim resursima (Park prirode Kopački rit, geotermalne vode, eko-turizam)
- obnova starih obrta u funkciji turističke ponude
- obnova i zaštita povijesnog i kulturnog nasljeđa
- integriranje različitih turističkih ponuda s ciljem poticanja i razvoja svih oblika turizma
- promocija i propagiranje kontinentalnog turizma i međuregionalne suradnje u osmišljavanju turističke ponude (morski + kontinentalni turizam).

Osječko-baranjska županija ima potencijala i može ponuditi tržištu programe kontinentalnog turizma uvažavajući prednosti ekološki održive poljoprivrede i očuvanog okoliša. Prioriteti turističke ponude naše Županije obuhvaćaju lokacije turističkih ponuda grada Osijeka i Đakova, te ponuda zdravstvenog turizma - kompleksa Bizovačkih toplica i turistička ponuda Parka prirode "Kopački rit". Uz navedeno u ponudi je i niz atraktivnih lokacija lovnog i ribolovnog turizma, vjerskog turizma i sakralnih objekata, dvoraca i perivoja, kao i sve bogatija ponuda vinskih-cesta.

Slijedom navedenog, objavljen je Javni poziv za proglašenje turističko-vinskih cesta na području Osječko-baranjske županije. Zahtjeve za proglašenje određene turističko-vinske ceste mogu podnositi: udruge vinogradara i voćara, trgovačka društva, zadruge, jedinice lokalne samouprave, pojedinci ili druge pravne osobe koje ispunjavaju uvjete iz Javnog poziva.

Uz Zahtjev podnositelj prilaže projekt, odnosno elaborat o utvrđivanju turističko-vinske ceste na određenom području, koji sadrži dokaze o ispunjavanju minimalnih uvjeta iz točke 2. Javnog poziva, te kartu područja za koje se predlaže proglašenje s naznakom sadržaja ponude i mjestom pružanja.

Skupština Osječko-baranjske županije do sada je proglasila slijedeće turističko-vinske ceste:

1. Turističko-vinska cesta Kneževi Vinogradi-Karanac-Kotlina-Kamenac
- na području Općine Kneževi Vinogradi
2. Turističko-vinska cesta Zmajevac
- na području Općine Kneževi Vinogradi
3. Turističko-vinska cesta Suza
- na području Općine Kneževi Vinogradi
4. Turističko-vinska cesta Sjeverne Baranje
- na području Općine Draž
5. Turističko-vinska cesta Martinovo brdo
- na području Općine Draž
6. Turističko-vinska cesta Općine Erdut
- na području Općine Erdut
7. Turističko-vinska cesta Mandićevac
- na području Općine Drenje
8. Turističko-vinska cesta Zlatarevac
- na području Općine Trnava
9. Turističko-vinska cesta Sveti Martin
- na području Grada Belog Manastira
10. Turističko-vinska cesta "Zlatno brdo"
- na području Općine Popovac

11. Turističko-vinska cesta "Vinski put Batina"
- na području Općine Draž,
12. Turističko-vinska cesta "Frankovka"
- na području Općine Feričanci

Slijedom navedenog, Osječko-baranjska županija, počevši od 2009. godine organizator je tradicionalne manifestacije pod nazivom Dani vina i turizma koja se svake godine početkom svibnja održava na prostoru Tvrđe u Osijeku s ciljem promoviranja vina i vinara te turističkih zajednica na području Osječko-baranjske županije. Provedbene aktivnosti započinju s ocjenjivanjem uzoraka vina s područja svih vinogorja Osječko-baranjske županije te se najbolja vina nagrađuju na završnoj svečanosti u Tvrđi. Centralnoj svečanosti prethodi niz događanja tijekom travnja te se Manifestacija održava također i u gradovima Našicama, Belom Manastiru, Đakovu te općini Dalj.

Projekt Wine Tour

U cilju unapređenje i razvoja vinskog turizma na području Osječko-baranjske županije, a koji bi trebao rezultirati smanjenjem nezaposlenosti i povećanjem bruto nacionalnog dohotka po stanovniku, u Upravnom odjelu za poljoprivredu i ruralni razvoj osmišljena je projektna ideja koja je uz odobrenu Tehničku pomoć Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva realizirana u Projekt pod nazivom "Wine Tour", a čije financiranje je odobreno u sklopu Programa IPA III C Regionalna konkurentnost i provedba Projekta je započela 1. ožujka 2012. godine, a završila 31. kolovoza 2013. godine.

Nositelje projekta je Osječko-baranjske županije, a partneri na projektu su gradovi Osijek i Beli Manastir, općine Draž, Drenje, Erdut, Feričanci, Kneževi Vinogradi i Popovac, Turistička zajednica Osječko-baranjske županije i Turistička zajednica Baranje, te Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje. Projekt je usmjeren na stvaranje novih i uređenje postojećih vinskih i kulturnih turističkih atrakcija kroz koje će turisti i domaće stanovništvo imati priliku upoznati se s tradicijom proizvodnje vina, te kušati izvrsna vrhunska vina s područja Osječko-baranjske županije, kao i drugom ponudom autohtonih proizvoda s područja turističko-vinskih cesta.

Temeljni cilj projekta jest unapređenje i razvoj vinskog turizma na području Osječko-baranjske županije koji bi trebao rezultirati smanjenjem nezaposlenosti i povećanjem bruto nacionalnog dohotka po stanovniku u Osječko-baranjskoj županiji.

U sklopu projekta:

- uređeno je 17,13 km vinskih cesta na području Grada Belog Manastira, te općina Draž, Drenje, Erdut, Feričanci, Kneževi Vinogradi i Popovac;
- uređene su četiri vinoteke u svakom od vinogorja Osječko-baranjske županije
- na području Grada Osijek uređena je regionalna vinoteka
- provedena je edukacija turističkih djelatnika, pružatelja usluga, malih i srednjih poduzetnika i ostalih razvojnih dionika o vinskom i kulturnom turizmu;
- provedene su aktivnosti promocije turističke destinacije i vinsko-turističke ponude; te umrežavanje vinara, pružatelja usluga i ostalih dionika.

Provedba Projekta započela je 1. ožujka 2012. godine do 31. kolovoza 2013. godine Vrijednost Projekta iznosila je 1.248.519,29 eura te je on realiziran u vremenskom roku od 18 mjeseci. Nositelj Projekta, odnosno Osječko-baranjska županija je financirala ovaj Projekt s 25% sredstava, odnosno 312.129,97 eura.

U sklopu uređenja postojećih vinskih cesti uređeno je 11 vinskih ceste na području sedam jedinica lokalne samouprave i to jednostavnim zahvatima na infrastrukturi puta.

Vinske ceste koje se uređuju su:

1. Turističko-vinska cesta Kneževi Vinogradi-Karanac-Kotlina-Kamenac
- na području Općine Kneževi Vinogradi

2. Turističko-vinska cesta Zmajevac
- na području Općine Kneževi Vinogradi
3. Turističko-vinska cesta Suza
- na području Općine Kneževi Vinogradi
4. Turističko-vinska cesta Sjeverne Baranje
- na području Općine Draž
5. Turističko-vinska cesta Martinovo brdo
- na području Općine Draž.
6. Turističko-vinska cesta "Vinski put Batina"
- na području Općine Draž.
7. Turističko-vinska cesta Općine Erdut
- na području Općine Erdut
8. Turističko-vinska cesta Mandićevac
- na području Općine Drenje.
9. Turističko-vinska cesta Zlatno brdo
- na području Općine Popovac
10. Turističko-vinska cesta Sv. Martin
- na području Grada Belog Manstira
11. Turističko-vinska cesta "Frankovka"
- na području Općine Feričanci

Pod drugom aktivnosti u sklopu projekta uređena su četiri mini muzeja u svakom od četiri vinogorja Županije (Baranja, Erdut, Đakovo i Feričanci) i regionalni muzej vina u Osijeku. Mini-muzeji se nalaze u prostorijama koje su osigurale i ustupile općine partneri na Projektu, dok se regionalni muzej vina nalazi u Gradu Osijeku u prostoru Tvrđe. Četiri mini muzeja su uređena i opremljena s potrebnim namještajem u skladu s Projektom u sljedećim mjestima: Dalju, Zmajevcu, Drenju i Feričancima. Također je regionalna vinoteka u Osijeku uređena i opremljena potrebnim namještajem.

ZAKLJUČAK

Razvojna strategija hrvatskog turizma u dijelu polazišta razvojne strategije turističkog sektora, konstatira potrebu cjelokupne društvene i gospodarske preobrazbe, pa tako turizma kao značajnog dijela ukupnog gospodarstva. Turizam se nameće kao ključni razvojni činitelj koji se oslanja na visoku kvalitetu i izdašnost turističkih resursa, te snažno izražen interes turističkog tržišta, osobito međunarodnog. Uz sadašnje stanje i budući razvoj turističkog sektora, te još pod snažnim negativnim utjecajem posljedica rata, nameće se potrebno stvaranje novog identiteta turističkog sektora.

S obzirom na bogatstvo i raznolikost resursa na cjelokupnom području Republike Hrvatske, osnovni cilj razvoja hrvatskog turizma je ravnomjerniji razvitak turizma svih njenih područja. Selektivni oblici turizma prilika su i mogućnost turističke ponude naše Županije. Vrijednost resursa i atraktivnosti prostora naše Županije služe kao temeljno polazište za razvoj turizma. Iz navedenog proizlaze i osnovni ciljevi razvoja turizma naše Županije, a to je postići ekonomsku dobrobit za njeno stanovništvo uz osiguranje potrebne razine zaštite prirode i okoliša, te racionalno korištenje prirodnih resursa. Pristup integralnog korištenja prostorno-ekoloških, prometnih, kulturno-povijesnih i ljudskih resursa i "održivog razvoja" je model za postizanje navedenog cilja.

U posljednje vrijeme pokazuje se iznimno zanimanje za kontinentalni turizam, budući da sve više turista želi provesti odmor u zdravom okolišu, podalje od gradske buke, uživajući u netaknutoj prirodi, tradicionalnom načinu života te bogatoj gastronomskoj ponudi. Povezivanjem djelatnosti poljoprivrede, turizma, tradicionalnih obrta odnosno poticanje alternativnih proizvodnji i zanimanja na obiteljskim gospodarstvima, moguće je smanjiti nezaposlenost ruralnog prostora.

Bitno je za istaknuti da su postignuti značajni rezultati provedbom programa koji su usmjereni oživljavanju gospodarske djelatnosti te očuvanju kulturne baštine te se očituju kroz:

- povećanje broja pružatelja turističkih usluga u turistički nerazvijenim područjima
- obnovu tradicijskih objekata te obnovu starih vještina i zanata
- otvaranje novih kanala prodaje domaćih proizvoda i usluga.

Program razvoja turizma na selu te kreditiranje seljačkih gospodarstava koja imaju odobrenje za pružanje ugostiteljskih usluga u seljačkom domaćinstvu doprinijelo je povećanju registriranih seljačkih gospodarstava te je Osječko-baranjska županija sa 60-ak registriranih gospodarstava prva u kontinentalnom dijelu.

Županijska razvojna strategija utvrdila je tri važna strateška cilja jednake važnosti:

1. Održivi razvoj i unaprjeđenje prostora
2. Razvoj konkurentnog gospodarstva
3. Razvoj ljudskih resursa i kvalitetno zadovoljavanje javnih potreba građana.

U ostvarivanju razvoja konkurentnog gospodarstva značajnu ulogu ima i razvoj kontinentalnog turizma i to kroz provedbu sljedećih mjera: objedinjavanje i unaprjeđenje turističke ponude, očuvanje prirodne i kulturne baštine i tradicije u funkciji razvitka, unaprjeđenje znanja i vještina ljudskih resursa u turizmu, razvoj turističkih proizvoda i usluga i podizanje njihova standarda, promocija turističkih potencijala Županije i razvoj svih oblika kontinentalnog turizma.

Mjere koje su do sada provedene i potrebno ih je i nadalje provoditi:

- korištenje turističke ponude temeljene na prirodnim resursima (Park prirode Kopački rit, geotermalne vode, eko-turizam)
- obnova starih obrta u funkciji turističke ponude
- obnova i zaštita povijesnog i kulturnog nasljeđa
- integriranje različitih turističkih ponuda s ciljem poticanja i razvoja svih oblika turizma
- promocija i propagiranje kontinentalnog turizma i međuregionalne suradnje u osmišljavanju turističke ponude (morski + kontinentalni turizam).

Osječko-baranjska županija intenzivno poduzima mjere i aktivnosti kako bi se poboljšala kvaliteta turističke ponude pojedinih destinacija na području naše Županije. Poticanjem razvoja i unaprjeđenjem dodatne ponude i sadržaja namijenjenih turistima, može se očekivati znatni porast turističkih dolazaka.

U uvjetima opće gospodarske krize, Osječko-baranjska županija ostvaruje sve bolje turističke rezultate i pozicionira se kao lider kontinentalnog turizma u Republici Hrvatskoj. Rezultat je to zajedničkih napora turističkih zajednica s područja Osječko-baranjske županije, jedinica lokalne samouprave na čelu s Osječko-baranjskom županijom i poduzetnika u sektoru turizma. Konceptom razvoja vinsko-turističkih cesta, do danas ih je proglašeno 12 u sva 4 vinogorja, privukli smo najjače poduzetnike ne samo u Slavoniji i Baranji nego i u cijeloj Republici Hrvatskoj upravo u turistički sektor.

Sve ranije navedeno daje izvrsne pretpostavke za razvoj turizma u Osječko-baranjskoj županiji, a otvaranje luka za putničke brodove u Batini i Aljmašu i buduća gradnja koridora Vc kroz područje Osječko-baranjske županije otvaraju neslućene mogućnosti razvoja kroz značajno veći protok potencijalnih turista kroz našu Županiju. Daljnjim razvojem turističke ponude i značajnijom promocijom na međunarodnom tržištu bit će osigurani temelji za još značajnije turističke iskorake u Slavoniji i Baranji, a uz povećani protok turista treba raditi na njihovom dužem zadržavanju i većoj potrošnji po gostu.

Osječko-baranjska županija podržava projekte koji su usmjereni razvoju turizma te će se i nadalje uključivati u sve programe nadležnih Ministarstva kako bi uspjeli podići ukupnu turističku ponudu naše Županije na zavidnu razinu, a također i pomoći sve subjekte koji vide svoju perspektivu u samozapošljavanju te motiviranju mladih na ostanak u ruralnim područjima što svakako doprinosi oživljavanju sela i otvaranju novih mogućnosti u razvoju turizma na ovim prostorima.